This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, November 21, 1995

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 47 (2386) 1995 LAPKRITIS-NOVEMBER 21 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Priešinkis, jei užpuola

Kasmet lapkričio 23 dieną visiems yra dar viena proga susitelkti ir įvairiu būdu prisiminti laisvės kovotojus: savanorius–kūrėjus, nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, partizanus, nelygioj kovoj žuvusius Sausio 13–tosios didvyrius bei visus kitus, kurie pasiryžę save aukoti, kad kiti laisvėje gyventų.

GYVYBĖS auka visuomet buvo ir bus pati aukščiausia kaina, mokama už idealą. Gal ir vienintelė, nes kartais visa kita, kas idealo vardu daroma ar kalbama, ne visada atitinka tą vertybę. Užtat ir ant tėvynės laisvės aukuro dedamos gyvybės aukos negali būti pamirštamos. Kad taip yra, patvirtina tos specialios šventės, per kurias ir malda, ir ryžtu tiesiame kelius viltingon ateitin. Tautos nežūsta, kol jos turi žmonių, kurie gali už jas mirti. Ir mūsų tauta šimtmečiais tik tokia aukšta kaina išsilaikė, išliko gyva ir sunkiausiais laikais. Niekaip kitaip negalėtų būti nė ateityje. Tiesa, kartais labai nejauku gyventi šalia didelio, vis nepatenkinto ir grūmojančio kaimyno, vis įsitikinusio, kad mūsų gyvastis sruvena iš jo malonių šaltinių, vis rodančio milžinišką ginkluotės ir žmonių persvarą – tą pabaisą, pasiruošusią bet kada griauti, žudyti, deginti, šluoti nuo žemės paviršiaus viską, kas tik pakliūva. Tačiau idealas išlikti turi nugalėti baimę, o ne baimė idealą. Ryžtas gyventi turi tapatintis su gyvybės auka. Tik šitaip būsime ir toliau neįveikiami. Kovose dėl laisvės patirti nuostoliai ne silpnina, bet stiprina, didina tautos dvasinį pajėgumą, be kurio ir didžiosios tautos nyksta. Taikos ir karo klausimas dažnai be reikalo maišomas su tautų kovomis už laisvę. Vergo nusilenkimas valdovui nėra tikroji taika. Baime ir pataikavimais dar niekas nėra laisvės iškovojęs.

KARIUOMENĖS šventės paradai – ne vien pasigrožėjimui, pramogai ar pasididžiavimui. Darni karių rikiuotė turi virsti vienybės simboliu, nes tose gretose paprastai niekada nesirikiuoja politinės partijos ar skirtingos religijos. Tose gretose žygiuoja savo tėvynės meilę ir laisvę skelbiantys žmonės – ir nieko daugiau. Tai įsidėmėtina. Partinių karių vaidmuo iš esmės labai skiriasi nuo krašto gynėjų, taigi ir kariuomenės sampratos. Jėga ir ginklu bandyti keisti žmonių įsitikinimus, galvoseną, užgrobti jų sąžinę, kreipti norima linkme nėra jokios kariuomenės uždavinys. Netolima praeitis parodė, kad bandymai esmę ir tikslus pakeisti susilaukė nepasisekimo. Dabartinė Lietuvos kariuomenė, nėra abejonės, be jokių kitų pašalinių tikslų, stovi nepriklausomybės sargyboje. Kai kas tai vertina kaip simboliką. Bet iš tikrųjų taip nėra ir jokiu būdu negalėtų būti. Verta čia tik prisiminti, kad gerai organizuotas pokarinis partizanų judėjimas išsilaikė kone dešimt metų. Pagalvokim: jei vėl taip reikėtų? Simbolika pavirstų tikrove. Lietuvos kariuomenė šiandien jau jungiasi į talką Jungtinių Tautų taikos palaikymo tarnybose, yra pasiruošusi atlikti bet kokius kitus karinio pobūdžio uždavinius, naudingus laisvai valstybei. Jos, kaip palyginti nedidelės grupės, pajėgumas niekad nebus matuojamas ginkluotės lygmeniu, bet tik aukšta karių morale. Į tai ir kreiptinas didysis dėmesys. Ir nepamirština, kad kovotojai už laisvę tautos keliuose įsmeigė aiškų kelrodį: priešinkis, jei tėvynę užpuola. **Č.S.**

Kanados lietuvių bendruomenės XVI-tosios krašto tarybos pirmosios sesijos suvažiavime 1995 m. lapkričio 4-5 d.d. Anapilio sodyboje, Mississaugoje, Ont. dalyvavo PLB valdybos pirm. BRONIUS NAINYS. Nuotraukoje jis tarp vienos šeimos dviejų kartų veikėjų RASOS LUKOŠEVIČIŪTĖS-KURIENĖS ir IRENOS LUKOŠEVIČIENĖS
Nuotr. D. Pranaitienės

Kanados lietuvių jaunimo sąjungos atstovai KLB XVI-tosios tarybos pirmosios sesijos suvažiavime. Iš kairės: pirm. MATAS STANEVIČIUS, LILIJA LIAUKUTĖ ir ALVYDAS SAPLYS Nuot. D. Pranaitienės

Partinė tvarka ir spauda

Laisvas žodis Lietuvoje, ypač nepartinė spauda, tebėra įvairiais būdais varžoma bei spaudžiama. Kai kurių laikraščių atstovai nekviečiami į aukštųjų valdžios pareigūnų keliones į kitas valstybes

POVILAS ŽUMBAKIS, Čikaga

Buvusi komunistų partija moka naudotis propaganda. Nepraleidžia nė vienos progos, nė vieno "teigiamo" momento. Žinant propagandos (ne žiniasklaidos) esmę, niekam neturėtų būti staigmena, kad LDDP vadovai į spaudos atstovų pareigas įsodino buvusį "Maskvos naujienų" korespondentą ir marksizmo dėstytoją.

Bet net ir ištreniruotų propagandistų pagalba pastaruoju metu Brazausko-Šleževičiaus valdžia nebesugeba pateikti tautai pozityvių žinių.

Net nomenklatūrai palankus Tarptautinis fondas buvo priverstas paskelbti, jog partiečių biurokratija yra savanaudiška. Todėl Vakarų firmos, išskyrus patyrusias prekyboje su tokiais, nedrįstų investuoti svaraus kapitalo į Lietuvą.

LDDP propagandistai, naudodamiesi net iš Vakarų atvykusiais politikais, bandė sumažinti "Klano", "Invazijos" ir Ozolo kaltinimus.

Propagandos aparatas pradėjo šlubuoti, kai susidėję su gaujomis, tapę "kapitalistais", toliau tuos turtus naudodami savo tikslams, buvo priversti aiškintis "Respublikai", kitiems laikraščiams ir net R. Ozolui.

Į dešiniųjų kritiką tie patys turto globėjai mokėjo reaguoti, išplėsdami savo propagandą net ir Vakaruose: "Jie – opozicija, ypač Landsbergis – vis kritikuoja, verkšlena, skundžiasi... Kas gali jų klausyti? Žiūrėkite, kaip jie nemokėjo valdyti!" (Negali būti net klausimo. Pagal partiečius, landsbergininkai tikrai nemokėjo valdyti. Kur jų "Mercedes"? Kur jų milijonai? Kur jų užsienio sąskaitos? Net partiečių prokuratūros negali rasti nuodėmių... O taip bandyta! Kokia buvo ta valdžia, jeigu liko neturtingi?).

Tobula propaganda geriausiai veikia tuomet, kai tauta negauna informacijos ir yra paklusni. Maskviečiai tai išmoko iš Goebels'o – šio šimtmečio diktatorių propagandos tėvo.

Informacijos ribojime partiečiai yra patyrę. Kas dieną Lietuvos informacijos tinklas yra vis daugiau varžomas. Net prezidentas į savo užsienio keliones nebekviečia atstovų iš laikraščių, kurie galėtų jį kritikuoti.

Jeigu žurnalistai, pakviesti prezidento, vyksta į viešnages be protestų, neboikotuoja, jie teršia ir taip visuomenėje jau nusilpusį spaudos vardą. Toks boikotas būtų daug rimtesnis protestas negu laikraščiuose peticijos prieš valdžią.

Nėra abejonės, jog Vakaruose net ir didžiausi konkurentai protestuotų ir nevyktų į kelionę su politiku, kuris atsirenka sau "priimtinus" spaudos atstovus. Ar tai nėra žurnalistų nepagydoma liga – būti partiečio išrinktais, patikimais? Kur spaudos objektyvumas?

Partija žino: žinios turi būti pozityvios, naudingos... Už gerą bulvių derlių – medaliai! Už paklusnumą – titulai! Už partiją – drausmė, vienybė, pasiaukojimas dėl šviesios partijos ateities!

Tamsios masės

Tobulai propagandai reikia tamsios masės žmonių, kurie tikėtų partijos propaganda; visuomenės, kuriai rūpi tik ši diena, nuvogtas kąsnis, ne ateitis.

Anais gerais laikais partija galėjo susidoroti su inteligentija. Ir tai padarė! Kova prieš inteligentiją vyko nuo 1940-ųjų iki Stalino išnykimo.

Likus tik patikimiems partiečiams, šviesieji liko ištikimi. Tie, kurie vienaip ar kitaip nesutiko su partija, buvo sutvarkyti arba jų įtaka buvo sumažinta iki nepavojingo lygio. ("Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronika" buvo išimtis. "Kronika" neturėjo tiek įtakos Lietuvoje, kiek Vakaruose. KGB svarbiausias uždavinys: negalima turėti nepaklusnios spaudos, kad ir kelių egzempliorių! Tiksli informacija yra taip pavojinga diktatūroms, kad net mažiausias leidinėlis negali pasirodyti!)

Po nepriklausomybės paskelbimo partiečiai buvo per daug užsiėmę turto dalybomis ir išvežimu iš krašto. Nedaug laiko liko rūpintis laisva spauda. Be to, 1990-iais tautiečiai nekreipė daug dėmesio į spaudą. Po 45-rių komunistinio "rojaus" metų žmonės buvo atpratę skaityti laikraščius ar tikėti TV, radijo programomis.

Bet tai truko neilgai. Laikraščiai ir iš dalies TV bei radijas pradėjo perduoti necenzūruotą informaciją. Laikraščių pridygo, kaip grybų po gero lietaus. Trumpą laiką buvo net spaudos perteklius – tik imk ir skaityk!

Partinė tvarka

Tokia padėtis negali tarnauti partijai. Todėl buvo svarbu sutvarkyti TV ir radiją, o po to susidoroti ir su laikraščiais.

Su TV ir radiju yra paprasčiau, nes valdžia kontroliavo jų stotis. Vieną kitą privačią stotį toleravo, bet tik laikinai. Netrukus partinė tvarka sugrįžo į senas vėžes.

Su laikraščiais buvo truputį sunkiau, ir kova su laisva spauda dar nebaigta. Nors teismai yra palankūs ir palaiko partijos viršininkų orumą, bet tai ne visada prieinamiausias ir geriausias būdas užgniaužti opoziciją. Per ilgai trunka, per daug plinta tos informacijos, už kurią reikia "bausti". O kartais net pats teismas

(Nukelta į 2-rą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

RCMP apsauga Chretienui?

Spaudoje vis dar šaipomasi iš Kanados karališkosios raitosios policijos (RCMP) valdžios vadams teikiamos apsaugos. RCMP policija yra įsteigta jau 1873 m. Dabar ant žirgų tik paraduose pasirodo jos nedidelis muzikinis dalinėlis, apsirengęs senosiomis raudonšvarkėmis uniformomis. Dabartinė RCMP yra moderni visai Kanadai ir jos politiniam saugumui skirta policija. Praėjusią savaitę jau esame rašę, kad lapkričio 5 d. nakties metu į jos vyrų saugomą Kanados ministerio pirmininko rezidenciją Otavoje pro išdaužtą langą įlindo kvebekietis Andre Dallaire. Jį su peiliu rankoje prie ministerio pirmininko miegamojo rado duris pravėrusi ir jas užrakinti spėjusi J. Chretieno žmona Alina. Ji, uždariusi ir užrakinusi dvejas duris, grįžo miegamajan ir paspaudė aliarmo skambutį, šaukiantį pagalbos iš RCMP saugumiečių posto rezidencijos kieme. Tačiau ir ji, ir jau pažadintas ministeris pirm. J. Chretienas saugumiečių nesulaukė beveik 10 minučių. Tai buvo pakankamai ilgas laikas planuotam atentatui įvykdyti.

Šį kartą tas įsiveržėlis buvo suimtas, peilį iš jo atėmus be pasipriešinimo. Tragedja neįvyko. O tada Kanados ministeris pirm. J. Chretienas jau ruošėsi vykti Izraelin į Jeruzalėje nužuyto premjero Y. Rabino laidotuves. Tad yra įdomus humoru dvelkiantis prasitarimas, kad jį išgelbėjo žmona. Tada ir prasidėjo visokie spėliojimai spaudoje. Iš tikrųjų yra sunku suprasti, kaip A. Dallairas galėjo praeiti nepastebėtas pro keturis RCMP saugumiečius, automatinę sekimo aparatūrą. RCMP policijos vadas Phil Murray pripažino taktinę saugumiečių klaidą. Mat jie pirmiausia apsupo rezidenciją iš lauko pusės, o tai suvėlino jų atvykimą į miegamąjį, kur buvo paspaustas aliarmo skambutis. Jam taipgi neaišku, kodėl įvykio vieton neatvyko nė vienas budintis aukštesnis RCMP pareigūnas.

Keturi prie ministerio pirm. J. Chretieno rezidencijos budėję RCMP saugumiečiai buvo suspenduoti. Tris aukštesnio laipsnio RCMP pareigūnus dabar žadama perkelti kitiems RCMP policijos darbams. Tačiau pabrėžiama, kad jų perkėlimas nėra susietas su įvykiu oficialioje Kanados ministerio pirmininko rezidencijoje. Gandus spaudoje dabar bando nutildyti Kanados policininkų draugija ir jos pirm. N. Jessop, norintis viešo šių įvykių priežasčių tyrimo.

Pasak jo, nuo 1989 m. RCMP saugumiečiai pasiūlė keturis planus Kanados ministerio pirmininko ir jo rezidencijos apsaugai sustiprinti. Tačiau juos visus ignoravo RCMP policijos vadovybė ar net ir pa-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Sutartis su Danija

BNS skelbimu, Lietuvos krašto apsaugos ministerijos sekretorius Valdas Sarapinas ir Danijos gynybos ministerijos pareigūnas P. Carlsen lapkričio 6 d. pasirašė karinio bendradarbiavimo planą 1996-iesiems metams. Numatoma sustiprinti ryšius dažnesniais abipusiais vizitais, daugiau pasitariant su Danijos žinovais bei siunčiant didesnį skaičių lietuvių į Danijos karo mokyklas. Lietuva taip pat dalyvaus Danijoje rengiamose ŠAS (NATO) pratybose. Danija yra pirmoji valstybė, su kuria Lietuva yra pasirašiusi karinio bendradarbiavimo sutartį.

Ekonominiai ryšiai su Švedija

"Lietuvos aido" pasikalbėjime (lapkričio 4 d.) su Lietuvos nepaprastuoju ir įgaliotuoju ambasadorium Švedijoje Romualdu Kalonaičiu, pastarasis pranešė, kad Švedijos ekonominiai ryšiai su Lietuva nėra tokie platūs, kaip su Latvija ir Estija. Bendradarbiavimui trukdo susisiekimo trūkumas – nėra pakankamo ir patogaus transporto. Abejojama Lietuvos banko patikimumu. Taipgi būdama konservatyvaus galvojimo verslo srityje, Švedija sprendimus priima labai atsargiai. Vis dėlto, Švedijos firmos, turinčios bendrų ar savų įmonių Lietuvoje, žada ten plėtoti savo verslą. Šiuo laiku Švedija investuoja Panevėžio alaus gamykloje, medžio perdirbimo ir statybinių medžiagų pramonėje. Lietuva jai eksportuoja cementą, mineralines trąšas, chemijos, medienos, tekstilės gaminius, šiek tiek baldų bei elektronikos mazgų.

Lankėsi Suomijos delegacija

Lapkričio 8 d. Lietuvoje lankėsi Suomijos parlamento delegacija, vadovaujama seimo pirmininkės Riitos Uosukainen. Savo kalboje Lietuvos seime pirmininkė pranešė, kad prieš savaitę įsteigta Suomijos ir Lietuvos parlamentinė draugystės grupė. Ji pabrėžė, kad Suomija rems Lietuvos siekį tapti Europos sąjungos nare.

Delegacija susitiko su ministeriu pirmininku Adolfu Šleževičium ir su prezidentu Algirdu Brazausku. Susitikimuose buvo aptartos sienų apsaugos ir perėjimo problemos, pažymėta, kad jau paruoštas "Via Baltica" projektas, tačiau jo vykdymui reikia daug lėšų.

Susirūpinta dėl raketos bandymo

Lietuvos užsienio reikalų ministerija pareiškė susirūpinimą dėl rusų taktinės raketos bandymo Karaliaučiuje, kaip rašo BNS. Rusija tvirtina, kad Lietuvos pasienyje spalio 27 dieną paleista raketa nebuvo taikyta Lietuvos pusėn ir tuo nebuvo demonstruojama karinė jėga, o tik vykdomas kovinio parengimo planas be jokių politinių tikslų. Sprendimas paleisti ją Karaliaučiuje, o ne Vidurio Rusijoje, kaip anksčiau buvo daroma pratyboms, buvo aiškinamas "griežtais karinio tranzito per Lietuvą apribojimais ir finansiniais sunkumais". URM politikos departamento direktorius pareiškė, jog "normali tarptautinė praktika reikalauja, kad kaimyninės valstybės būtų iš anksto informuojamos apie tokias pratybas, tačiau Rusija to nepadarė". Pagal neoficialias užuominas, šiuo bandymu buvo norima pabrėžti neigiamą požiūrį į Baltijos kraštų siekį tapti NATO narėmis.

Lietuvoje aukščiausia nedarbo statistika

ELTA praneša, kad Statistikos departamento duomenimis, rugsėjo mėnesį Lietuvoje nedarbo lygis buvo aukščiausias Baltijos kraštuose, siekiantis 6.3% (Latvijoje 6%, Estijoje 2.3%), padidėjęs 1% nuo rugpjūčio. Nedirbančių ir ieškančių darbo buvo 110,200 (Latvijoje 76,600, Estijoje 30,900). Pašalpas gavusių bedarbių buvo 38,400.

Minimalus darbo užmokestis Lietuvoje buvo žemiausias (skaičiuojant JAV doleriais) tik $37.50, Estijoje $37.76, Latvijoje $51.85%, o vidutinis atlyginimas siekė $131.09, Latvijoje $179.69, Estijoje antrame metų ketvirtyje $200.96. Vidutinė senatvės pensija Lietuvoje trečiame ketvirtyje buvo $40.67, Estijoje antrame ketvirtyje $52.28, Latvijoje rugsėjo mėnesį $61.28.

Lietuva jungsis prie 1954 m. sutarties

Lapričio 9 d. Lietuvos ministerių kabinetas prezidentui Algirdui Brazauskui įteikė 1954 m. rugsėjo 28 d. sutartį "Dėl pilietybės neturinčių asmenų statuso", prie kurios Lietuva prisijungtų, jei seimas tai patvirtintų. Ši sutartis apibrėžia asmenų be pilietybės teisinę padėtį valstybėje, konkretizuoja jų teises, laisves ir pareigas. Dabartiniai Lietuvos įstatymai neapibrėžia asmens be pilietybės statuso, ir tokie žmonės paprastai priskiriami prie užsieniečių. Dauguma šios sutarties nuostatų yra įtvirtinti Lietuvos įstatymuose, kaip rašo "Lietuvos aidas" (lapkričio 9 d.). Tačiau pagal šią sutartį nuostatas bus pakeistas, kuriame numatoma, jog asmenys be pilietybės gali būti išsiųsti iš krašto vidaus reikalų ministerio sprendimu. Dabar toks asmuo galės būti išsiunčiamas tik teismo sprendimu. **RSJ**

Šiame numeryje:

Priešinkis, jei užpuola
Idealas turi nugalėti baimę – baimė idealą
Partinė spauda ir tvarka
Tobulai propagandai reikia tamsios masės žmonių
Susitikimas su čečėnų kovotoja
Geri atsiliepimai apie lietuvių jautrumą kenčiančiai tautai
Klaipėdos krašto kaimai ir jų naikinimas
Ryškiai prasikiša besaikis nesenų laikų liaupsinimas
Užžėlusiais gimtinės takais ir keleliais
Marijampolė yra laikoma lietuviškiausiu miestu
Vadai ir veidai Bosnijos kare
Skelbiama, kad karo nusikaltėliai vadovauja serbams
Tūkstančiai lietuvių Rusijoje
Vysk. Paulius Baltakis, OFM, aplankė didesnius lietuvių telkinius
Tarptautinės apimties iškilmė Vilniuje
Poeto prof. M. K. Serbevijaus 400 m. gimimo sukaktis
Ašaros, dainos ir maldos Sibire
Kažkas iš po pagalvės traukė džiuvėsius – buvo alkana
Ąžuolų meistras Užkurnys
Išradingos rankos ir minties gelmės jungiasi kūryboje

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.
Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3.
Printed in Canada. ISSN 0040-4063

Susitikimas su čečėnų kovotoja

ALGIMANTAS LELEŠIUS,
Kazlų Rūda

Kazlų Rūdos politkalinių ir tremtinių skyrius (pirm. A. Lelešius) pakvietė į Kazlų Rūdą susitikti su žmonėmis Čečėnijos informacijos biuro atstovę Lietuvoje Aminat Saijevą ir tarpparlamentinės grupės Čečėnijai remti pirmininką seimo narį Algirdą Endriukaitį.

Susitikimas įvyko 1995 m. spalio 22 d. miesto kino salėje. Ant stalelio scenoje Čečėnijos herbas (dailininkas V. Aputis) ir mūsų trispalvė vėliavėlė su gedulo ženklu. Svečius pristatė ir savo eilėraštį, skirtą Čečėnijai, perskaitė šių eilučių autorius. Susirinkusieji (jų buvo apie 200, beveik pilna salė) tylos minute pagerbė karo Čečėnijoje aukas.

Aminat Saijeva (jos kalbą vertė šių eilučių autorius) papasakojo apie čečėnų tautos tragediją, jos didvyrišką kovą už laisvę, Vakarų abejingumą mažosios tautos dramai. Daugiau sužinojome apie čečėnų tremtį. Jie visi iki vieno buvo ištremti 1944 m. vasario 23 d. į Kazachstaną ir Viduriną Aziją, kur 60% jų žuvo.

Tremtyje čečėnų vaikams, prisimena Aminat, mokytojai mokyklose drausdavo netgi kalbėti čečėniškai, o tėvai namuose griežtai reikalaudavo kalbėti tik gimtąja čečėnų kalba. Aminat motina, karšta patriotė, kaip ir dauguma čečėnų, tyčia nesimokė rusų kalbos.

Čečėnams 1956 m. leido grįžti į savo kraštą Chruščiovas, kurį jie labai gerbia. Daugelyje jų namų gyveno dagestaniečiai. Jie pasielgė su bendratikiais musulmonais humaniškai – grąžino jiems jų namus, o patys išsikraustė į Dagestaną (jo krikščionys osetinai nenorėjo grąžinti musulmonams ingušams jų namų).

Čečėnija, pažymėjo Aminat, labai maža šalis – tik 17,000 kvadratinių km (beveik 4 kartus mažesnė už Lietuvą), bet Rusija, turėdama tuščius neaprėpiamus plotus, nenori atsisakyti šio žemės lopinėlio.

Aminat gavo puikų išsimokslinimą. Moka ir anglų kalbą. Turėjo galimybę studijuoti JAV, bet, motinos paraginta, pasirinko sunkų ir rizikingą kovos už savo tautos laisvę kelią.

Jos motina ir sesuo gyvena Grozno mieste. Jų namas, laimei, po bombardavimų ir artilerijos apšaudymų išliko, bet jas ir kitus namo gyventojus apiplėšė rusų kareiviai. Aminat broliai kaunasi už laisvę čečėnų daliniuose.

Čečėnų žemėje yra naftos, bet sovietmečiu jiems, kaip kolonijai, atitekdavo tik 0,1% pajamų už ją. Dėl netvarkingos naftos gavybos kraštas ekologiškai labai užterštas, daug sergančių gyventojų.

Tvirtą čečėnų būdą, pažymėjo Aminat, suformavo nesibaigiantys karai ir rūsti kalnų gamta. Kalnai gelbėjo čečėnus nuo įvairių užkariautojų. Daug jų tautos paminklų, tvirtovių, šventyklų, rašytinių šaltinių buvo negailestingai sunaikinta per karus, okupacijas, deportacijas. 1834-1859 m. vyko nuožmus karas tarp kalnėnų, kuriems vadovavo imamas (dvasinis ir pasaulietinis valdovas) Šamilis ir caro kariuomenės. Kalnėnai pralaimėjo. 1865 m. buvo ištremta 700,000 čečėnų ir ingušų (tada buvo tremiami ir lietuviai už dalyvavimą 1863 m. sukilime). Vienu metu Čečėnijoje iš 1.5 milijono gyventojų buvo likę tik 110.000.

Atsakydama į klausimą, ar musulmonų ir kitos šalys remia Čečėniją, Aminat pažymėjo gana didelę Lenkijos paramą. Keliuose Lenkijos miestuose yra įsteigti Čečėnijos informacijos biurai. Lenkų vairuotojai drąsiai, nežiūrint pavojų, atvežė į Čečėniją (net ir į kalnus) humanitarinę pagalbą.

Viešnia papasakojo, kad Lietuvoje ji gyvena nuo 1993 m. gruodžio. Čia turi daug gerų draugų ir pažįstamų. Ji pabrėžė lietuvių jautrumą jos kenčiančiai tautai, padėkojo už dvasinį solidarumą, materialinę pagalbą.

A. Endriukaitis papasakojo apie tarpparlamentinę grupę Čečėnijai remti, kurioje daugiausia reiškiasi mūsų seimo nariai, atsakė į klausimus.

Svečiai artėjančios Rezistencijos dienos (lapkričio 4-oji) proga vietos partizanams ir ryšininkėms įteikė Lietuvos konstitucijos knygeles su savo parašais.

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

Klaipėdos krašto kaimai ir jų naikinimas

DR. MARTYNAS PURVINAS,
Kaunas

1995 m. rugsėjo 3-7 d.d. Juknaičiuose ir kitose vietovėse įvyko tarptautinis seminaras "Klaipėdos krašto išsaugojimas ir atnaujinimas. Paminklosauga ir tapatumas". Jį surengė Lietuvininkų bendrija "Mažoji Lietuva", Vakarų Lietuvos ir Prūsijos istorijos tyrimo centras iš Klaipėdos ir Baltijos akademija (Ostsee-Akademie) iš Liubeko-Travemiundės (Vokietija). Seminare dalyvavo kelios dešimtys specialistų iš Vokietijos, Lenkijos, Rusijos ir Lietuvos.

Man teko priminti susirinkusiems Klaipėdos krašto kaimų istoriją. Ten per šimtmečius buvo susiklosčiusi gera žemdirbystės sistema, sovietmečiu nuėjusi perniek.

Praeityje Klaipėdos kraštas pastebimai skyrėsi nuo kitų Prūsijos-Vokietijos valstybės vietų. Jame vyravo smulkūs ūkiai (skirtingai nei Karaliaučiaus ar Gumbinės apylinkėse, kur buvo gausu didžiųjų dvarų). Iki 20 ha žemės turėję savininkai valdė daugiau kaip trečdalį krašto ploto. Panašią krašto dalį valdė ir iki 100 ha žemės turėję ūkininkai. Itin išsiskyrė Šilutės apskritis, kurioje smulkūs ūkiai sudarė net 74,5%. Pagėgių apskrityje tokių buvo apie 44%.

Anuometinis ūkių smulkumas nereiškė ypatingo gyventojų nuskurdimo. Tvarkingi ir sumanūs laukininkai išgyvendavo ir anuomet. Net ir į nedidelius Klaipėdos krašto ūkius ateidavo uždarbiauti samdiniai iš Žemaitijos, geriau ten uždirbdavę nei namuose.

Deja, XX š. vidurio istorijos perversmai ir sovietinės okupacijos dešimtmečiai sunaikino tą – ekonomiškai gana gerą smulkių ūkių sistemą. Mat ji buvo visai priešinga prievarta įpirštam sovietiniam ūkio modeliui (koncentruota ir centralizuota gamyba, administracinė komandinė tvarka).

Antai Natkiškių apylinkėse iš 745 senųjų sodybų buvo sunaikintos net 663 (89% buvusiųjų). Net ir išlikusiose sodybose buvo sunaikinta nemaža dalis senųjų pastatų (dažnai kapitalinių, iki 1945 m. gerai prižiūrėtų). Tad ten buvo sunaikinta net 95% senųjų statinių. Kartu buvo sunaikinta tradicinė kaimo infrastruktūra: keliai, senoji sausinimo sistema, žemėvaldos įranga ir kt.

Tiesa, sovietmečiu buvo daug ir statoma – tik dažniau nevykusiai. Taip Klaipėdos krašte (kaip ir kitur Lietuvoje) atsirado kaimui netinkami standartiniai daugiabučiai gyvenamieji namai – "barakai" su kiaurais stogais ir šaltomis sienomis, nepatogūs gamybiniai statiniai. Pagal to laiko dvasią statyti didžiuliai melioracijos įrenginiai – dažnai netikę savitame krašte. Tad kraštas patyrė milžiniškus nuostolius. Jis prarado per šimtmečius sukauptą didžiulį turtą – daugelio kraštų triūsą. Klaipėdos kraštą prislėgė ir nevykusių naujadarų našta, surijusi vėlgi didžiulius ekonominius bei medžiaginius išteklius.

Dėl žinomųjų XX š. vidurio istorinių perversmų Klaipėdos kraštas prarado savo senuosius gyventojus – šimtmetinių tradicijų puoselėtojus. Kraštą užgriuvusi sovietinių-ekonominių bei socialinių perversmų griūtis galutinai pakirto ankstesnės gerovės šaknis.

Klaipėdos kraštas praeityje buvo itin įdomus kultūrologiniu požiūriu. Greta bene pastoviausios Europoje valstybinės sienos, klostėsi daugiasluoksnė paribio zona tarp Prūsijos (vėliau Vokietijos) ir Didžiosios Lietuvos kunigaikštystės (vėliau carinės Rusijos), tarp Mažosios ir Didžiosios Lietuvos, tarp Prūsų Lietuvos ir Žemaitijos, tarp protestantiškojo ir katalikiškojo regionų, tarp skirtingų Europos masto kultūrinių regionų (šiaur-vakarinės germaniškosios - skandinaviškosios ir pietinių - pietrytinių romaniškosios ir slaviškosios kultūrų).

Tame skirtingų kultūrinių įtakų lauke gyvenę įvairiataučiai Klaipėdos krašto gyventojai tenykščiuose kaimuose statydavo labai įvairius bei įdomius trobesius. Ten klostėsi Didžiojoje Lietuvoje nežinomi pelkininkų, pievininkų, žvejų (pajūrio, pamario ir Nemuno deltos) kaimai.

Deja, sovietmečiu tas unikalus Mažosios Lietuvos architektūros paveldas buvo pasmerktas sunaikinimui. Anuometinės formalios paminklosaugos laikais "kultūros paminklo" vardas bent padėdavo ištirti ir užfiksuoti senus statinius. Tačiau sovietmečio veikėjai ir tuometiniai nomenklatūriniai autoritetai (tebevadovaujantys Lietuvos paminklosaugai ir dabar) paliko Klaipėdos krašto kultūros paveldą už įstatymo ribų. Antai į 1972 m. LSSR kultūros paminklų sąrašą tebuvo įtraukti kurortinės Neringos dalis vertingų pastatų, kai kurie objektai Klaipėdos senamiestyje, Skirvytėlės ir Minijos žvejų kaimai greta A. Sniečkaus ir jo bendražygių pamėgtų žvejybos ir medžioklės plotų Nemuno deltoje, sodybos Bitėnuose, kur buvo spausdintas "Komunistų partijos manifestas". Visos kitos Klaipėdos krašto dalys liko veik ištisine balta dėme paminklosaugos žemėlapiuose, kai kur paminklu paskelbiant atsitiktinį trobesį.

Monopolizavus liaudies architektūros tyrimus ir juos griežtai reglamentavus pagal sovietinius reikalavimus, pasistengta "nepastebėti" Klaipėdos krašto kaimų vertybių. Į paminklų sąrašus nepakliuvo dar K. Donelaičio laikus menančios senovinės lietuvininkų trobos, tame krašte itin įvairūs ūkiniai bei gamybiniai statiniai, užeigos bei vilos, dvarai ir šventovės. Visos tos vertybės buvo sunaikintos per sovietinius dešimtmečius – specialistų netgi rimčiau neapžiūrėtos ir neištirtos.

Jei ne tų "nepamainomųjų" paminklosaugos veikėjų priešiškumas Mažajai Lietuvai ir jos kultūros paveldui, buvo galima ir tuomet daugiau nuveikti. Juk net sovietinės okupacijos metais gan daug buvo pasiekta Vilniaus krašte. Antai Varėnos rajone paminklais buvo paskelbti 267 kaimo pastatai, Ignalinos ir Švenčionių – 259 pastatai. Deja, visame Klaipėdos krašte tuomet globota vos 17 pastatų kaimuose ir dar 54 statiniai minėtuose egzotiškuose Minijos ir Skirvytėlės kaimuose.

Sovietmečiu net ir kultūros paminklo vardas dar negelbėjo vertingų statinių nuo sunaikinimo. Betgi Klaipėdos krašte jie naikinti kur kas sparčiau nei kitose Lietuvos dalyse. Antai per dvylika metų buvo sunaikinta net penktadalis paminklinių statinių Šilutės rajone. Tik paminklo vardas teliko daugumoje Neringos pastatų – nevykusiai perdirbtų ar "restauruotų".

Ir dabar Lietuvos paminklosaugos vadai tebesigiria "dideliais laimėjimais" Klaipėdos krašte. Anot jų, nebuvo vargo ir sovietmečiu, o jei buvo kas blogai padaryta – tai tik tų, kurie jau iškeliavo amžinybėn. Čia gal ryškiau nei kitur prasikiša dabarties vargai – uoli resovietizacija, nesenų laikų besaikis liaupsinimas, teisinant šiandieninių vadovų darbus.

Nesulaukdami oficialiosios paminklosaugos dėmesio, mes – senieji Klaipėdos krašto gyventojai – pradėjome registruoti visus dar išlikusius tradicinius pastatus, sodybas, gyvenvietes bei kapines. Pastaraisiais metais tokius tyrimus remia Mažosios Lietuvos fondas išeivijoje bei Šilutės rajono savivaldybė. Deja, šalies paminklosaugos dabartiniai vadovai ir toliau nepastebi katastrofiškai nykstančio to krašto kaimų architektūros paveldo, tačiau dosniai skirsto lėšas ne taip jau skubiems, bet kai kieno naudingiems darbams.

Mums per devynerius darbo metus pavyko suregistruoti kelis tūkstančius senųjų pastatų pusėje Klaipėdos krašto. Mažosios Lietuvos muziejui Klaipėdoje ir kitoms žinyboms buvo perduota per penkiasdešimt tomų tyrimo medžiagos su vienuolika tūkstančių fotonuotraukų, šimtais puslapių aprašymų ir brėžinių.

Gal tik pasikeitus šalies bei atskirų žinybų vadovybei, susilauks dėmesio ir Klaipėdos krašto architektūros paveldas.

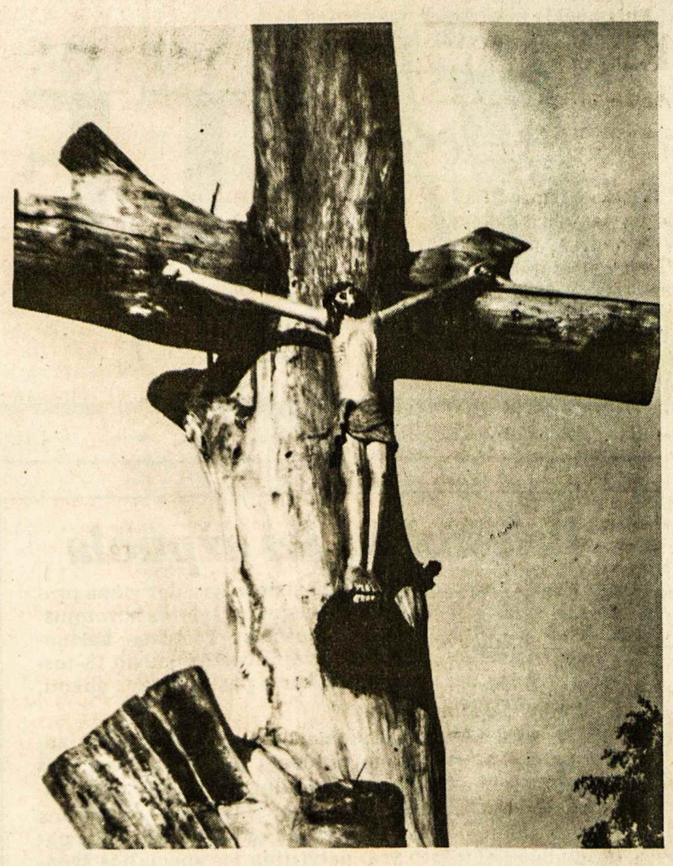

Šis originalus Kryžius yra Kupiškio rajono Uoginių kaime, žinomo apylinkės gydytojo Adomo Petrausko sodyboje. Nuotr. H. Paulausko

Partinė tvarka ir spauda

(Atkelta iš 1-mo psl.)

užmiršta kam tarnauja ir, pavyzdžiui, net tokio aukšto pareigūno kaip ministeris pirmininkas orumą įvertina tik $1,250... (Amerikoj už nago užgavimą šlavikas gauna daugiau!)... o po to ir tai atmeta kitas aukščiausias teismas!

Tad kovai su laikraščiais reikėjo geresnių, daugiau išbandytų būdų. Įvairūs įstatymai, varžantys spaudos laisvę, yra išleisti, bet juk to neužtenka. Net spaudos priežiūros biuras ne visai veiksnus: nesuspėja apriboti tos spaudos.

Todėl, žengiant į "šviesią" tvarkos ateitį, reikia atrinkti spaudos atstovus. Reikia patikimų, kurie nieko "blogo" nerašo, ir tik juos bus galima informuoti. O tiems, kuriais negalima pasitikėti, bus galima pritaikyti kitus būdus. Negavę informacijos tiesiai iš liūto nasrų, tie neklusnūs laikraščiai turėtų prarasti savo skaitytojus.

Komunistai sakydavo, kad parduos kapitalistams virvę, kuria jie pasikars. Šiuo atveju – neduosime jiems žinių, ir jie turės užsidaryti.

Spaudos atstovai tų laikraščių, kuriuos valdžia nutarė nubausti ir nekviesti į keliones su prezidentu ir kitais svarbiais pareigūnais, spaudos laisvės ir solidarumo dėlei turėtų nedalyvauti spaudos konferencijose, nevykti į keliones su ponais valdininkais, jeigu bus ribojamas kitų laikraščių dalyvavimas.

Jeigu šiuo klausimu krašto spaudos atstovai neparodys solidarumo, buvę komunistų partijos propagandos specialistai mokės susitvarkyti su likusiais, "patikimais" žurnalistais.

O visuomenei turėtų būti aišku (bent jau tai, kuri pradėjo laisvai kvėpuoti): buvusių "tiesininkų" spauda tęsia seną, pažįstamą tradiciją. Jie žygiuoja pirmyn – į praeitį. Jeigu tauta juos rems, vėl matys šviesią ateitį Rytuose!

HAMILTON
615 Main St. E.
(East of Sanford)
Tel. 528-6303
David C. Culgin, Manager

THE J. B. MARLATT Funeral Homes (1985) LIMITED

DUNDAS
195 King St. West.
Tel. 627-7452
Robert G. Amm, Manager

BRANGIAM BROLIUI
A†A
ADOMUI
Lietuvoje mirus,
STASĘ ŠTUIKIENĘ nuoširdžiai užjaučiame –
A. N. Ankai ir šeima

A†A
BRONIUI RIMUI
mirus,
jo seserį ONUTĘ KUDIRKIENĘ ir gimines nuoširdžiai užjaučiame –
Antanas ir Birutė Šalkai

A†A
JONUI RUDZINSKUI
mirus Lietuvoje,
jo sesutei TERESEI ANDRUKAITIENEI reiškiame nuoširdžią užuojautą –
Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras

MIRTIES PRISIMINIMAS
A†A
MAMERTĄ DULIŪNĄ,

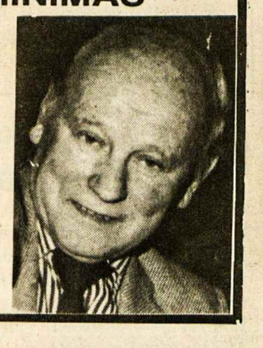

staiga mirusį prieš vienerius metus (1994 m. lapkričio 6 d.), maldose prašo prisiminti –
sūnūs – Arūnas, Ričardas su šeimomis ir Aldona

A†A
JERONIMUI PAŠKAUSKUI
mirus Lietuvoje,
seseris - DANUTĘ JONIKIENĘ ir LAIMUTĘ STUKIENĘ nuoširdžiai užjaučiame –
A. P. Armonai *A. G. Skaisčiai*
E. A. Kybartai *Z. P. Sakalai*
Alb. A. Pilipavičiai

PADĖKA
A†A
JUSTINA ANDRAŠIŪNIENĖ,
sesuo ir teta mirė Lietuvoje 1995 m. rugpjūčio 21 d. sulaukusi 78 metų amžiaus. Palaidota Prienų kapinėse rugpjūčio 24 dieną.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, pareiškusiems užuojautas "Tėviškės žiburiuose".

Ačiū aukojusiems "Tremtinių vaikaičių mokyklai". Dėkojame už prisiųstas korteles ir pareikštas užuojautas žodžiu.

Liekame dėkingi –
seserys ir artimieji

Kai svetimo skausmo nebūna...

Aplankius ligoninės nervų ligų skyrių ir pasikalbėjus su gydytojais

DAIVA DULAITYTĖ, Šakiai

Senovės išminčiai sakė, kad nė vienas nėra apsaugotas nei nuo meilės, nei nuo mirties. "Taip pat ir nuo ligos", reiktų pridėti. Vieniems suskauda galvą, kitiems "ant kaktos akis verčia" sąnarių sopuliai, tretiems – psichologinės bėdos ar dar kas nors. Tuomet visi skuba pas Asklepijaus globotinius – gydytojus. Bet ir šie suspausti ekonominių ir socialinių negandų. Trūksta diagnostinių aparatų ir kitokios įrangos. Dėl to stygiaus sunkiai sergantys ligoniai priversti laukti tyrimų paskirto laiko po mėnesį ir daugiau. Kauno ir Vilniaus klinikose, į kurias siunčiami ligoniai beveik iš visos respublikos, susidariusios didelės eilės laukiančiųjų.

Šakių rajono centrinės ligoninės problemos – ne išimtis. Tai svarbu ir kituose mažesniuose miestuose.

"Be to, neurologas dirba ne tik savo, bet ir psichiatro, psichoterapeuto, chirurgo darbą. Ypač reikalingi psichoterapeutai ir logopedai, (vaikų kalbos sutrikimų gydytojai)," pareiškė gyd. neurologas Rimgaudas Lebedžinskas.

Nepaisant tokių problemų, gydytojai kol kas darbuojasi pasiraitoję rankoves su kupina širdimi meilės žmonėms ir savo darbui.

Šakių rajono centrinės ligoninės nervų ligų skyriuje dirba net keturi gydytojai ir apie 30 patarnaujančio personalo darbuotojų. Nervų ligų skyriaus vedėjas gyd. Romualdas Kičas ir gyd. R. Lebedžinskas yra studijavę Sankt Peterburge, Ukrainoje ir kt. žymesniuose medicininiuose centruose. Atliekama akupunktūra, lazerio terapija, manualinė terapija (gydymas rankomis), masažas ir kt.

"1989 m. vasario mėn. buvo nervų ligų palatos su 11 lovų priglaustos vidaus ligų skyriuje. Po trejų metų jau turėjome 60 lovų, o šiuo metu – 50 lovų. Yra atskiras nervų ligų skyrius", – prisiminė skyriaus vedėjas gyd. R. Kičas: – Pagal rajono gyventojų skaičių (apie 45,000) užtenka tokio didumo skyriaus.

— Kokios populiariausios ligos?

— Daug insultų (smegenų kraujotakos priepuolis) ir periferinės nervų sistemos sutrikimų.

— Kas, Jūsų nuomone, sąlygoja tokius susirgimus?

— Tai priklauso nuo socialinių ir ekonominių sąlygų. Netgi Šakių rajone pastebėtas mažėjantis gimstamumas ir didėjantis mirštamumas. Esam mirštanti tauta, – konstatuoja liūdną tiesą gyd. R. Kičas.

— Kai baigiasi vieno mėnesio gydymas, kuris nustatytas "iš aukščiau" ir ribojamas biudžeto išgalių, prasideda slauga. Bet jei ligonis per tą mėnesį neišgyja, kas tada?

— Tik pasveiksta, – sako gyd. R. Kičas. – Insultų atveju gydome ligoninėje iki pasveikimo, kartais net du–tris mėnesius. Silpnesnius siunčiame į apylinkės ligonines: – Gelgaudiškio ar Kidulių. Kitus 18–kai dienų siunčiame į sanatorijas: Druskininkų, Elektrėnų, Birštono ir kitas.

— Tad jei šitaip skubinamasi "atsikratyti" ligonių, tai kiek tuomet kainuoja viena para, praleista ligoninėje?

— Vieno ligonio išlaikymas ligoninėje per parą kainuoja 86 litai. Tai sudaro maistas, apranga, aptarnavimas ir t.t.

— Kiek gydytojui atlygio priskaičiuojama pavyzdžiui, už vieną ligonį?

— Ir ambulatoriškai gydydamas, ir ligoninėje gydytojas gauna tik 38 ct. per dieną. O gydytojo atlyginimas tesudaro tik 300 – 280 Lt., – įsiterpia į pokalbį gyd. R. Lebedžinskas.

— Butais medikus galbūt aprūpina rajono savivaldybė. Ar tai jau praeitis?

— Aš gyvenu lig šiol bendrabutyje, nors 20 metų stovėjom eilėje butui gauti, – prasitarė skyriaus vyr. med. sesuo E. Mureikienė.

— Vadinasi, norint įsigyti butą bereikia tik kelių tūkstančių dolerių.

— Taip, – patvirtino mano pašnekovai. Nervų ligų skyrius kartais dar gauna labdaros, medikamentų ir kt. būtiniausių reikmanų.

Socialinių–ekonominių problemų pagraužta mūsų visuomenė smarkiai išsigimė, savotiškai sutriko, nes ligos patalas išskiria žmones: užmirštama pareiga savo artimą prižiūrėti ir juo rūpintis.

Nervų ligų skyriaus vedėjas gyd. R. Kičas papasakojo apie liūdno likimo pacientus. Pavyzdžiui, vienas ligonis jau treji metai po insulto sunkiai kalba. Jam reikalinga kraujagyslių operacija. Ligoniui dar tik 53 metai, tačiau jis pasirodo niekam nereikalingas – nelanko jo net šeima. Šio žmogaus likimas, – tai ilgas kilnojimas po apylinkės ligonines. Ir tokių panašių likimų dešimtys.

Nervų ligų skyriaus sienlaikraštyje teko skaityti ne vieną nuoširdų padėkos žodį gydytojams. Kas neišdrįsta brūkšteli atviruko, tai mini gerais žodžiais ir savo namiškiams, ir jį užkalbinusiam žmogui.

Gydytojams ir kitiems šiame skyriuje dirbantiems žmonėms belieka palinkėti geros kloties ir sveikatos labai reikalingame, svarbiame darbe. Teneišblėsta, pasak Vydūno, žmogiškoji šviesa ir šiluma. O ministerius ir kitus tautai brangius veikėjus, skirstančius biudžeto lėšas, belieka paklausti, ar ilgai bus tiek mažai dėmesio skiriama sveikatos apsaugai ir žmogui? Ar įstatymų džiunglėse įsipainiojusių veikėjų sveikata, ne tik orumas ir garbė, matuojama keliolika tūkstančių litų?

Šakių rajono centrinės ligoninės nervų ligų skyriaus gydytojas **RIMGAUDAS LEBEDŽINSKAS**, vyr. medicinos sesuo **EUGENIJA MUREIKIENĖ**, skyriaus vedėjas gydytojas **ROMUALDAS KIČAS** Nuotr. D. Dulaitytės

Padėkime vysk. A. Vaičiui išauklėti jaunuolius kunigystei - aukokime Telšių kunigų seminarijos ir klierikų išlaikymui.

Aukas siųsti:
Lithuanian Priests' League of America - Seminarian Fund
Rev. Adam Pupšys
P. O. Box 2163
Westerly, R.I. 02891

Čekius rašyti:
Lith. R.C. P. League - Seminarian Fund.

Aukos JAV-se nurašomos nuo federacinių mokesčių

Astravo dvaras prie Biržų išliko gražus ir nesužalotas Nuotr. H. Paulausko

Užžėlusiais gimtinės takais ir keleliais

IGNAS MEDZIUKAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pasakojama, kad sovietų laikais viename vasarnamyje su gera apsauga Druskininkuose vasarodavęs A. Sniečkus, o anksčiau, kai Druskininkai "Vidurinės Lietuvos" seimo nutarimu buvo perduoti Lenkijos valdžiai, atvykdavęs J. Pilsudskis, kuris, žvelgdamas į anapus Nemuno, galvojo, kaip Lietuvą vėl prijungus prie Lenkijos. Ne be reikalo mirus įsakė savo širdį palaidoti Vilniuje.

Jaunystės mieste

Iš Druskininkų grįžau į Alytų. Kai tik susisiekiau telefonu su gyd. Ramute Zykiene, kuri su savo vyru dr. Vytautu Zyku buvo grįžusi iš Kretingos, kur palaidojo svo tėvelį Joną Ubį, sulaukusį 93 m. amžiaus, nuvažiavau pas juos į Kauną.

Apsistojęs pas Zykus, aplankiau vienintelę likusią savo žmonos seserį Eleną Vitortienę, kuri yra jau paskutinė iš gausios Laukineičių giminės, o aš — paskutinis svainis. Su Zykais nuvažiavau į jų sodą ir jame esantį vasarnamį, netoli Kauno marių. Ten auga vaisiniai medžiai ir daržovės, kurios konservuojamos žiemai.

Gyd. R. Zykienė, mano žmonos seserėčia, neurologė, dirba Kauno klinikose. Jos vyras — habilituotas dr. prof. Vytautas Zykas, Kauno medicinos akademijos chirurginės klinikos vadovas, neseniai paskirtas vyriausiu Lietuvos chirurgu, dažnai važinėja į užsienį, dalyvauja medicinos reikalais rengiamose konferencijose. Ir dabar jis ruošėsi vykti į Vokietiją. Jų duktė dr. Nerija Vaičienė, docentė. Ji pirmininkavo Baltijos valstybių vaikų neurologijos konferencijai.

Kaune esu gyvenęs 9 metus. Čia VD universitete baigiau studijas, Prisikėlimo šventovėje buvau surištas vedybiniais ryšiais su Žemaitijos dukra Bronele. Čia prabėgo gražiausi mano gyvenimo metai.

Pasikeitęs vaizdas

Kauno vaizdas gerokai pasikeitęs. Namai, kurie buvo pastatyti pirmame nepriklausomybės dešimtmetyje, jau atrodo pasenę, reikalingi pagrindinio remonto. Studijuodamas dirbau Vilniui vaduoti sąjungoje, kuri buvo užėmusi plk. J. Musteikio antrąjį namų aukštą, prieš pat VD universiteto didžiuosius rūmus, kuriuose dabar yra administracijos fakultetas. Mickevičiaus ir Donelaičio gatvių kampe, kur buvo VD universiteto teisių fakultetas, dabar yra mechanikos fakultetas. Šalia Musteikio namų buvo adv. M. Šleževičiaus namai, Donelaičio 13. Čia yra užrašyta: "Šių namų rūsyje gyveno Petras Cvirka". Tai tas kolaborantas, kuris su kitais važiavo į Kremlių parvežti "Stalino saulės". Kiek žinau, pusrūsio kambarys švarus, higieniškas. Man studijuojant teko gyventi prastesniuose drėgnuose kambariuose.

Kaune sutikau Kostą Naudžių, kuris gyveno toje pačioje gatvėje, kur ir aš, Los Angeles mieste. Žmonai mirus, neturėdamas giminių Amerikoje, parvežė žmonos pelenus į Lietuvą ir palaidojo Sasnavos kapinėse, o pats apsigyveno Kaune Saulės g. Pasakojo nusipirkęs gražų butą Putvinskio gatvėje, prieš pat muziejų, į kurį gal jau persikėlęs. Su juo per Ąžuolyną nuėjome į Laisvės alėją, kur pavakarieniavome geros rūšies restorane. Paskui jis pašaukė taksį ir nuvažiavom į namus. Sumokėjo 4 litus. Sakė esąs patenkintas, tik žmonių papročiai ir elgesys yra kitokie, labiau grubūs, ne tokie kaip Amerikoje.

Su prof. V. Zyku aplankėme IX fortą, prie Žemaičių plento. Čia stovi įspūdingas paminklas hitlerinės okupacijos ir stalinizmo aukoms. 1940-1941 m. čia buvo NKVD kalėjimas. Vokiečių okupacijos metu čia buvo įrengta koncentracijos stovykla, kurioje buvo nužudyta daugybė žmonių. Įrengta paminklinė lenta su užrašu "Mirties kelias". Kitoje vietoje: "Čia buvo nužudyta 50 tūkstančių rusų, žydų, lietuvių, lenkų ir kitų". Čia įrengtas ir anuos laikus pavaizduojantis muziejus.

Aplankiau ir buvusius kapus tarp Vytauto prospekto ir Trakų gatvės, kur dabar yra Ramybės parkas. Neseniai čia atstatytas paminklas "Žuvusiems dėl Tėvynės".

Marijampolėje

Atsisveikinęs su mielais Ramute ir Vytautu Zykais, skubėjau į Marijampolę. Mane vežė seserėčia Aldona su savo vyru, abu agronomai, gyveną Verebiejuose, prie Krokialaukio. Aldona labai gerais pažymiais yra baigusi Žemės ūkio akademiją Kaune. Dabar dirba žemės ūkio mokykloje Simne. Nors turi 3 vaikučius, pasiryžusi įsigyti magistrės laipsnį. Pusę reikalingo kurso jau išklausė, tikisi ateinančiais metais pasiekti tą laipsnį.

Kartu mane lydėjo ir seserėčia Staselė. Buvau pažadėjęs aplankyti inž. Vytautą Gaulią, kurio senelė buvo Medziukaitė. Važiuojant visą kelią smarkiai lijo, todėl Marijampolę pasiekėme jau temstant. Su Vytauto tėvais labai gražiai sugyvenome. Gaila, kad abu jau mirę.

Iš Marijampolės 1944 m. vasarą išvykau į Vakarus. Tada miestas buvo žiauriai karo sugriautas. Dabar atsistatęs. Gyvena 52,000 žmonių. Aplankiau namą, kuriame prieš 51 metus gyvenau ir dirbau. Sako, kad Marijampolė yra lietuviškiausias miestas, nes 95.1% yra lietuviai. Mieste veikia verpalų, automobilių remonto įmonės, pieno, konservų ir grūdų kombinatai, vilnonių audinių ir cukraus fabrikai.

Miestą pagražino 10 aukštų viešbutis "Sūduva" ir universalinė parduotuvė "Gulbė". Pastatyti Degučių ir Draugystės mikrorajonai. Prie Degučių yra 50 ha parkas. Miesto centre yra paminklas rašytojui V. Mykolaičiui-Putinui.

Miesto kapinėse yra palaidota lietuvių literatūros klasikė Žemaitė, mirusi 1921 metais. Šv. Mykolo Arkangelo šventovės rūsyje ilsisi palaimintojo arkiv. Jurgio Matulaičio palaikai.

Miestas, atrodo, gražiai tvarkomas. Vytautas Gaulia parodė nuotraukų iš tų laikų, kai gyvenome Marijampolėje. Ten ir aš su žmona esame įamžinti. Vytautas turi pasistatęs gražius erdvius namus. Jis aktyvus marijampoliečių bendrijoje ir ilgą laiką jai pirmininkavo. Bendrijos nariais yra Lietuvos respublikos gyventojai, kilę, augę, dirbę ar mokęsi Marijampolės mieste ar rajone. Bendrija leidžia laikraštį "Sugrįžimas".

Atlaidai Miroslave

Keletą valandėlių pasikalbėję su Vytautu, pavaišinti mielų šeimininkų, turėjome skubėti. Parvykome į tėviškę jau gerokai sutemus. Rytojaus dieną Aldona nuvežė į Miroslavą, kur buvo šv. Baltramiejaus atlaidai. Iš plačios apylinkės į atlaidus traukė žmonės pėsti, automobiliais ar arklių tempiamais vežimais. Prisirinko žmonių daugybė,

(Nukelta į 4-tą psl.)

Rudenį Čiurlionio tėviškėje

Gamtos grožis, su kuriuo kertasi griozdiški sovietinio paveldo pastatai

STASYS ILGŪNAS, Marijampolė

Skaidrioje padangėje skrendančių gervių vora atlydėjo į Druskininkus. Apsistojau "Nemuno" sanatorijoje — dideliame, sovietinio laikotarpio architektūros pastate, kuris tikrai netinka prie šio kurorto senų, medinių romantiškų vilų . . .

Klevai paraudę, lyg nuo gėdos. Kaštonai riešutu nusidažę, o beržų auksiniai plaukai švelniai krenta po kojomis. Miesto centre akis bado negyvi "Dainavos" restorano langai. Kadaise tai buvo pats šauniausias Druskininkų restoranas. Deja, jau keleri metai uždarytas. Neišsilaiko, nes dabartiniai kurorto lankytojai, daugiausia pensininkai, kurių piniginė jiems neleidžia tokių pramogų.

Gatvėje daugiau girdi lenkų kalbą nei lietuvių. Lenkams čia yra pigu. Atvyksta suomių, vokiečių, žydų, kurie senokai emigravę Izraelin.

Centrinė pėsčiųjų pasivaikščiojimo vieta — Vilniaus alėja žydėte žydi rudenio varsom. Didžiausių Europoje gydyklų sienas juosia raudonos vijoklių kasos, o keramikiniai fontanai tyli, išjungti, laukia žiemos . . .

Mineralinio vandens šaltiniai, apgaubti šiltų spindulių, lieja savo sūrias ašaras, skaičiuojančias skaudžiai bėgančias trumpo gyvenimo minutes. O sušalusi, bronzinė mergaitė vis skaito savo nepabaigiamą knygą . . .

Prie grakščiu bokšteliu dekoruoto merijos pastato išdidžiai žvelgia V. Košubos skulptūra "Lietuvai". Aplinkui trispalve sutviskę rudens lapai teikia nepaprastai puikų atspalvį paminklui . . .

Po kojomis knibžda auksaspalviai lapai, nebyliai pasakodami vasaros prisiminimus. Gotikinis šventovės pastatas kelia žemiškas mintis aukštyn, o greta sidabru žvilgantis Druskonio ežero vanduo kviečia užmiršti kasdienybę.

Šauni gulbių šeimyna ir aptingusios, poilsiautojų sočiai duona pamaitintos antys lydí mane senųjų Druskininkų kapinių link. Žengiu pro baltus vartus, virš kurių nuplėštas senas vario varpas . . .

Čia pajuntu amžinybės dvelksmą . . . Rusvų plytų koplyčia vyrauja tarp apsamanojusių granito kryžių, po kuriais guli kilmingų palaikai: Čiurlionio tėvai ir sesuo, Karolis Dineika. Daugybė naujų paminklų priverčia susikaupti. Atrodo, kad kryžiai visus apgaubia Prikėlimo viltimi . . .

O miškas, už kapų šaukte šaukia grožėtis "bobų vasaros" diena. Tai ten, tai šen iš po samanų kyšo umėdžių galvutės, baltai taškuotos musmirės. Liūdnai žvelgia maurais apžėlusios "Mergelių akys". Pusiau negyvos, pavargusios nuo vasaros kaitros ir įkyrių vabzdžių. Tik švelnūs, šilkiniai voratinklių siūlai, drauge su saulės spinduliais, glosto veidą ir akis . . .

Pakeliui užsuku į Čiurlionio muziejų. Mediniuose nameliuose pajuntu nepaprastą jaukumą. Tarytum jaučiu kadaise čia gyvenusių ir kentusių žmonių dvasią. Seno pianino pageltę klavišai, žibalinė lempa su stikliniu, ornamentuotu gaubtu byloja apie tylią popietę, kai visa Čiurlionių šeima klausydavosi popietinės, Konstantino grojamos naujai sukurtos preliudijos . . . Išeidamas galvoju, jog Čiurlionio paveiksle "Karalių pasaka" karalių delnuose laikoma šviesi sodyba yra ta pati.

Nemuno pakrantėje tylu, ramu. Oras kvepia sakų ašarom. Tik čiurlioniškai čiurlena vanduo per visą Lietuvos žemę. Nuo aukšto, pušimis apglėbto skardžio žvelgiu į skaudžiai vienišą Meilės salą, kuri spalvingai mirguliuoja, lyg vaikiškos žaidimų kaladėlės. Atsisėdu ant kelmo ir mąstau apie trapų gamtos grožį, trapų, kaip ir pats gyvenimas . . .

• Ne savo noru pasitraukiau iš tėvynės . . . Dėl amžiaus gal ir nebegrįšiu ten gyventi, bet knygas, kurias rašiau saviesiems, norėčiau grąžinti Tėvynei. (Alė Rūta)

Kelmės rajone gimęs advokatas **JONAS GRUŽEVSKIS**, dabar gyvenantis Australijoje, SOUTH YARRA. Į gimtinę atvyko po 50-ties metų. Tai palikuonis senos ir garbingos giminės, kuri Lietuvoje garsėjo jau nuo XVI š. 1625-1628 m. vienas jų, Jonas Gruževskis, jėzuitas, teologijos daktaras, buvo Vilniaus akademijos rektorius; studijavo Romoje. Advokatas J. Gruževskis puikiai kalba lietuviškai, jo žmona Nijolė – taip pat (iš Marijampolės). Kelmėje svečias surado savo giminės relikvijų

Nuotr. H. Paulausko

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai

Nordland Express **1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8**
Indian Rd. (išėjimas iš požeminio traukinio Keele stoties)
Darbo valandos: Nuo pirmadienio iki šeštadienio 9 v.r. iki 6 v.v.

Skyrius: North York Town Press
164 Willowdale Ave, North York, Ont.
(416) 222-4021

London Jonas ir Marytė Narusevičiai
1055 Guildwood Blvd.
(519) 657-1751

Montreal Andrejs Vitols
105 56th Ave., Lachine
(514) 637-9102

Nemokamas siuntinių paėmimas

Toronto: nuo pirmadienio iki penktadienio
Hamilton, Burlington, Oakville, Mississauga: pirmadieniais ir ketvirtadieniais
St. Catharines, Niagara Falls, Welland: ketvirtadieniais
Kitchener, Cambridge, Guelph, Brampton: pirmadieniais
Wasaga, Collingwood, Barrie: pirmais mėnesio sekmadieniais
Windsor, Sarnia: antrais mėnesio sekmadieniais
London: antrais ir ketvirtais mėnesio sekmadieniais

Už pietinės Ontario provincijos ribų: Siųskite siuntinius į *Nordland Express* su gavėjo, siuntėjo adresais ir talpos aprašymu. Bendrovėje mes užpildysime muitinės pareiškimą, sąskaita bus jums pasiųsta.

Dėl patogumo, pastovumo, išvaizdos ir ekonomijos turime įvairaus dydžio dėžių 1, 1.5, 2, 3 ir 5 kubinių pėdų. Taip pat galite įsigyti dėžių Anapilio knygyne, sekmadieniais ir kredito kooperatyve "Talka", 830 Main St. E. Hamiltone

JAV ir Kanados dolerių perdavimas
4% plius $20 pristatymas iki $4,999
3% nuo $5,000

Siuntiniai su kanadiškais produktais Lietuvoje mūsų sandėlyje:

Siuntinys nr.1	10 kg miltų, 10 kg cukraus, 10 kg ryžių	**$50 (JAV $38)**
Siuntinys nr.2	12 litrų augalų aliejaus (4x3 litrų)	**$36 (JAV $27)**
Siuntinys nr.3	4.5 kg vištienos buljonas	**$30 (JAV $23)**
Siuntinys nr.4	6 kg žemės riešutų sviestas (12x500 g)	**$34 (JAV $26)**
Siuntinys nr.5	11.5 kg rūkyti šprotai, Ryga 72 dėžutės po 160 g	**$64 (JAV $48)**
Siuntinys nr.6	20 kg cukraus (10x2 kg) 400 g tirpstančios kavos (2x200 g)	**$48 (JAV $36)**
Siuntinys nr.7	31 įvairūs kanadiški produktai (20 kg)	**$95 (JAV $72)**
Siuntinys nr.8	17 įvairūs kanadiški produktai (14 kg)	**$65 (JAV $49)**
Siuntinys nr.9	220 v. elektrinis šildytuvas	**$75 (JAV $57)**

SKAMBINKITE Toronto 416 535-5000 Už Toronto ribų 1-800-561-3113 FAX 416 535-5001

LAISVOJE TĖVYNĖJE

KUČINGIO VARDO MOKYKLA

Septintuosius mokslo metus Veiveriuose, Prienų rajone, pradėjo ten 1899 m. spalio 18 d. gimusio žymaus Lietuvos operos boso Antano Kučingio vardo meno mokykla. Šią mokyklą lanko apie šimtą vaikų, kurie mokosi groti akordeonu, birbyne, fotepijonu ir kanklėmis. A. Kučingio mokykla turi medžio dailaus apdirbimo ir keramikos skyrius. Paruošiamosiose grupėse galima išmokti audimo ir kalvystės. Šiais mokslo metais A. Kučingio meno mokykla įsikūrė jai atremontuotame istoriniame senosios Veiverių mokytojų seminarijos pastate. Kultūros vertybių apsaugos departamentas istorinio pastato atnaujinimui paskyrė 40.000 litų. Šiek tiek didesnė suma buvo gauta iš Prienų rajono savivaldybės.

KRUOPO GIMTASIS NAMAS

Kalbininko Jono Kruopo (1908-1975) gimtasis namas Sakalinėje, Tauragės rajone, paženklintas memorialine lenta, buvo laikomas istoriniu paminklu. Mat jis gilius darbo pėdsakus paliko Lietuvių kalbos ir literatūros institute, paskelbtas net žodynų skyriaus vadovu. J. Kruopas su kitais kalbininkais yra redagavęs daug žodynų, parašęs lietuvių kalbai svarbių veikalų. Dabar paaiškėjo, kad jo gimtąjį namą savavališkai pertvarkė jame gyvenantis Kęstutis Aliminaitis atliktu apmūrijimu ir prijungiamu priestatu. Už savavališką darbą be leidimo Kęstutis Aliminaitis turėjo sumokėti 200 litų baudą.

ŽUVUSIEJI NEBUS UŽMIRŠTI

1991 m. sausio tryliktosios aukoms Vilniuje ir liepos 31 d. Medininkuose nužudytiems muitininkams prieš Vėlines buvo atidengtas bendras paminklas Vilniaus Antakalnio kapinėse. Jį sukūrė skulptorius Stasys Kuzma su aplinką suplanavusiais architektais Mariumi Šaliamoru ir Juru Balkevičiumi. Jo centras yra skultūrinė "Pieta" – skausmingoji Dievo Motina, ant kelių laikanti nuo kryžiaus nuimtą Kristų. Įspūdinga keturių metrų aukščio skulptūra yra sukurta iš bronzos ir granito. Ten palaidotų žuvusiųjų kapai uždengti iš Afrikos atvežtomis juodojo granito plokštėmis, kuriose iškalti jų vardai, pavardės, gimimo ir mirties datos. Bronzinėse plokštelėse pateikiama daugiau žinių apie žuvusiuosius. Loretos Asanavičiūtės, vienintelės merginos, kapas yra atskirtas balto marmuro kryžiumi. Paminklą ir jo dalimi tapusius žuvusiųjų kapus pašventino arkivyskupas Audrys Bačkis. Lietuvos prez. Algirdas Brazauskas, pabrėždamas šių jaunų žmonių gyvybės auką už Lietuvos laisvę, priminė, kad paminklas yra skirtas visiems, ne tik palaidotiems Antakalnio kapinėse. Jų yra palaidotų ir Kaune, Marijampolėje, Alytuje. Iškilmėje dalyvavo ir Vilniun tada atvykęs Estijos parlamento pirmininkas Tomas Savis.

VĖLINĖS IR KAPINĖS

Artėjant Vėlinėms, jautrų straipsnį apie tautos ryšius su mirusiais nariais "Dienos" skaitytojams paskelbė šio dienraščio bendradarbė Rima Lipšienė, pasinaudodama net Bernardo Brazdžionio ir Vinco Mykolaičio-Putino eilėraščių posmais. Ji betgi neužmiršo ir kai kurių skaudulių dabartinėse Lietuvos kapinėse. Jiems yra skirti iš širdies gelmių prasiveržę jos liūdnesni žodžiai: "Seniosios Aleksoto kapinės. Joms beveik šimtas metų. Jau daug jose nelankomų kapų, nugriuvusių ir nykstančių vertingų paminklų, laukiančių kultūros valdininkų dėmesio. Fredos kapinaitės taip pat šimtametės. Čia palaidota įžymių žmonių, ilsisi Pirmojo pasaulinio karo metu žuvusių vokiečių. Girdėjau, kad anksčiau vienos Kauno mokyklos, draugaujančios su vokiečiais, mokiniai tvarkydavo šiuos kapus. Dabar jokios žymės, kad jie nepamiršti. Ar bus kam žvakelę uždegti? Neprieinamos aplankyti Belaisvių kapinės Aviacijos gamyklos teritorijoje – aukšta tvora aptvertos, pamirštos... Praėjusią savaitę piktadariai Petrašiūnų kapinėse išniekino šešias kapavietes, pavogė bareljefus, Rūpintojėlį, nugriovė ir sudaužė gražų paminklą, kad galėtų metalą pasiimti. Kas sulaikys šias piktas rankas?...

ŠVENTĖ KĖDAINIUOSE

Kėdainiuose buvo prisiminta ir paminėta 1655 m. spalio 20 d. pasirašytos Lietuvos-Švedijos istorinės sutarties 340 metų sukaktis. Ja Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė nutraukė sąjungą su Lenkija, pasiprašiusi Švedijos globos. Lietuvos vardu sutartį pasirašė Didysis Lietuvos etmonas ir pirmasis senatorius Jonušas Radvila. Šią šventę suorganizavo Kėdainių rotušės dailės galerijos vedėja Dalia Bečelienė, laimėjusi Europos tarybai įteikiamų projektų konkursą. Premija jai paskirta už du projektus: "Švedijos ir Lietuvos kultūrinis bendradarbiavimas" ir "Kėdainiai – kultūrų kryžkelėje". Šventėn buvo įjungta švedės skulptorės Ullos Viotti sukurta skulptūra, simbolizuojanti Lietuvos ir Švedijos draugystę. Oficialioji šventės dalis spalio 20 d. buvo pradėta pamaldomis Kėdainių evangelikų reformatų šventovėje, kurios rūsiai ilgus šimtmečius saugojo etmono Jonušo Radvilos, kelių jo šeimos narių ir apie 100 žymesniųjų miestelėnų palaikus. Sovietinės okupacijos metais šventovė buvo paversta sporto sale. Vėliau buvo galvota tuos didikų palaikus perlaidoti šventoriuje. Tačiau tokiam kompartijos vadų sumanymui pasipriešino šventovę restauruojantys darbininkai bei kiti kėdainiečiai. Dabar atnaujintame sarkofage šventovėn buvo grąžinti ir šeimos kriptoje perlaidoti etmono Jonušo Radvilos palaikai. Lietuvos-Švedijos sutarties atminimą įamžins švedės skulptorės Ullos Viotti draugystės paminklas, atidengtas Kėdainių rotušės skulptūrų sodelyje.

V. Kst.

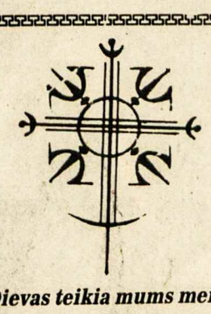

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Lougheed's Limited

šeima ir tarnautojai

"Žmonės, kurie atjaučia kitus"

Sudbury Ontario

Kanados lietuvių bendruomenės XVI-tosios tarybos pirmosios sesijos suvažiavime 1995 m. lapkričio 4-5 d.d. Anapilio sodyboje, Mississaugoje, Ont. susitiko Toronto ir Hamiltono veikėjai. Iš kairės: GEDIMINAS SKAISTYS, MARYTĖ BALAIŠYTĖ, dr. SILVESTRAS ČEPAS (buvęs KLB pirmininkas), JONAS STANKUS ir dr. VAIDOTAS KVEDARAS

Nuotr. D. Pranaitienės

Užžėlusiais gimtinės takais...

(Atkelta iš 3-čio psl.)

kaip anais laikais, kai paskutinį kartą buvau Miroslave atlaiduose 1931 m.

Šalia šventovės yra palaidotas stud. Jurgis Krasnickas, 1922 m. nužudytas, kai grįžo iš užsienio ir ėjo iš Simno į tėviškę. Čia pat jo tėvo kapas ir motinai supiltas kapas, nors ji mirė ištremta į Sverdlovsko sritį ir ten palaidota. Čia prieš keletą metų atvežti ir palaidoti iš Los Angeles aviacijos kpt. Antano Audronio pelenai.

Atgal Amerikon

Grįžau į tėviškę, o iš čia į Alytų, iš kur kitos dienos rytą jau turėjau būti Vilniuje. Čia nuvykau į Aušros Vartus, pasimeldžiau ir ramus važiavau į orauostį. Atsisveikinau su giminėmis. Netrukus lėktuvas nešė į Helsinkį. Iš orauosčio važiavome autobusu į viešbutį, nes lėktuvas tik kitą dieną skris į JAV.

Susiradau kitus kalifornie-čius, kurie vyko tuo pat keliu. Turėdami atliekamo laiko, ėjome apžiūrėti Suomijos sostinės. Helsinkis — gražus europietiškas miestas. Tautos žymūnams — pirmajam Suomijos prezidentui K. J. Stahlbergui ir kitiems pastatyti paminklai. Matėme parlamento rūmus. Dairėmės į parduotuvių vitrinas, kuriose išstatytos prekės ir jų kainos. Net pačiame mieste daug kur pasilikusios plikos uolos ir granito iškyšuliai, galbūt ledynų palikimas. Augmenija tipiška šiaurės kraštams. Nors buvo rugpjūčio mėnuo, bet oras gana vėsus.

Vakarienę valgėme viename restorane, kuris, mano supratimu, nebuvo labai aukštos klasės. Sumokėjome maždaug po 52 suomių markes — apie 13 dolerių. Tai žymiai brangiau, negu gerame restorane Kaune, Laisvės alėjoje.

Pernakvoję viešbutyje ir pavalgę stiprius pusryčius (buvo įskaityta į kelionės bilietą), autobusu per pusvalandį pasiekėme orauostį ir leidomės ilgai kelionei į San Francisco, o iš čia, persėdę į "United Airlines" lėktuvą, pasiekėme Los Angeles. Termometras rodė 93 laipsnius F. Atrodo, kad karšta saulė norėjo mus iškepti ar išvirti.

(Pabaiga)

Kanados lietuvių bendruomenės XVI-tosios tarybos pirmosios sesijos suvažiavime (1995.XI.4-5 d.d.) darbo prezidiumo nariai: RŪTA DANAITYTĖ (Otava) ir PAULIUS KURAS (Londonas)

Nuotr. D. Pranaitienės

Kanados Lietuvių Fondas

Lithuanian Canadian Foundation

1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neliečiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškime Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Kultūros židinio (KŽ) Brooklyne metiniame jau dvidešimtajame narių suvažiavime spalio 14 d. pagrindinis dalyvių dėmesys teko jo pardavimui. Suvažiaviman negalėjo atvykti KŽ tarybos pirm. Antanas Mačiulaitis. Tad suvažiavimui vadovavo jo įgaliotas tarybos ižd. Antanas Bobelis, perskaitęs ir pirm. A. Mačiulaičio pranešimą. Iš jo paaiškėjo, kad KŽ patalpas jau nutarta parduoti. Mažėjantis narių skaičius jų negalės išlaikyti, o naujų nebėra. Jaunimas nenori įsijungti. Šiaip KŽ dar išsiverčia ir pastaraisiais biudžetiniais metais netgi yra susilaukęs 8.600 dolerių pelno. Tačiau tai buvo pasiekta tik salių išnuomojimu kitataučiams. Iš vienuolyno viršininko vadovo kun. Prano Giedgaudo, OFM, buvo sužinota, kad JAV lietuviams jau trūksta pranciškonų kunigų. Prieš pusmetį Bruklyne buvo likę trys pranciškonai kunigai, o dabar šiose didelėse patalpose tėra du. Tiesa, Lietuvoje yra 25 pranciškonai seminaristai. Jie betgi studijas baigs ir kunigais bus įšventinti tik po penkerių ar šešerių metų. Kardinolas V. Sladkevičius Kaune pranciškonams yra paskyręs Šv. Jurgio (Seminarijos) šventovę su vienuolynu prie Kauno senosios pilies liekanų ir Kauno kunigų seminarijos. Tad pranciškonų kunigų reikės ir Kaune.

Parduodamus KŽ pastatus pirmiausia reikės pasiūlyti pirkti vietinei vyskupijai ir tik jai atsisakius bus galima siūlyti viešajai rinkai. Vyskupijoje jaučiamas susidomėjimas šiuo pirkiniu. JAV lietuviai pranciškonai savo istoriniais namais laiko senąją Šv. Jurgio šventovę ir prie jo esantį senąjį vienuolyną. Atrodo, KŽ ateitis dar bus svarstoma kituose narių suvažiavimuose. Jau anksčiau buvo pareikšta, kad Bruklyno lietuviai nebus palikti be jų sumažėjusiai veiklai reikalingo mažesnio pastato. Naujosios KŽ tarybos vadovybę sudarė: pirm. Jonas Bilėnas, ižd. ir vicepirm. finansiniams reikalams Antanas Bobelis, vicepirm. Pranas Gvildys KŽ priežiūros ir administracijos reikalams, renginių komiteto vadovė Vida Jankauskienė, sekr. Malvina Klivičkienė, patalpų nuomojimo vadovas Kostas Norvilas bei grupė kitų mažesnių pareigūnų. Iš neįtikėtinai didelio KŽ tarybos vadovybės sąrašo atrodo, kad jų laukia paskutinieji šios institucijos žingsniai.

Naujieji ateiviai iš Lietuvos, vadovaudamiesi LB pavyzdžiu, įsteigė bendrai savo veiklai skirtą "Bičiulystės" draugiją. Jos nariai rugpjūčio 12 d. posėdyje aptarė JAV LB veiklos ateitį Niujorke, Kultūros židinio, savaitraščio "Darbininkas" ateities planus. Draugijos "Bičiulystė" nariai nutarė iki sekančių metų Vasario šešioliktosios išleisti meno ir literatūros žurnalą, o 1996 m. rudenį su latvių ir estų bendruomenėmis surengti Baltijos šalių partizaninės veiklos penkiasdešimtmečio minėjimą. Būsimo žurnalo reikalais informacijas tel. (718) 441-8467 teikia Glennas Urbanas.

Australija

Australijos lietuvių sielovados koordinatorius dabar yra kun. Juozas Petraitis, MIC, Adelaidės lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas. Pravesti rekolekcijas Australijos lietuviams ji pakvietė Tabariškėse prie Kauno gyvenantį kun. Ričardą Repšį, MIC. Australijon atskridęs liepos 12 d., jis per du mėnesius aplankė Tasmanijos, Queenslando, NSW, Viktorijos, Vakarų ir Pietų Australijos lietuvių kolonijas. Dėl didelių nuotolių svečias kelionėms išleido 4.442 dolerius. Iš aplankytų Sidnio lietuvių buvo gauta 1.500 dolerių, iš Adelaidės lietuvių — 850 dolerių. Išlaidoms padengti trūko 2.092 dolerių. Jas padengė sielovados koordinatoriaus kun. J. Petraičio, MIC, vadovaujamos Šv. Kazimiero parapijos. Adelaidėje taryba. Marijonų kongregacija tūkstantį Australijos dolerių paskyrė Lietuvos marijonams.

Vokietija

Lietuvon grįžo Vasario šešioliktosios gimnazijos kapelionas kun. Gediminas Tamošiūnas, šias pareigas ėjęs dvejus metus ir taipgi teikęs religines paslaugas VLB Romuvos apylinkės lietuviams katalikams. Jį pakeitė gimnazijon iš Lietuvos rugsėjo 4 d. atvykęs kun. Alfonsas Kelmelis, atlydėtas Kaišiadorių vysk. J. Matulaičio su keturiais kunigais. Sekančią dieną vysk. J. Matulaitis naujoje Hiutenfeldo šventovėje su lietuviais kunigais koncelebravo Mišias, skirtas gimnazijos naujųjų mokslo metų pradžiai. Jis taipgi sakė ir pamokslą, primindamas gimnazistams, kad jie turi mylėti Dievą, gerbti aukštiems idealams tarnavusius lietuvius, siekusius laisvės gimtajam savo kraštui, ir laikytis jų pavyzdžio.

Tautos šventė Vasario šešioliktosios gimnazijoje buvo pradėta vėliavos iškėlimu ir moksleivių sugiedotu Lietuvos himnu. Iškilmingas Mišias Romuvos pilies salėje atnašavo naujasis kapelionas kun. Alfonsas Kelmelis. Pamoksle jis kalbėjo apie tikėjimo reikšmę istoriniams Lietuvos įvykiams. Krikščioniu tapo ir Vytautas Didysis, savo vainikavimui pasirinkęs Dievo Motinos Marijos gimimo dieną. Mišioms buvo skirti gimnazijos ateitininkų poezijos žodžiai ir gitarų muzika. Maldomis tapusi poezija buvo susieta su Lietuvos istorijos keliu, meile Tėvynei ir tikėjimu jos ateitimi.

Windsor, Ontario

WINDSORO KLB APYLINKĖS valdyba 1995 m. gruodžio 3 d. kviečia visus į visuotinį metinį susirinkimą, kuris įvyks tuoj po pamaldų parapijos salėje.

V. Tautkevičienė,
valdybos sekr.

Hamilton, Ontario

IŠEIVIŲ SUARTĖJIMĄ SU LIETUVA aptariant, atrodo, vis tenka pabrėžti tam tikras psichologines kliūtis. "Lietuvos aido" 1995 m. spalio 4 d. laidoje L. Stungevičienė paskelbė straipsnį, pavadintą "Išeivijos liūdesys ir skausmas". Jame rašoma apie Penktąsias pasaulio lietuvių žaidynes, kuriomis norėta pasirodyti, kad Lietuva neatsiliekanti nuo Vakarų. Apie tai spaudoje daug gražių aprašymų, bet nieko apie žmones, kurie laiku negauna algų. Toliau straipsnio autorė stebisi: žmonės, kritę po tankais išsirinko užpuolikų pakalikus. Lietuva dar esanti apglušinta komunizmo. Nesidomėjimas politika skurdina lietuvius. Kad šventovėse nereikia kalbėti apie tautą – tai neinančių į jas naujųjų ateivių siūlymai. Kartais esą sunku suprasti, kas atsitikę su Lietuva? **Inf.**

Sault Ste. Marie, Ont.

BENDRUOMENĖS POBŪVIS, surengtas apylinkės valdybos, įvyko lapkričio 12 d. Minelli's valgyklos salėje. Buvo miela pasivaišinti ir iš arčiau pamatyti bei pažinti mūsų jaunąją atžalą. Susirinko toks pat skaičius kaip ir senais laikais, bet daugumą sudarė jaunimas bei vaikai. Jie parodė susidomėjimą pravesta senųjų programa. Gal ne visi suprato, bet iš jų dėmesio bei tylos buvo matyti, kad jiems įdomu. Prieš pietus maldą sukalbėjo Kazys Slyžys, o pavalgius apylinkės valdybos pirmininkas, palyginęs mūsų ir Lietuvoje likusių tautiečių praeitį, perskaitė, gilioje tyloje įsiviešpatavus, kunigo Kazimiero Vaičionio septintąją raudą "Lietuva verkia Vorkutos lageriuose". Įspūdis buvo didelis, dalyviai apie tai daug kalbėjosi. Pabaigoje Jonui Skaržinskui 43 m. gimtadienio proga sugiedota "Ilgiausių metų".

NAUJAS PAPROTYS prasidėjo praeitais metais su užprašytomis Mišiomis per Visus Šventus už visus mūsų apylinkėje mirusius tautiečius. Šiemet Mišias atnašavo Blessed Sacrament parapijos klebonas kun. H. Currie ir per Mišias paprašė visus melstis už mirusius lietuvius šioje apylinkėje. Mišioms susirinko ir daug kitataučių, nes tai buvo paskelbta šventovės biuletenyje. Tikėkimės, kad kitais metais vėl susirinksime pasimelsti ir gausiai dalyvaudami pagerbsime visus, besiilsinčius ramybėje.

KLB SAULT STE. MARIE apylinkės valdyba pasiuntė $200 Kanados lietuvių fondui, tuo pakeldama savo įnašus iki $1,500. **V.V.**

Century 21 OFFORD REALTY LTD.

Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ukius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angelę Šalvaitytę, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovę.

Ji mielai jums patarnaus.

Darbo tel. (705) 429-2121 ar (705) 445-5640

namų tel. (705) 429-6428

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel. 905 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

SOLD

COLDWELL BANKER

RESIDENTIAL REAL ESTATE

Expect the best.

DAIVA DALINDA,

BBA, Broker

Tel. 416 231-5000

FAX 416 233-2713

Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!

Islington-Kingsway Realty Inc.

Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.

Nemokamas namo įvertinimas.

2908 Bloor Street West, Etobicoke, Ont. M8X 1B6

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		**PASKOLAS**	
kasd. pal. čekių sąsk. iki..	4.75%	Asmenines nuo	13.00%
santaupas	3.50%	nekiln. turto 1 m.	7.75%
kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%		
INDĖLIAI:			
90 dienų indėlius	5.50%		
180 dienų indėlius	5.50%		
1 m. term.indėlius	6.00%		
2 m. term.indėlius	6.25%		
3 m. term.indėlius	6.50%		
4 m. term.indėlius	6.75%		
5 m. term.indėlius	7.00%		
RRSP ir RRIF			
(Variable)	3.50%		
1 m.ind.	6.00%		
2 m.ind.	6.25%		
3 m.ind.	6.50%		
4 m.ind.	6.75%		
5 m.ind.	7.00%		

Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu.

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

*** Laivu siunčiant $8 už kubinę pėdą**
*** Lėktuvu siunčiant $5.50 už kilogramą**
*** Pristatymas iki 50 kg $14**
*** Priimame visokias dėžes ta pačia kaina**
*** Iš toliau siųsti per U.P.S.**
*** Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą**

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai ..... **tel. 514 366-8259**
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai . **tel. 905 632-4558**
Mississaugos raj. – Algis ir Milda Trumpickai . **tel. 905 822-1827**
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaltai . **tel. 519 773-8007**
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French ..... **tel. 905 871-1799**

Informacijos klausimais dėl dolerių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genei ir Vytui Kairiams, 517 Fruitland Road, Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas. Pasirašytą pakvitavimą jums atsiųsime. 4% iki $2,000.00 plius pristatymas, 3% daugiau kaip $2,000.00 plius pristatymas.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	$	$ .....
Paslaugos 4% ar 3%	.....	.....
Pristatymas į rankas	..... $12.00	..... $15.00
IŠ VISO	$ 00	$ 00

Siuntėjas: ..... Gavėjas: .....
.....
.....
Tel. ..... Tel.. .....

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

Vadai ir veidai Bosnijos kare

Kroatų ustašininkai, serbų četnikai ir dabartinė trijulė – Milosevič, Karadzič ir Mladič. Du pastarieji paskelbti karo nusikaltėliais – Vakaruose būtų suimti

LEONAS BALTUŠIS

Jugoslavijos karaliui Aleksandrui tapus beveik diktatorium 1929 m. kroatų parlamentaras advokatas Ante Pavelič pabėgo Italijon. Čia, Musolinio fašistų partijos pavyzdžiu (juodmarškinių), įsteigė kroatų organizaciją "Ustaša". Pastaroji 1934 m. spalio 9 d. nušovė karalių Aleksandrą Marselyje, Prancūzijoje. Vokiečiams 1940 m. balandžio mėnesį užėmus Jugoslaviją, ji buvo padalinta. Kroatija tapo nepriklausoma. Jai buvo priskirta ir dabartinė Bosnija bei Dalmatijos dalis. Ante Pavelič tapo valstybės galva (kroatiškai - poglavnik), o jo "Ustaša" partijos daliniai, kartais dar vadinami "juoduoju legionu", tapo visagaliais, ypatingai žiaurūs serbams ir žydams. Po karo A. Pavelič per Austriją ir Italiją 1948 m. pabėgo į Argentiną. Po pasikėsinimo prieš jo gyvybę 1957 m. pabėgo į Paragvajų, o vėliau atsirado gen. Franco Ispanijoje, kur ir mirė Madride 1959 m. gruodžio 28 d.

Dabartinės Bosnijos musulmonai taip pat simpatizavo naciams ir buvo ne ką geresni už kroatų "Ustašą". Apie tai rašiau "TŽ" 1993 m. 35 nr., todėl nekartosiu.

Serbai šiandien tiek Bosnijos musulmonų, tiek ir kroatų dažnai vadinami "četnikais". Tai yra didelė istorinė klaida bei įžeidimas žmonėms, kurie istorijoje liks žinomi kaip garbingi vyrai, išduoti dviveidiškos anglų politikos "maršalo" Joseph Broz–Tito komunistams. Tai vyrai, kurie, kapituliavus Jugoslavijai, nutarė kovoti toliau. Jų vadas buvo paskutinis krašto apsaugos ministeris gen. lt. Draza Mihailovič. Jie buvo vadinami "četnikais". Vienu metu jų buvo apie 70,000. 1946 m. kovo 13 d. gen. lt. D. Mihailovič su paskutiniais 11 pasekėjų pateko į komunistų rankas. Puolimo metu komunistai panaudojo nuodingas dujas. 1946 m. liepos mėnesį, po trumpo parodomojo teismo, jie visi buvo sunaikinti. Tai laikoma pabaiga "četnikų" organizacijos ir jos veiklos.

Tiems, kurie domisi istorija, rekomenduotina knyga "Mihailovic: Hoax Or Hero?". Parašyta amerikiečio pkl. lt. Albert B. Seitz, kuris II pasaulinio karo metu dirbo OSS ir buvo nuleistas parašiutu į Jugoslaviją. Jo paskirtis buvo atstovauti JAV anglų karinėje misijoje, priskirtoje prie gen. lt. D. Mihailovičiaus. Knyga išleista 1953 m. "Leigh House Publishers", Columbus, Ohio.

* * *

Šiandien jau labai nedaug kas atsimena "četnikus" ir gen. lt. D. Mihailovičių. Dabartinės Serbijos bei Bosnijos serbų kariai neturi jokios "četnikų" dvasios. Jie yra užaugę grynai marksistinėje sistemoje, be jokios religijos bei moralės ir teisingumo supratimo. Visi trys serbų vadai yra gimę II pasaulinio karo metu ir yra komunistai.

"Didžiosios Serbijos" idėjos pradininkas laikomas Serbijos prez. Slobodan Milosevič. Tai senas maršalo J. Broz–Tito komunistų partijos narys. Klausiamas, jis niekuomet tiesiai neatsako, vis suka ratu. Tai labai būdinga komunistams, o jei taktika to reikalauja, pradeda pulti. Antrasis iš eilės yra Bosnijos serbų prezidentas Radovan Karadzič. Iš profesijos psichiatras ir, be to, ... poetas. Jungtinių Tautų tribunolas Hagoje paskelbė jį karo nusikaltėliu. Trečiasis Bosnijos serbų karinis vadas – Ratko Mladič. Jis turi daugiau jėgos savo rankose negu vadinamasis prez. R. Karadzič. JT tribunolas jį taip pat paskelbė karo nusikaltėliu.

* * *

"The Christian Science Monitor" 1995 m. rugsėjo 7 d. numery išspausdino savo korespondento David Rohde straipsnį, kuriame pateikiama daugiau informacijos apie minėtąjį karinį vadą R. Mladič.

Jo tėvas buvęs nužudytas kroatų organizacijos "Ustaša" 1945 m.: duktė 1995 m. kovo 24 d. nusižudė perskaičiusi laikrašty straipsnį, kuriame jos tėvas buvo pavadintas "sadistu" ir apkaltintas kaip atsakingiausias žmogus už serbų nusikaltimus.

R. Mladič gimė pietinėje Bosnijoje, kurią jis vadina "senąja Hercegovina". Pagal jį, Bosnijos, kaip tokios, niekad nebuvo. Reguliarioje Jugoslavijos kariuomenėje didelės karjeros nepadarė. Jo persilaužimas įvyko 1991 m. Kroatijai paskelbus nepriklausomybę ir atsiskyrus nuo Jugoslavijos. Iškilo kaip labai griežtas ir daug reikalaujantis vadas. Jis valgo ir miega su savo kariais, niekuomet neparodo silpnumo ar abejojimo sprendimuose. Yra žinoma, kad jis, keletą kartų aprūpintas kroatų kariuomenės dokumentais, perėjo fronto liniją. Vieną kartą išsprogdino 70 svarų bombą, kai pionierių būrys tą uždavinį atsisakė atlikti. Labai užsispyręs ir kietas. Neseniai duotame CNN pasikalbėjime jis pareiškė niekuomet nepasiduosiąs Vakarų spaudimui ir kad visi bombardavimai pasibaigsią kaip Vietname.

R. Mladič atsisakymas išgabenti sunkiuosius pabūklus, supančius Sarajevo miestą išryškėjo kaip didelė klaida. ŠAS lėktuvai, daugiausia amerikiečių, per 4 dienas daug ką sunaikino. R. Mladič liko be ryšio su Belgradu bei likusiu pasauliu, nes buvo subombarduota komunikacijos sistema. Jo priešlėktuvinė gynyba buvo visiškai sudaužyta, ir dalinių bei amunicijos perkėlimas pasidarė neįmanomas. Amerikiečiai buvo nutarę spaudimą ypatingai sustiprinti, kaip kadaise prieš Iraką. Pagaliau jis atitraukė visus sunkiuosius pabūklus nuo Sarajevo. Bosnijoje jis vadovavo užėmimui "saugių vietovių", kaip Srebrenica ir Zepa. Per 50,000 musulmonų buvo paprasčiausiai išvaryti ar sunaikinti (ethnic cleansing). Pebėgėlių tvirtinimu, jis elgiasi gana kultūringai kai televizijos kameros yra atsuktos į jį, bet labai pasikeičia, kai jų nebėra.

Jeigu jis išvyktų iš Serbijos, gali būti suimtas kaip karo nusikaltėlis. Vakarų kariniai sluoksniai yra įsitikinę, kad R. Mladič yra priėjęs liepto galą.

Čikagos Lituanistikos tyrimų ir studijų centro direktorius dr. JONAS RAČKAUSKAS – dažnas svečias Lietuvoje, ypač gimtinėje – Švėkšnoje. Nuotraukoje – svečias dešinėje, o centre – Švėkšnos klebonas kun. PETRAS STUKAS ir kiti savivaldybės nariai

Nuotr. H. Paulausko

Tūkstančiai lietuvių Rusijoje

Didesniuosius jų telkinius aplankė užsienio lietuvių katalikų vyskupas PAULIUS BALTAKIS, OFM

Vykdydamas Šv. Tėvo Jono-Pauliaus pavestas pareigas rūpintis visų lietuvių, gyvenančių už Lietuvos ribų sielovada, vysk. Paulius A. Baltakis, OFM, aplankė tautiečius buvusioje Sovietų Sąjungoje ir jos satelitiniuose kraštuose. Prieš porą metų lankėsi Lenkijoj, Sankt Peterburge, Karaliaučiaus srityje ir Vengrijoj. 1995 m. rugsėjo 15 – spalio 4 dienomis, kartu su Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovu Lietuvoje Juozu Gaila ir prelatu Leonu Peck-Peciukevičium, vyskupas susipažino su Maskvoje ir Sibire gyvenančių lietuvių visuomenine, kultūrine bei socialine veikla ir jų sielovados problemomis. Čia pateikiame vyskupo pranešimą iš žiniaraščio "Vyskupo informacija" 1995 m. 2 nr. RED.

Maskvoje

Maskvoje šiuo metu gyvena apie 3,500 lietuvių. Nors dalis jų sukūrę mišrias šeimas, bet dalyvauja veiklioje Lietuvių bendruomenėje - kultūros draugijoje, kuriai vadovauja dr. Nijolė Martyniuk. Nuo 1992 m. rudens veikia 6 klasių mokykla "Šaltinėlis" su 98 mokiniais. Išskyrus matematiką, visi dalykai dėstomi lietuvių kalba. Taip pat veikia sekmadieniniai lituanistikos kursai patiems mažiesiems ir suaugusiems, norintiems pramokti lietuvių kalbos. Mokyklai vadovauja direktorė Solveiga Valatkaitė. Dar šiemet mokykla tikisi persikelti į erdvesnes naujas patalpas, kurių statybą finansavo Rusijos valdžia. Mokinių tėvai kas mėnesį įneša po 20 dol. į mokyklos fondą.

Pamaldoms lietuviai naudojasi vienintele per visą sovietmetį Maskvoje neuždaryta Šv. Liudviko šventove, kuri priklauso Prancūzijos ambasadai. Daug metų ją aptarnavo lietuviai marijonai – kun. Stanislovas Mažeika (miręs 1995 m. rupgjūčio 23) ir kun. Pranas Račiūnas. Šventovė ir šventorius labai apleisti, bet Rusijos apaštalinis administratorius arkivysk. Tadas Kondrusevičius iš prancūzų ambasados negauna leidimo remontui. Šventovė yra aprūpinta Lietuvoje išleistu mišiolu ir maldaknygėmis, bet šiuo metu parapiją aptarnauja tik du lenkų kilmės kunigai.

Maskvoje veikia Lietuvos respublikos ambasada su 38 tarnautojais, kuriem vadovauja Nepaprastasis įgaliotinis ir ambasadorius Romualdas Kozyrovičius. Jo žmona Gražina aktyviai dalyvauja Lietuvių bendruomenėje. Ambasada nuoširdžiai remia bendruomenę.

Svarbiausi Maskvos Lietuvių bendruomenės prašymai yra JAV-se išleistos Lietuvių enciklopedijos ir lietuvių kunigų apsilankymo nors du ar tris kartus per metus.

Sibire

1941 metais sovietų valdžios pradėtų trėmimų į Sibiro kraštą ir aplinkines sovietų respublikas keliomis bangomis buvo ištremta apie 400,000 lietuvių, jų tarpe per 300 kunigų. 1956 metais tremtiniai buvo reabilituoti ir dalis jų grįžo į Lietuvą. Kuriem nebuvo leista apsigyventi tėvynėje, persikėlė į Karaliaučiaus kraštą, Sankt Peterburgą, Maskvą ir kitur.

Sibire yra likę apie 40,000 lietuvių. Novosibirsko srityje yra apie 600, Tomsko – apie 900, Altajaus – 650, Omsko – 8,000, Krasnojarsko – 7,500, Irkutsko – 4,500. Kiti išsiblaškę po visą platųjį Sibirą. Dauguma pasiliko dėl darbo, mišrių vedybų, sunkumų iš naujo pradėti gyvenimą nors ir nepriklausomoje, bet dar vargstančioje tėvynėje. Pagal 1993 metais įteiktus prašymus, apie 800 šeimų norėtų grįžti į Lietuvą, bet gana daug tremtinių grįžta atgal ir į Sibirą, nes jų buitinės sąlygos čia geresnės negu Lietuvoje.

Prasidėjus demokratiniam judėjimui, Sibire buvo bandyta organizuoti Bendruomenės ir kultūros draugijas. Kai kur buvo įsteigti lituanistiniai kursai, o Novosibirske buvo net lietuviška mokyklėlė, bet dėl įvairių sunkumų ir tolimų distancijų Novosibirsko mokykla ir beveik visi kursai turėjo užsidaryti.

Nors Omske yra daug lietuvių, bet jie nėra organizuoti. Lietuvių bendruomenės – kultūros draugijos tebeveikia Novosibirske, Tomske, Barnaule, Krasnojarske ir Igarkoje. Jas jungia Sibiro lietuvių sąjunga, kuriai vadovauja geologijos daktaras Vilius Bernatonis, 1941 metais ištremtas iš Lietuvos, būdamas tik 3-jų metų amžiaus. Lietuvių draugijoms ir sąjungai priklauso vyresnio amžiaus žmonės – buvę tremtiniai, o jaunimas laikosi nuošaliai, daugelis nekalba lietuviškai ir lietuvių veikloje nedalyvauja.

Išimtinai pažymėtini asmenys yra Efania Urvina, ištekėjusi už ruso; gyvena Tomske, augina 3 vaikus ir aktyviai dalyvauja lietuviškoje veikloje; Tatjana Petrovskaja, caro laikų tremtinių ainė, gyvenanti Barnaule, kur jos pastangomis buvo įsteigta Lietuvių bendruomenė-kultūros draugija; Svetlana Jarunlavičiūtė, Rusijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė; veikli, puikiai kalbanti lietuviškai, bet šiek tiek nusivylusi vietos lietuvių abejingumu ir susiskaldymu.

Tomske

Kaip ir daugumoje vietovių, čia didžioji dalis gyventojų

(Nukelta į 6-tą psl.)

BALTIEČIŲ VERSLO TARYBA

kviečia Jus į susitikimą

"Ryšiai su Baltijos kraštais"

1995 m. lapkričio 28, antradienį, nuo 8.30 v. r. iki 5.30 v.p.p.

The Old Mill Banquet & Meeting Centre, 21 Old Mill Road, Toronto, Ontario
(netoli Old Mill požeminio stoties).

Užmegzti tiesioginius ryšius su
naujomis rinkomis ir verslo galimybėmis Baltijos kraštuose.

Jūs turėsite išskirtinę progą:

- *susitikti su verslo vadovais, kurie domisi Baltijos kraštais ir Rytų Europa*
- *išklausyti žinovų, kurie apibūdins šių naujų rinkų galimybes*
- *užmegzti pažintis su šios rinkos ryšininkais*
- *susitikti su atsakingais valdžios pareigūnais Baltijos verslo srityje*
- *apžiūrėti Baltijos kraštų projektų ir gaminių pavyzdžius*
- *pasinaudoti susitikime pateikiamomis finansinėmis galimybėmis*
- *susipažinti su garbės svečiu William Sholem, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko vyresniuoju bankininku, atvykusiu iš centrinės EBRD įstaigos Anglijoje*
- *sužinoti apie naujai atsiveriančias investicines galimybes Baltijos kraštuose.*

Šią prekybos mugę ir konferenciją rengia Baltic Business Council kartu su Tradelinks International.
Registracijos mokestis $100, arba $75 BBC nariams-ėms.

Čekius rašyti BALTIC BUSINESS COUNCIL, 940 Landsdowne Ave., Toronto, ON M6H 4G9.

Teirautis galima telefonu 416 534-3677, registracijos anketą pasiųsti faksu 416 534-2739.

Firmos pavadinimas _____
Atstovo vardas, pavardė _____
Adresas _____
Telefono nr. _____ Fakso nr. _____
Verslo sritis _____

Svarbiausi klausimai, į kuriuos konferencijoje norėtųsi išgirsti atsakymų:
_____
_____
_____

Čikagos lietuvių vaizdai ir vargai

EDVARDAS ŠULAITIS

Išeivijoje nusiskundžiama, kad lituanistinis švietimas sunkėja, kad yra sunku rasti naujų mokinių, o kartais ir mokytojų. Neišimtis yra ir Čikaga, kur lit. mokyklos mokinių skaičius vis mažėja.

Šioje srityje malonią išimtį padarė Jaunimo Centro rūmuose įsikūręs Pedagoginis lituanistikos institutas, šiemet mokslo metus pradėjęs su 11 naujų mokinių, kurių dauguma yra Čikagos lituanistinės mokyklos abiturientai. Smagu pažymėti, kad trys iš jų yra neseniai atvykę iš Lietuvos: Adomas Tautkus, Lina Paltinavičiūtė ir Gintaras Kevličius. Naujais mokiniais ypatingai džiaugiasi PLI direktorė Stasė Petersonienė ir rektorius dr. Jonas Račkauskas.

Šiuo metu trečiame kurse yra 9 studentai, kurie, įveikę baigminius egzaminus ir parašę diplominį darbą, sekančių metų pavasarį turėtų gauti baigimo diplomus.

Į PLI lektorių eiles vėl sugrįžo anksčiau Lietuvoje ilgesnį laiką dėstęs dr. Arvydas Žygas, kuris šiais mokslo metais institute skaitys kursą apie lietuvių tautos pasaulėjautą.

Įdomu, kad čia istorijos kursą dėsto net 92 metų amžiaus sulaukęs šios šakos specialistas, išleidęs ne vieną knygą istorijos tema – Jonas Dainauskas. Jis neseniai pergyveno operaciją ir po to turėjo dar vieną nelaimingą atsitikimą, tačiau dabar pasveikęs vėl įsijungė į instituto dėstytojų eiles.

Toks lektorių entuziazmas bei mokinių gausumas visus smagiai nuteikia ir prablaivo kartais besikaupiančias juodas mintis dėl lietuviško švietimo ateities išeivijoje.

VYTAUTAS KERNAGIS dainuoja Čikagos ir apylinkių lietuviams

Nuotr. Ed. Šulaičio

Vienas pirmųjų rudens sezono didesniųjų koncertų įvyko spalio 22 d. Pasaulio lietuvių centro didžiojoje salėje. Tai buvo Lietuvos dainos ir žodžio meistro Vytauto Kernagio pasirodymas, kuris sutraukė net 400 žmonių. Šis 1951 m. gimęs vyras pabėrė ir nemažai humoro gabaliukų. Pradžioje programos jis prisipažino rūkąs, nors žinąs, jog rūkyti nėra sveika. Tačiau taip pat jis žino, kad tie, kurie nerūko ir negeria – miršta labai sveiki. Be to, jis pareiškė, kad jis nėra muzikas, o tik muzikantas.

Koncerto pradžioje svečias iš Vilniaus savo dainoms pritarė gitara, o pirmosios dalies pabaigoje – pianinu, tačiau po pertraukos pritarimui naudojo įrašus. Pradėjęs savo baladėmis ir šiaip jau ramesne muzika, antroje dalyje perėjo prie garsių ir triukšmingų dainų, pvz. daina apie Kolorado vabalus.

Vienai dainai jis į sceną buvo sukvietęs mažuosius koncerto klausytojus ir kartu sudainavo "du gaideliai". Koncerto pabaigai davė Antano Vienažinskio seną dainą "Linksminkimės", o priedo pakartojo anksčiau dainuotą "Širdele mano".

Prieš išvykdamas V. Kernagis nusiskundė, jog iš rengėjų gavęs tik 500 dolerių, nors, pagal žiūrovų skaičių rengėjai turėjo gauti $4000. Jis privačiai pareiškė esą anksčiau išeivijoje būdavo skundžiamasi, jog iš Lietuvos atvykstantieji atlikėjai išnaudoja išeivių gerumą, dabar – priešingai. Žadėjo dėl šio įvykio kreiptis į Lietuvos spaudą.

Vienas žymiausiųjų Lietuvos fotomenininkų – Antanas Sutkus apie dvi savaites praleido Čikagoje ir dalyvavo savo dviejų parodų atidaryme. Pirmoji iš jų, kuri vadinosi "Pasaulio lietuvis", atidaryta Pasaulio lietuvių centre Lemonte, o kita – "Basų kojų nostalgija" spalio 27 d. atidaryta Čiurlionio galerijoje, Jaunimo Centre Čikagoje.

Abi šios parodos buvo gana įdomios ir vertingos, kokių lietuvių tarpe retai matome.

Žiurovui galbūt įdomesnė buvo antroji – "Basų kojų nostalgija" vadinta paroda, kurioje buvo išstatyti 75 darbai iš praeities dienų. Tai savotiška dokumentika to, ko jau šiandien nebėra ir ką A. Sutkus išsaugojo savo nuotraukose. Kaip tos parodos kataloge Raminta Jurėnaitė sako: "Sutkaus fotografijose nerasim polinkio į efektingus rakursus, šviesos ir šešėlio dramatizmą, abstrakciją ar koliažus. Jis – grynos nemanipuliuotos fotografijos meistras. Sustabdytai akimirkai jis suteikia gilumo ir simboliškumo, atsisakydamas bet kokių teatrališkų ar abstrahuojančių būdų".

Būdamas Čikagoje, A. Sutkus fotografavo tautiečius ne vien tik jų namuose, bet ir įvairiuose pobūviuose. Jis daug mūsų tautiečių savo objektyvu "pagavo" per Lietuvių fondo pokylį ar V. Kernagio koncertą. Tokius veidus jis žada parodyti ateinančiose parodose ar knygose.

Čikagos bei kitų lietuviškų telkinių lietuvius sujaudino nemaloni žinia, kad dėl bendravimo su naciais ir dėl to fakto nuslėpimo priimant JAV pilietybę, pakaltintas Cicero mieste gyvenantis 74 metų amžiaus pensininkas Juozas Naujelis. Jis čia yra pažįstamas kaip ramaus būdo tautietis, nedalyvavęs lietuviškoje veikloje ir neturėjęs jokių priešų. Jis jau ilgesnį laiką nesveikuoja, yra turėjęs ne vieną operaciją. Tad ši byla dar labiau pablogins jau ir šiaip suirusią jo sveikatą.

Amerikiečių spaudoje išplatintuose pranešimuose cituojami jo sūnaus Romo pasakyti žodžiai, kad tėvas tokioje veikloje, kuria jis yra kaltinamas, nėra visai dalyvavęs. Tačiau jam pačiam ir šeimai dabar yra rūpesčių, kaip nuo tų kaltintojų apsiginti. O visiems lietuviams, aišku, nėra malonu skaityti apie tokius lietuvio užpuolimus, ypač nežinant, ar jie pagrįsti.

Pedagoginio lituanistikos instituto direktorė STASĖ PETERSONIENĖ džiaugiasi, kad žymiai padidėjo šios mokslo įstaigos mokinių skaičius

Nuotr. Ed. Šulaičio

Čikagos ir viso pasaulio spaudoje plačiai nuskambėjo nelaimingas atsitikimas, kuriame žuvo septyni gimnazistai. Mokinių autobusas, kuriuo jie važiavo į gimnaziją, buvo užkliudytas pravažiuojančio traukino Fox River Grove miestelyje prie Čikagos. Tai įvyko rytą, važiuojant autobusui per geležinkelio pervažą.

Šalia septynių žuvusių nelaimėje buvo ir nemažai sužeistų mokinių, jų tarpe ir lietuvių kilmės Justinas Petrutis, tačiau jo sužeidimas nebuvęs didelis. Amerikiečių spaudoje buvo įdėtos nuotraukos ir tos pačios gimnazijos mokinės Justino sesers Erikos, kuri liūdėjo dėl šioje nelaimėje žuvusių savo draugų.

Apie šią nelaimę daugiau kaip savaitę laiko plačiai rašė didžioji spauda, kiekvieną dieną pranešinėjo radijo bei televizijos stotys. Tai buvo viena didžiausių nelaimių Čikagoje ir apylinkėse šiais metais.

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Tūkstančiai lietuvių Rusijoje

(Atkelta iš 5-to psl.)

yra ortodoksai, bet dar 1836 metais lietuvis pranciškonas buvo pastatęs Šv. Rožinio katalikų šventovę. 1927 ji buvo paversta observatorija, bet 1990 vėl grąžinta tikintiesiems. Dabartinis klebonas kun. A. Gezel yra vokiečių kilmės, bet suprantantis ir lietuviškai. Klebonui talkina 6 seselės iš Kalkutos (viena iš jų dirbusi Vilniuje, kita Kretingoje) ir 4 seselės iš Lenkijos. Šv. Rožinio parapijoje per metus būna apie 45 vaikų bei suaugusių krikštų ir sekmadienio pamaldose dalyvauja apie 200 tikinčiųjų.

Dar prieš 1917 metus Tomske gyveno 35,000 lietuvių, veikė 24 visuomeninės organizacijos, knygų leidykla, vyko suvažiavimai. 1989 metais Tomske buvo dar apie 7,500 lietuvių, o šiuo metu likę apie 800. Vyskupo apsilankymo pamaldose ir sutikime dalyvavo tik keliasdešimt.

Barnaule

Tai Altajaus krašto sostinė, turinti apie pusę milijono gyventojų. Lietuvių kultūros draugijoje apie 100 registruotų narių, įskaitant ir keletą hebrajų kilmės lietuvių. Susirenka 5-6 kartus per metus vokiečių kultūros namuose. Draugijos pirmininkas – Bonaventūras Virbickas, Anykščių gyventojas, ištremtas 1941 metais. Jo nuomone, pirmųjų tremtinių dėka dalis lietuvių pasitraukė į Vakarus, norėdami išvengti to paties likimo. Jie turėtų būti dėkingi savo broliams tremtiniams, ilgus dešimtmečius vargusiems ir žuvusiems Sibire. B. Virbickas taip pat prisiminė, kad 1942 metais sovietai paskelbę, kad užsiregistruotų norintieji emigruoti į Ameriką. Juos visus tada išvežė prie Lenos upės žiočių, kur dauguma mirė nuo bado ir šalčio.

Barnaulo lietuviai turi mažą knygynėlį, džiaugiasi gaudami "Pasaulio lietuvį", bet nebegauna jokios kitos lietuviškos spaudos. Katalikų šventovė dar negrąžinta, kitos pastatyti neįmanoma.

Novosibirske

Tai dabartinė Sibiro sostinė, turinti apie 2 milijonus gyventojų. Čia lietuviai nebuvo tremiami, atvyko gyventi vėliau. 1989 m. Novosibirsko srityje buvo užregistruota 900 lietuvių. 1991 m. įsikūrusi LB kultūros draugija turi 60 narių, dauguma senosios kartos tremtinių palikuonių. Vadovauja Antanas Šulas, silpnai kalbantis lietuviškai. Lietuviai neturi nei patalpų, nei knygyno, o 1993 m. įsteigtą mokyklėlę turėjo uždaryti dėl mokinių stokos.

Pranciškonas kun. Saulius Bytautas Barnaule pastatė šventovę, kurią dabar aptarnauja kitų tautybių pranciškonai. Šalia naujai statomos katedros medinėje koplytėlėje sekmadieniais susirenka tik 6 lietuviai. Kas antrą sekmadienį Evangelija skaitoma lietuviškai ir giedamos tradicinės lietuvių giesmės. Vyskupas Juozas Werth ir generalinis vikaras kun. Aleksandras, SJ, puikiai kalba lietuviškai. Jiems asistuoja taip pat lietuviškai kalbantis vokiečių kilmės brolis Andrius, SJ, ketverius metus gyvenęs Lietuvoje. Į sutikimo pamaldas ir pasisvečiavimą buvo atvykę 40 lietuvių.

Vyskupų ir kunigų konferencija

Spalio 2-5 d.d. Novosibirske įvyko Rusijos vyskupų ir Sibire dirbančių kunigų konferencija. Dalyvavo: arkivyskupas Jonas Bukovsky, apaštalinis nuncijus Rusijai, (slovakų kilmės, 20 m. gyvenęs JAV); arkivyskupas Tadas Kondrusevičius, apaštalinis Rusijos administratorius, (gudų kilmės, baigęs Kauno kunigų seminariją ir 8 metus dirbęs Šv. Dvasios parapijoje Vilniuje); vyskupas Juozas Werth, apaštalinis Sibiro administratorius, (pavolgio vokiečių kilmės, priklausęs Lietuvos jėzuitų provincijai, baigęs Kauno kunigų seminariją ir ketverius metus dirbęs Aušros Vartų parapijoje Vilniuje); vyskupas Jan Langa, apaštalinis Kazachstano administratorius, (lenkų kilmės, priklausęs Lietuvos marijonų provincijai, baigęs pogrindžio seminariją ir Lietuvoje slaptai įšventintas kunigu); vyskupas Paulius A. Baltakis, OFM, užsienio lietuvių vyskupas; mons. Jurgis Šarauskas, Amerikos vyskupų konferencijos Ad Hoc komiteto Centrinės ir Rytų Europos tikintiesiems pagelbėti generalinis sekretorius; Tėvas Aleksandras, SJ, apaštalinės Sibiro administracijos generalinis vikaras ir priešseminarinių studijų mokyklos rektorius; "Kirche in Not" labdaros organizacijos 2 atstovai; "Renovabis" Vokietijos karitatyvinės organizacijos atstovė; "Caritas" tarptautinės organizacijos centro atstovas; kunigų seminarijos Maskvoje rektorius.

Kadangi visi vyskupai, išskyrus apaštalinį nuncijų, mokėjo lietuvių kalbą, konferencijoje buvo vartojama lietuvių ir anglų kalbos.

Po vyskupų konferencijos įvykusiame kunigų suvažiavime dalyvavo 48 iš 50-ties Sibire dirbančių kunigų. Čia buvo vartojama rusų kalba.

Lietuvos poeto ir mokslininko jėzuito M. K. SARBIEVIJAUS 400-jų gimimo metinių sukakties iškilmė Vilniaus universitete. Pirmoje eilėje iš kairės: prof. J. LEWANDOVSKI iš Poznanės, kun. dr. J. BORUTA, SJ, rektorius prof. R. PAVILIONIS, prof. E. ULČINAITĖ

Nuotr. V. Naujiko

Tarptautinės apimties iškilmė Vilniuje

"M. K. Sarbievijus Lietuvos, Lenkijos, Europos kultūroje"

GENOVAITĖ GUSTAITĖ

Taip pavadinta konferencija įvyko Vilniaus universitete 1995 m. spalio 19-21 d.d. Ji buvo skirta baroko laikotarpio poeto ir profesoriaus M. K. Sarbievijaus 400-tosioms gimimo metinėms. Nors oficialiai šie metai nepavadinti Sarbievijaus metais, bet konferencija buvo nebe pirmas sukakties renginys; minėjimai prasidėjo anksčiau – vasario mėnesį – poeto gimimo dieną. (Apie juos rašyta "TŽ" 1995 m. 14 nr.).

Konferencijos, visos iškilmės organizatoriai programoje taip išrykiuoti: Vilniaus universitetas, klasikinės filologijos katedra, Varšuvos universitetas, antikos tradicijų Lenkijoje ir Rytų bei Vidurio Europoje tyrinėjimų centras (OBTA), Poznanės Adomo Mickevičiaus universitetas, klasikinės filologijos katedra, Lietuvos jėzuitų provincija.

Universiteto salėje

Šventiška, iškilminga pradžia Mažojoje auloje (buv. Kolonų salėje). Čia kalbėjo rektorius profesorius R. Pavilionis. Buvo perskaitytas jėzuitų ordino generolo P. H. Kolvenbach'o sveikinimas. Tarsi Sarbievijaus laikais nuo pirmų akimirkų Mažojoje auloje, po

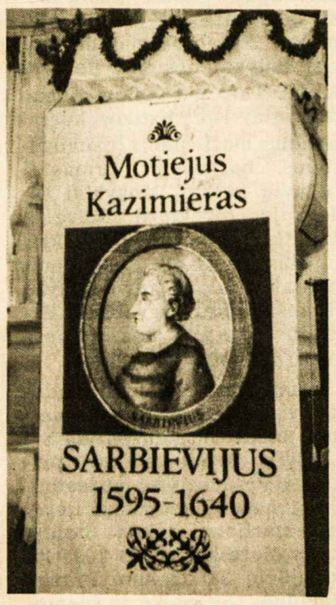

Sarbievijaus atvaizdas ant sakyklos Kražių šventovėje 400-jų gimimo metinių sukakties minėjime

Nuotr. D. Mukienės

to senato posėdžių salėje, Konrado vienutėje bazilijonų vienuolyne, iki paskutinių valandėlių Kražių šventovėje įvairybė kalbų (lotynų, hebrajų, lietuvių, lenkų, anglų, prancūzų, vokiečių, italų), temų, teatro pasirodymų.

Konferencijos dalyviai vilniškiai – J. Boruta, SJ, R. Katinaitė, R. Koženiauskienė, D. Kuolys, S. Narbutas, E. Ulčinaitė, H. Zabulis, kaimynai lenkai iš Varšuvos, Krokuvos, Poznanės, Torūnės (vienuolika), svečias iš amžinojo miesto, kun. P. Rabikauskas, SJ, bičiuliai belgai (du) iš Liuveno, Antverpeno.

Šeimininkai, svečiai gilinosi į Sarbievijaus – poeto, universiteto profesoriaus, dėsčiusio retoriką, teologiją, filosofiją – kūrybą, darbą. Antai E. Ulčinaitė (klasikinės filologijos katedros vedėja, sukakties organizavimo vadžių laikytoja) nušvietė temą "Sarbievijus Lietuvos kultūroje", kun. P. Rabikauskas, SJ, kalbėjo apie "Sarbievijų Romoje". Liuveno universiteto profesorius J. Ijsewijn – vienas žymiausių neolotynistų Europoje – atskleidė Sarbievijaus kūrinio "Ad amicos Belgas" (Draugams belgams) teksto prasmę, o Antverpeno universiteto profesorius T. Sacrė nagrinėjo Sarbievijaus poveikį Vakarų Europoje. Didelis jėzuitų teatro žinovas krokuviškis J. Okon padarė pranešimą apie Sarbievijaus laikų jėzuitų teatrą.

Poezija, spektakliai

"Sausų" konferencijos pranešimų tėkmę gyvino poezijos valandėlės, spektakliai. Pirmos dienos vakare svečiai, šeimininkai ėjo per barokinius bazilijonų vienuolyno vartus į Konrado vienutę, kurioje prieš 172 metus žandarų su durklais atvestas kalėjo didysis Adomas Mickevičius. Auditorija, buv. vienutė, pilnutėlė, daugiausia jaunimo. Sarbievijaus posmai skaitomi lotynų, lenkų, lietuvių kalba. Pasitinkama ką tik pasirodžiusi "Baltų lankų" išleista Sarbievijaus lyrika "Lemties žaidimai" (Ludi fortunae), kuriuos vertė E. Ulčinaitė, R. Katinaitė, O. Daukšienė. Tokios apimties, taip dailiai išleistos dar neturėjom.

Antros dienos vakaras prabėgo universiteto teatro salėje, taip pat pilnutėlėje. Čia įvyko Sarbievijaus "Silviludijų" ("Miškų žaidimai") muzikinis-vokalinis spektaklis, kurio aktorė ugniagplaukė, liekna anglė J. Gingell puikiai pajautė Šiaurės Horacijaus-Sarbievijaus poezijos dvasią. Puikiai pasirodė J. Mikiškaitės vadovaujamas ansamblis "Banchetto musicale".

Paroda

Tyliai, lyg nebyliai, iš tiesų labai iškalbingai visą iškilmę lydėjo Smuglevičiaus salėje esanti paroda. Jos pradžioje įrašytas poeto posmas: "(...) Tik darbais žmogus atminime išlieka, amžius gyvena". Tik darbais... Sarbievijus savo poezija nusipelnė popiežiaus Urbono VIII apdovanojimo, laurų vainiko, Europos miestuose susilaukė bene 60-ties leidimų. Guli po stiklais senųjų leidimų – XVII - XVIII š., originalai: (Kiolno, Vilniaus, Antverpeno su P. Rubenso pieštu tituliniu, vėl Kiolno, Paryžiaus, kitų miestų). Čia pat jėzuitų istoriko K. Niesieckio knyga, kurioje apie M. K. Sarbievijaus daktarato gynimą Vilniaus universitete autorius parašė: "gynė su tokia šlove, jog sujaudintas karalius nusimovė nuo piršto žiedą su antspaudu ir užmovė jaunajam daktarui.

Į Kražius

Visą konferenciją su tarptautinio lygio pranešimais, nuotaikingais vakarų skaitymais, linksmais, profesionaliais vaidinimais dalyviai baigė... išvyka į Kražius į Sarbievijaus jaunystės miestą, kurio kolegijoje jis dėstė, pradėjo rašyti, išgarsino Europoje ne tik numylėtą Vilnių, be ir Kražantę, Medžiokalnį, kolegiją, jos steigėją J. K. Katkevičių. Kaip džiugu, kad miestas, senoji mokykla (šiandien, deja, labai liūdnos išvaizdos) nebuvo apeita, išbraukta. (Programoje rengėjai taip surašyti: Kražių Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo bažnyčia, Kražių vidurinė mokykla, Kelmės rajono savivaldybės kultūros ir sporto skyrius, Simono Stanevičiaus bendrija, Kauno Žemaičių bendrija, Kauno jėzuitų gimnazija, Lietuvos menininkų rūmai.

Kražių šventovėje, papuoštoje popiežiaus dvispalve, Lietuvos trispalve, prie sakyklos dideliu jauno M. K. Sarbievijaus portretu su datom, Mišias aukojo Telšių vyskupas A. Vaičius, Lietuvos jėzuitų provincijolas J. Boruta, SJ, svečiai iš amžinojo miesto, profesoriai kun. A. Liuima, SJ, ir kun. P. Rabikauskas, SJ. Mišių pradžioje truputėlį apie konferenciją, Sarbievijaus kelią, save papasakojo kun. P. Rabikauskas, padėkojo rengėjams. Vyskupas A. Vaičius dėkojo visiems svečiams, atvykusiems iš Romos, Vilniaus, pabrėžė praeities gaivinimo svarbą. "Ši valandėlė – iš praeities te stiprybę semia – tokia ir yra". Progai pritaikytą pamokslą, iškeldamas Sarbievijaus dvasinių savybių reikšmę pasakė kun. J. Boruta, SJ.

Kalbėtojai ir aktoriai

Pamaldoms pasibaigus vyskupas paprašė žmones pasilikti, pasiklausyti, pažiūrėti. Apie poetą kalbėjo trys pranešėjai: S. Lūžys, Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Klasikinės filologijos katedros dėstytojas, R. Katinaitė, Vilniaus universiteto doktorantė, ir R. Koženiauskienė, Vilniaus universiteto docentė.

Po pranešimų atsisukau, paklausiau senutę kražiškę, kaip jai atrodo iškilmė. "Taip ilgai, taip ilgai, žinau, kai išeis, rūgos..."

Tuo tarpu į šventovę atėjo daili, miela jaunystė, lyg Sarbievijaus laikų teatras – skaitovai, vaidintojai, giedotojai iš Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno jėzuitų gimnazijos teatro, pasivadinusio "Theatrum collegii" (vadovė – I. Skurdenienė). Tarsi atgijo senasis jėzuitų teatras. Su kokiu susidomėjimu jo eigą sekė prie didžiojo altoriaus sėdintys svečiai, vyskupas!

Vėl atsisukau į tą pačią senutę. Nušvitusi atsakė: "Ne, jau nerūgos, sakys, ko išėjai, nematei".

Džiugi, įsimintina pabaiga, apėmusi taip pat Sarbievijaus gatvės pavadinimo atidengimą, ekskursiją į Medžiokalnį, kolegiją, muziejų. Sudiev seniesiems, šviesiesiems XVII š. Kražiams, kurių istorijos atgimusią valandėlę padovanojo rengėjai.

Kražių šventovėje po pamaldų žmonės klauso pranešimų apie M. K. Sarbievijų, mokiusį jaunimą vietos kolegijoje

Nuotr. D. Mukienės

DUKART BANDĖM PABĖGTI

Ašaros, dainos ir maldos Sibire

Jaunos lietuvaitės dienos ir naktys tremtyje, kalėjimuose ir moterų lageriuose tarp atkaklių nusikaltėlių 1945-1958 metais

PRANĖ VILEITAITĖ, Adutiškis

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Penktoji kolonija dar pasižymėjo skurdu – kai ligonių aprangą paima į skalbyklą, kitų švarių baltinių pakeisti nėra, ligonius palieka nuogus, kol išdžius išskalbtieji. Moterims jų netrūko, nes jų čia buvo maža dalis. Tokiomis dienomis ligoniai įsisupa į apklotus ir sėdi, niekur nevaikščioja, bet ne visi. Yra ir tokių, kurie nieko nesivaržo ir eina kur jiem atrodo būtina.

Nuogas ligonis

Kartą mums visoms ligoninės darbininkėms bevalgant vakarienę mažoje virtuvėlėje, atsidarė durys ir prieš mus pasirodė aukšto ūgio ligonis be drabužių... Šeimininkė ėmė juoktis, aš gi nusisukau. Jis paprašė sriubos, nors jau vakarienę buvo suvalgęs. Šeimininkė jam pasakė, kad savo normą jis jau suvalgęs, tad kokios gi dar sriubos reikia? Ji liepė jam greičiau nešdintis į palatą, nes kaipgi jam nei kiek ne gėda nuogam čia stovėti? O jis pasakė, kad ne jo kaltė, jei lagerio viršininkas toks varganas, kad neturi kuo kalinių aprengti. Esą tegul moterys į jį nežiūri, jis labai norįs valgyti, nes toji "buza" jo nepasotinusi.

Šeimininkė vėl bandė jį nuvaryti nuo durų, sakydama, kad sriuba visa jau išdalinta ir daugiau nėra. Jei duosianti jam kitą porciją, ką pasakys tie, kurie gavo tik vieną? Nežinia, kiek laiko dar būtų vykusios nemalonios derybos, jei ne gydytoja: iš perrišimo kambario staiga pasirodė jos galva. Kai ji klausė, kas čia dedasi, ligonis jau buvo dingęs. Vargšas taip ir negavo antros sriubos.

Kartą per mėnesį iš laisvės atvyksta gydytoja Kapitalina Ivanovna. Tada perrišimo kambaryje vyksta tikrinimas sveikatos. Visų palatų vyrai stovi eilėje koridoriuje nuogi. Kapitalina apžiūrėjusi nusprendžia ar palikti dar mėnesiui zonoje, ar išrašyti į darbą. Ir kai kuriuos, vos pastovinčius, išrašo į darbą. Man atrodė, kad ši gydytoja neturėjo gailesčio.

Darbas vaistinėje

Po kelių mėnesių mane paskyrė dirbti vaistinėje — plauti butelius. Tai buvo lengvesnis darbas, stovėjau prie kriauklės ir ploviau karštu virintu vandeniu butelius, o netoli manęs gamino vaistus, kitaip sakant vyniojo miltelius į popierių gydytoja Elena Nikolajevna. Ji buvo kalinė maskvietė. Kartą man reikėjo eiti į vyrų zoną atnešti du kibirus virinto vandens plauti buteliukams. Ėjau drebančia širdimi, nes ir gydytoja įspėjo, kad saugočiaus su jais kalbėti. Ėjau kalbėdama maldas. Ten stovėjo dideli bakai, kuriuose virė vanduo. Kol tekėjo vanduo, vienas eidamas pro šalį ėmė man kalbėti, bet aš tylėjau lyg nebylė ir netgi nepažvelgiau į tą pusę. Ir nuėjo sau į baraką. Greitai skubėjau su vandeniu ir džiaugiausi, kad laimingai pavyko.

Kartą susirgau — skaudėjo vidurius, ir gydytojas man liepė valgyti džiuvėsius. Gulėjau palatoje. Kiekį baltų džiuvėsių pasidėjau po pagalve ir pagulėjusi užmigau. Sapnavau, kad kažkieno ranka traukia man iš po pagalvės džiuvėsius. Iš karto neatsikėliau, tik po ilgesnio laiko. Kai pažiūrėjau, nebuvo džiuvėsių. Man sapnuojant iš tikro viena ligonė ištraukė ir nusinešė sau. Nieko nesakiau, pasveikau ir be jų. Juk visos moterys norėjo valgyti.

Į darbus už zonos

Ligoninėje dirbau keletą mėnesių, bet vieną dieną mudvi su Jadze išrašė Kapitalina už zonos dirbti. Žinau tik tiek, kad Jadzė kažkuo neįtiko, buvo surašytas skundas ir turėjome išeiti iš ligoninės sekantį rytą. Buvo žiema, ir mes stovėjome su kitomis moterimis apsirengusios storais vatiniais drabužiais ir kreivais veltiniais.

Šį kartą nuvarė ne į "Lesobarę", bet prie didelio vagono, pilno šlako, kurį reikėjo iškasti. Buvome juodos dulkinos ir prakaituotos. Po kelių dienų Jadzė vėl dirbo valgykloje, o aš — sunkiuosius darbus už zonos.

Treji metai lagerio

Vieną vakarą buvau pašaukta į lagerio kontorą. Man paaiškino ir paskaitė sprendimą, kurį gavo iš Maskvos, kad esu nuteista už akių trejiems metams lagerio. Liepė pasirašyti. Kai rašiausi drebėjo ranka iš skausmo, iš akių pabiro ašaros, kad teisė nenusikaltus. Kai grįžau į baraką, buvau nuliūdusi. Mane klausinėjo moterys, kam mane šaukė. Sužinojusios ėmė raminti, kad treji metai tai maža bausmė, ji labai greitai prabėgs.

Greitu laiku moteris visas išvežė į kitą lagerį. Čia barakai buvo padaryti žemėse, gyvenome rūsyje: jame buvo drėgna ir tamsu. Jadzė ir čia dirbo valgykloje, išnešiojo sriubą ir košę visoms brigadoms. Mūsų tautiečių būrelis sumažėjo, kai kurias išleido į seną tremties vietą.

Draugės pagalba

O aš, kentėdama alkį, dirbau kartu su kitomis įvairius sunkius ne pagal jėgas darbus. Kai kada reikėdavo iš vagonų iškrauti rankomis storus medžius ar lentas. Pietums negaudavome nė trupinėlio duonos... Tik ryte ir vakare, bet niekada iki soties.

Kartą pastebėjau, kad Jadzė jau dirba duoninėje. Ji man tyliai pasakė, kad prieičiau prie langučio. Kai aš prieidavau, ji man paduodavo geroką gabalą duonytės. Kokia ji buvo gera man, tikra sesutė! Ateidavo duonos prašyti ir kriminalistės. Ji duodavo ir joms, nors ne iš gailesčio, o iš baimės, nes jos būtų ją nužudžiusios. O vėliau per ataskaitą reikėjo Jadzei mokėti išvengti antros bausmės dėl duonos trūkumo. O ji mokėjo . . .

Į kitą lagerį

Šiame lageryje buvome neilgai — mus vėl varė dideliu etapu į trečią vietovę. Šis lageris stovėjo ant labai aukšto kalno, vadinosi Gaica. Netoli mėlynavo Kama, aplinkui žaliavo miškai. Kitame Kamos krante margavo miesto namai ir gatvės. Mes lipome stačiu aukštu kalnu su savo lagaminais rankose.

Pasitiko mus naujų, labai ilgų barakų tuštuma ir šalti, nejaukūs dviaukščių narų gultai. Buvo labai šalta, nes lauke jau švilpavo rudens vėjas, o barakai dar nė karto nekūrenti. Šokinėjome, drebėjome, šildėmės.

Vėl prasidėjo naujų, sunkių darbų dienos. Mus varinėdavo kas rytą į darbą pėsčiomis gana toli. Dažnai atplaukdavo sunkios, pilnos prekių, visokių krovinių baržos, kurias mes turėjome iškrauti, ištampyti savo rankomis ir pečiais į krantą. Kartais būdavo pilnutėlė barža cementinių maišelių — kiekvienas svėrė 60 kg.

Tuos sunkius maišus nešioti reikėjo su tam tikrų kėdžių pagalba. Jas užsidėdavome ant pečių. Su kėde pritūpia, kitos dvi paėmusios už galų maišą uždėdavo pritūpusiai ant kėdės ir ta atsikėlusi turėjo nešti laiptais į viršų, paskui į krantą tilteliu ir krante numesti maišą ant žemės.

Iš pradžių mėginau ir aš nešti, bet vos tik pradėjau, nukritau — neturėjau jėgų, buvau silpnesnė už kitas. Tada mane brigadininkė paskyrė krauti kitoms maišelius ant kėdžių. Vieną kartą nešiojome į krantą geležines "čiuškas", irgi panašaus svorio kaip cementas, taip pat su kėdėmis.

Buvo ir kitokių krovinių: lentų, medžių, bet ne baržose, o vagonuose. Bet daugiausiai šiame lageryje dirbome su kastuvais — kasėm kanalus. Vasarą, rudenį ir pavasarį buvo lengviau, sunkiausia — žiemą. Reikėjo sunkiai daužyti su geležiniais dideliais plaktais ir kirkomis.

Lietuviškos dainos

Dabar mūsų brigadoje buvo daugiau ukrainiečių moterų, kurios buvo labai draugiškos ir geros. Iš lietuvaičių liko Miškinytė Onutė. Ji, praeidama ilgu baraku savo narų link, dainuodavo.

Su skrendančiom į pietus gervėm
ir aš nuskrisiu nežinion . . .

Dainų ji mokėjo daug, štai viena liūdna ir graudi:

Vienumoj giružės sveikinai tu rytą,
Sveikinai tarp medžių miško ošime.
Ko liūdnai dainuoji vakarais
liepsnotais,
Savo liūdnoj dainoj kalbini mane.

Skundiesi tu rytą, vakarą vėlyvą —
Liūdna žemėj liūdna, nuobodi dalia.
Dar ruduo už lango, gal dėlto
nuobodu
Liūdesys į širdį skverbiasi gilyn.

Vienumoj giružės prie mylimo kapo
Neraudok taip gailiai, neraudok,
oi ne!
Įrašyk į širdį tą smėlėtą kapą,
Gal sugrįš dar laimė, meilė ir daina.

Vargai motinėle, naktis nemiegojai,
Mylimą sūnelį kol užauginai.
Lauki, motinėle; rymai prie
vartelių —
Jis yra jau žuvęs nei kapo nežinai...

Kai Onutė dainuodavo, aš žavėdavausi dainos ir jos balso grožiu, užmiršdavau net mūsų nelaisvę.

Pražydo vyšnios baltažiedės,
Ant tako krito jų žiedai
Močiut, ko rymai prie vartelių
Ir taip gailiai, gailiai verki?

Nežydės vyšnios, žydės kriaušės,
Žydės ir obelys rausvai,
Žydės ir liepos augalotos,
Kurias prie vartų palikai . . .

Kaip aukštos liepos augalotos
Ir tu, sūneli, toks buvai,
Ir tėviškėj po baltom vyšniom
Jaunystėj žydinčioj žuvai...

(Bus daugiau)

Ipolitas Užkurnys, LAUKŲ MADONA (1982 m.) Nuotr. J. Vaicekausko

Kodėl žalojama lietuvių kalba?

Apie priežastis rašo Juozas Girdzijauskas "Gimtosios kalbos" 1995 m. 8-9 numeryje. Čia pateikiama tik to straipsnio ištrauka

. . .kalbos svetimybės nėra vienintelė blogybė. Blogiausia tai, kas atsitiko kalbančiam žmogui. Inteligentai atitrūko nuo gyvųjų kalbos šaltinių, o dažnai — ir nuo savo profesinės kalbos tradicijų. Mokslininkai ir filosofai skaitė knygas ne lietuvių, o dažniausiai rusų kalba. Pamažu ir mąstyti jie įgudo rusiškai, o nenorėdami būti provincialūs, siekdami pripažinimo platesniame pasaulyje, ir savo darbus ėmė skelbti rusų arba anglų kalbomis, teisindamiesi, kad lietuvių kalba neturinti specialiųjų mokslo sąvokų ir terminų. Tokie mokslininkai, kad ir kokie didūs buvo, nesuprato ar nenorėjo suprasti, kad šitaip jie darė žalą gimtajai kalbai. Kalba, kad neprarastų tikrosios savo vertės, turi žengti į priekį su visu civilizuotuoju pasauliu. Visokia kūryba turi kartu būti ir kalbos kūryba — reikia nuolatos ją turtinti, remtis visokiomis jos išgalėmis ir ieškoti naujų. Mokslo, filosofijos, teologijos ir kitokie darbai pirma turi būti rašomi lietuviškai, o tik paskui, jeigu reikia, verčiami į kitas kalbas. Antraip lietuvių kalbos vartojimo sritis neišvengiamai tolydžio siaurės. Būtina ne tik rašyti lietuviškai, bet ir versti iš kitų kalbų į savąją viską, kas mums reikalinga ir naudinga. Tik taip galėsime savo gimtąją kalbą išsaugoti. O dabar daugelis mūsų inteligentų, mokslininkų, intelektualų, aukštų valdžios pareigūnų šneka ir rašo taip, kad net šiurpas ima.

Nuskurdo ne tik inteligentų, bet ir paprastų žmonių (pavyzdžiui, kaimiečių) kalba, kuri per amžius buvo svarbiausias rašomosios kalbos gaivinimo šaltinis. Ir ją stipriai paveikė bendroji gimtosios kalbos erozija, kuri plinta per visokius pareigūnus ir valdininkus, žargoniškai kalbančių profesinių mokyklų moksleivius, per mūsų jaunimą, kuris kaišioja į savo šneką visokių "perlų" iš svetimų kalbų. Gyvoji šnekamoji kalba labai suprimityvėjo, jos šaltiniai smarkiai nuseko.

Lietuviškų raštų kalba pasidarė daugiau ar mažiau destiliuota. Mažiau — beletristikos ir poezijos, daugiausia — publicistikos ir mokslo kalba. Kalbos destiliaciją skatino buvusio gyvenimo sąlygos. Viskas buvo kontroliuojama, svarstoma, cenzūruojama, redaguojama, vienodinama. Viskas buvo kolektyviška. Iš raštų pasitraukė asmenybė — jos tiesa ir žodis. Asmenybė buvo paaukota kolektyvui. Tokiomis sąlygomis negalėjo prasiveržti gyvas žmogaus balsas.

Taigi dabartinė lietuvių kalbos padėtis irgi yra prieštaringa. Formalūs nurodymai, privalomi kalbos švarinimo, tobulinimo ir turtinimo būdai, kurie neabejotinai reikalingi, konfliktuoja ne tik su kalbos erozijos tradicija, bet ir su bręstančiu noru išreikšti sudėtingesnį žmogaus dvasios turinį, įvairovę ir gilesnę žmogaus dvasinę patirtį. Prieštara švelnės ir kalba atsigaus, jei suprasime, kad gimtosios kalbos reikia mokytis — ir kartu būtina ją kurti. Kalbos ugdymas neatsiejamas nuo visos dvasinės kultūros ugdymo.

Atsiųsta paminėti

FILATELISTŲ ŽINIOS, Toronto lietuvių filatelistų dr-jos žiniaraštis, nr 2 (35), 1995 m. Paruošė P. Barbatavičius.

ŽYDĖJUSI VEIKLA (1945-1995), sukaktuvinis leidinys prisimenant Lietuvių tautinį ansamblį, 212 psl. ir viršeliai. Gausiai iliustruotas nuotraukomis, faksimilėmis, išspausdintas spalvotas Vak. Vokietijos žemėlapis, rodantis kur ansamblis koncertavo. Išleido Lietuvių tautinio ansamblio veteranai; red. Andrius Mironas. Tiražas 150 egz. Spausdintas daugintuvu.

PIRMASIS LIETUVOS STATUTAS. Tekstai senąja baltarusių, lytynų ir senąja lenkų kalbomis, II, pirma dalis. Vilniaus universitetas, Lietuvos MA Lietuvos istorijos institutas. Tomo redakcinė kolegija: V. Andriulis, J. Grigonis, E. Gudavičius, S. Lazutka (ats. red.), V. Leščius, V. Mažiulis, L. Sudavičienė, I. Valikonytė, T. Vlasova, M. Zakarjan. Dail. A. Gurskas. Redakcijos vedėjas – Stanislovas Nekrašius, redaktorės – Sofija Bystrickaja, Genovaitė Orintaitė. Tiražas – 3000 egz. Leidykla – "Mintis". Vilnius, 1991 m., 428 psl. Spausdino "Spindulio" spaustuvė Kaune. Leidinys – didžiojo formato, kreidinis popierius.

Ąžuolų meistras Užkurnys

Štai storulis, beveik glėbiu neapkabinamas ąžuolo kamienas. Prie jo pasiraitojęs languotų marškinių rankoves, pasispjaudęs abudu delnus, linksmai stveriasi už blizgančiais ašmenimis kirvio koto vešliais, pražilusiais antakiais ir tokios pat gerokos amžiaus šalnų kupetos pakąstos spalvos plaukais petingasis Ipolitas. Tykšta į šalis drūto lietuviškuose laukuose išaugusio ąžuolo kamieno skiedros. Iš pat ankstyvo ryto su pirmaisiais aušros spinduliais pradėjęs, vakarop jau baigia didžiulę figūrą apdailinti.

Šitiek per keliasdešimt metų medžio kalnus įveikusios jo raumeningos rankos! Kur tik neatsidūrusios petingos šio lietuviško galiūno dievdirbio statulos, kompozicijos, Rūpintojėliai, rašytojų portretai, goreljefai ir bareljefai! Ne tik Lietuvoje! Ne tik! Jų rasi Čikagoje, Paryžiuje, Australijoje ir kitur . . . Tai vis nagingo, niekad kišenėje žodžio neieškančio, nuoširdaus ir darbštaus lietuvio IPOLITO UŽKURNIO darbai.

Jis — ne sykį yra tapęs Lietuvos meistrų meistru, kalvių kalviu daugelio kūrybinių seminarų, konkursų nugalėtoju. Ne tik taiklios, išradingos rankos; iš gilaus lietuviško kaimo jis yra atsinešęs gamtos grožio pajutimą, įgimtą formos sampratą, paprastumo ir iškalbos jausmą. Jis pats parašęs savo knygai-albumui "Ipolitas Užkurnys" tekstą ir nemaža eilėraščių, išdėstęs savitų minčių, samprotavimų. Mielai bet kam ir dabar išdrožia paminklui Kristų, nešantį kryžių, Rūpintojėlį, Lietuvos laukų Madoną ar kitokį prašomą darbą.

Jo adresas: Ipolitas Užkurnys, Žaros 3-3, Vilnius 2043, Lithuania. Tel. 451214.

Pasiskaitykime, ką jis apie save ir kitus rašo.

Kun. Kazimieras Ambrasas

Dažnai mane klausia, kada aš pradėjau drožinėti? Gal kas iš giminės drožinėjo?

Drožinėt norėjau, tik man neleido. Kai dabar pasižiūriu į praeitį, o jau 70 metų, tai labai gerai matosi — lyg žiūrint nuo kalno į pakalnę. Taip ir buvo: kai buvau mažas, neduodavo peilio, kad neįsipjaučiau, tai vasaros praeidavo bebėgiojant. O žiemą su broliu Albertu (buvo už mane vyresnis trejais metais), šiltai sėdėdami ant pečiaus, lipdėm iš molio ir žmogelius, ir gyvulėlius, o piemenaudamas drožinėjau lazdutes ir visokias birbynes, tarškalynes. Kai pradėjau eiti į mokyklą, tai gavęs gerą peilį drožinėjau kaip ir visi mokiniai. Kartą stipriai perpjoviau kairės rankos rodomąjį pirštą, bet tai manęs neatbaidė, priešingai — lyg krikštas pririšo visam gyvenimui. Tik, kai paaugau, man pritaikydavo vis stipresnį darbą, o drožimui laiko nelikdavo.

Galop, kai 1950 m. apsigyvenau Vilniuje, po darbo likdavo laiko, bet negalima buvo drožinėt, nes lieka skiedros, o už tai net sovietiniai pareigūnai bausdavo, nes manė — droždamas praturtėsi, reiks Sibiran vežti.

Kai paaugo vaikai ir sovietinė valdžia pradėjo kitaip žiūrėti į drožėjus. O ir man ėjo į pabaigą 40 metų. Ėmė net per radiją, per spaudą raginti drožt, pint, tapyt, lipdyt. Tai 1965 m. lyg dangus nusileido ant žemės, lyg gera naujiena apšvietė protus — viskas pasikeitė į gerąją pusę.

Pirmą kartą dalyvavau parodoje 1965 m. Susitikau kaip vadovus Klementiną Gudonytę, Joną Naruševičių. Buvo ir daugiau įdomių žmonių, bet vėliau pasirodė, kad tai miražai, o su Klementina Gudonyte likom bičiuliai.

Daug mano drožinių yra įsigiję Lietuvos muziejai ir pavieniai žmonės. Per drožinius susitinku ir su žmonėmis. Kadangi man tinka Evangelijos tematika, tai susitinku ir su krikščionių dvasininkais: su kunigu Algirdu Gutausku, kunigu Kazimieru Vasiliausku, kunigu Feliksu Blynu, kunigu Kazimieru Ambrasu. Bendravau su Pauliumi Galaune, Zita Žemaityte. Šiaip ar taip juk droži ne sau, o kitiems. Esu išdrožęs per tūkstantį drožinių.

Įdomu tai, kad pirmiausia apdoroji mintyse, o tik po to droži. Dar niekas nežino, ką tu droši, o pats jau būsi gerai apvaldęs, tik po to nori pamatyt ir kitiems parodyt. Jei kas pasiūlo mintį, tai prievartinis drožinys. Tą, kurį kito nurodytas drožiau, jaučiau lyg malkas pjovęs pagal nurodytą ilgį. Tada ir pats drožinys nebūna iškalbingas.

Gyvenant sovietinėje santvarkoje, dažnai kai kurie komunistai, ypač lietuviai, bijodavo, kad tu neišdrožtum ko nors "antitarybinio". Jie sakydavo: tu nedrožk tokio siužeto arba tokio, o tą, kuris tau ne prie širdies. Žinoma, kas ne prie širdies, stengiesi atsiriboti.

Savo kūryboje rinkausi lietuviškus siužetus, antai: "Žalgirio mūšis", "Juozapota", "Pilėnai", "Laimės žiburys", "Joninės", pagal Donelaitį "Metai", Maironis, Basanavičius, praeities lietuvių kovos su negerovėm, padavimai, pagal A. Baranauską "Anykščių šilelis". Tokie drožiniai, patekę į parodą, namo negrįždavo. Tai buvo ir ramstis pragyvenimui, o ir skatinimas toliau kurti, — sakyčiau anų Lietuvos dienų vargų ir džiaugsmo metraštis.

Todėl piktinosi "tarybininkai". "Tu, — sako, — droži ne tarybinius; išdrožk velnią ir nunešk į bažnyčią — nepriims".

Na, manau, pabandysiu. Ėmiau ir išdrožiau velnią ir nunešiau į Šv. Teresės bažnyčią. Dar buvo įvyniotas. Kunigas A. Gutauskas klausia: "Ką čia atnešei?" Sakau, reikia pamatyt. O kai išvyniojau, A. Gutauskas sako: "Žinai, velnias geresnis už Kristų". Paėmė ir perdavė į Kauno kunigų seminariją, nes ten vaizduojamas velnias užneša Kristų ant aukšto kalno ir parodo visą pasaulį, o už kurį Kristui tereiktų nusilenkti, o Kristus velnią atstumia.

Dabar, atgyjant Lietuvai, muziejai neturi lėšų pirkti. Už tai atsivėrė kiti vartai į pasaulį. Tai kryžiaus labai reikia, tai koplytėlės.

Antai 1994 m. liepos 16 d. pašventinom Trakuose 5 metrų Vytauto Didžiojo paminklą. Davė ąžuolą, o aš ištašiau. Visi džiaugėmės. Ir karaimai. O šiemet, 1995 m. liepos 15 d. Gardine pašventino vėl mano drožtą Vytautą Didįjį. 1991 m. sausio 13 d. pastatėme kryžių žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę. Atsiranda įvairūs poreikiai, dažnai gaunu medžiagą, o pinigų nėra kas mokėtų, bet nevisuomet lemia pinigai.

Aš su noru jungiuosi į gyvenimą, gal už tai man paskyrė valstybinę pensiją, o dar ir uždirbta pensija.

Daug mano kūrinių yra išvežta į kitas pasaulio šalis. Antai iš vieno gabalo trijų metrų aukščio ir vieno metro skersmens "Dvylika apaštalų su prisikėlusiu Kristumi" dabar yra Čikagoje.

Jei kam patinka, aš su mielu noru dalinuosi. Toks mano gyvenimas.

Ipolitas Užkurnys, DONELAITIS (1989 m.) Nuotr. L. Vasausko

Tu šalia...

Aš žinau – tu šalia,
Tavo mintys ir žodžiai,
Ir meilė.
Atminimų vagelė,
Šilta ir žalia,
Neužpūs, nepagrobs
Nesustojančios metų,
Akimirkų eilės.

Aš jaučiu – tu šalia,
Spindulys,
Vakarėjantis, šiltas,
Po vaivorykštės saule žalia.
Į vienatvės akimirką
Beldžias tyla,
Amžinybę – gyvenimą
Jungiantis tiltas.

Mūsų mintys – laiškai,
Išėjimo skausme
Antspauduoti šviesa,
Atkeliauja be voko,
Man rašai juos, rašai
Ir gyvybės gija neužgęsta
mirtim,
Suvokta amžinybėj
Nevystančio sodo.

Valerija Vilčinskienė,
Lietuva

Istorijos ir architektūros paminklas Švėkšnoje – didikų Platerių vila "Genovaitė" miesto parke. Kol kas rūmai tušti ir be šeimininko Nuotr. H. Paulausko

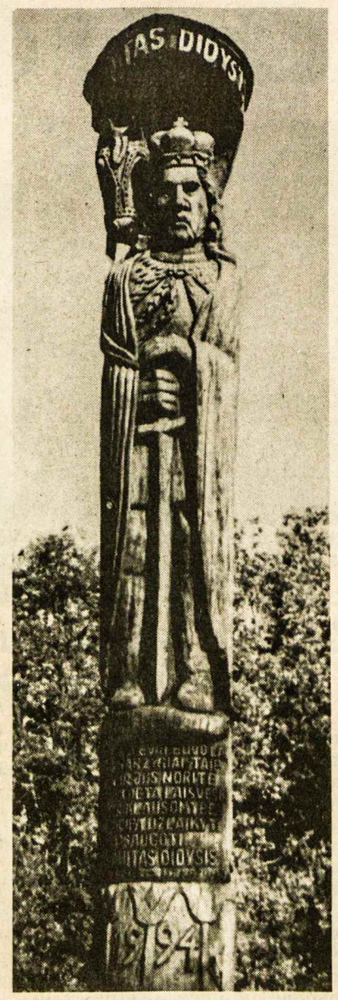

Vytauto Didžiojo statula Trakuose. Autorius – Ipolitas Užkurnys Nuotr. G. Kurpio

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Sol. Daiva Mongirdaitė, lyrinis sopranas, rugsėjo 17 d. Worcesterio, Mass., Maironio parke surengtuose labdaros pietuose atliko koncertinę programą. Šio dvigubo renginio pajamos buvo skirtos Nekaltai Pr. Marijos seselių vienuolijos Putname veiklai paremti. Pietuose dalyvavo ir maldą sukalbėjo iš Čikagos atvykęs kun. Juozas Vaišnys, SJ, "Laiškų lietuviams" redaktorius. Sol. D. Mongirdaitė, fortepijonu palydėta Olgos Keršytės, koncertinę dalį pradėjo lietuviškomis dainomis, o baigė angliškomis, kurių dalis buvo paimta iš muzikinio filmo "South Pacific".

Poeto Česlovo Milošo, Nobelio literatūrinės premijos laureato, gimtinės fondas yra steigiamas Vytauto Didžiojo universiteto vadovų bei kitų organizatorių iniciatyva. Fondo idėjai pritaria ir pats Č. Milošas, jau paskelbtas Lietuvos garbės piliečiu. Fondas įsikurs Kėdainių rajono Šeteinių kaime, gimtajame Č. Milošo dvare. Fondo tikslas — išsaugoti poeto Č. Milošo gimtinę, puoselėti jo kūrybą. Fondo lėšas telks Kėdainiuose įsteigtas tarptautinis kultūros ir mokslo centras. Tos lėšos bus panaudotos labdarai ir gamtosaugai.

Rašytojas Vytautas Janavičius, ištiktas staigaus insulto, mirė š. m. liepos 27 d. Australijos Sidnyje. Velionis, gimęs 1924 m. sausio 19 d. Kaune, vaikystės dienas praleido tėvo įsigytame Aleksandrijos dvare prie Šiaulių. Ten 1940 m. baigęs Šiaulių gimnaziją, Vilniuje pradėjo studijuoti mediciną. Tas dienas aprašė romano "Vaikystė" ištraukose, paskelbtose "Literatūros lankų" žurnale. Medicinos studijoms buvo skirta jo apysaka "Nevykėlio užrašai", lietuviškai išleista Australijoje 1975 m., angliškai — Britanijoje 1979 m. Brandžiausiu velionies kūriniu yra laikoma Sidnyje 1962 m. išleista apysaka antikinių mitų motyvais "Pakeliui į Aténus". Velionis rugpjūčio 3 d. buvo atlydėtas į Rookwoodo kapinių Sidnyje krematoriumo koplyčią, kur laidotuvių apeigas atliko lietuvių kapelionas kun. Povilas Martūzas.

Lietuvos fotomenininko Antano Sutkaus "Pasaulio lietuvio" nuotraukų paroda spalio 21 d. pagaliau pirmą kartą pasiekė JAV krantus ir buvo atidaryta Lemonto dailės muziejuje. Ją pagaliau turėjo progą aplankyti ne tik Lemonto, bet ir Čikagos bei artimesnių apylinkių lietuviai. "Pasaulio lietuvio" portretinio pobūdžio nuotraukų paroda yra skirta užsienio lietuviams. Nuotraukos jai pradėjo telktis beveik prieš tris dešimtmečius, kai A. Sutkus nufotografavo dar Vokietijoje gyvenusį mecenatą Mykolą Žilinską, padovanojusį didelius dailės rinkinius Lietuvai. Iš Onos Mickevičiūtės "Europos lietuvio" 41 nr. paskelbtos informacijos sužinome, kad A. Sutkus išeivijos lietuvių nuotraukas šiai parodai darė, kai jie lankydavosi Lietuvoje, o vėliau — susitikęs su jais išleistas užsienin. Tad "Pasaulio lietuvio" nuotraukų parodon, 1993-95 m. jau rodytoje Birštone, Kaune ir Vilniuje, o dabar atkeliavusion ir į Pasaulio lietuvių centrą JAV Lemonte yra įjungti — skulptorius Antanas Mončys, grafikas Žibuntas Mikšys, rašytojas Liudas Dovydėnas, poetai Bernardas Brazdžionis ir Kazys Bradūnas, gamtosaugininkas Valdas Adamkus, rašytoja Alė Rūta, Švedijoje gyvenęs architektas Jonas Pajaujis, Lietuvos rezistencinių kovų dalyvis, bei kiti žymesnieji išeivijos lietuviai.

"Pasaulio lietuvio" parodą Lemonte A. Sutkui padėjo surengti čikagietis Algimantas Kezys. Iš tikrųjų Lietuvos fotomenininkas Antanas Sutkus šią savo nuotraukų parodą skiria ir nori parodyti visiems išeivijos lietuviams. Pradžia jau padaryta Australijoje, bet ja tarptautinio pripažinimo susilaukusiam fotomenininkui teko nusivilti. Vilniuje spausdinto "Europos lietuvio" spalio 7-13 d.d. laidoje vilnietė žurnalistė Ona Mickevičiūtė rašo: "Menininkas prisipažino gerokai nusivylęs Australijoje 1994 m. gruodį per Lietuvių dienas veikusia savo nuotraukų paroda, kurioje buvo ir išeivijos lietuvių portretų, kadangi iš šimto nuotraukų tik penkias jis atgavo visiškai nesugadintas. Kitas parodos rengėjai nežinia kodėl gerokai apkarpė, padarydami ne tik materialius, bet ir moralinius nuostolius . . ."

Konkursą Balio Sruogos šimtosioms gimimo metinėms 1996 m. vasario 2 d. yra paskelbęs "Metų" žurnalas. Konkursui laukiama rašinių, skirtų Balio Sruogos gyvenimui ir kūrybai — literatūros mokslo ir kritikos straipsnių, eseistikos, prisiminimų. Kultūros ministerija parūpins tris premijas: pirmąją — 1.000 litų, antrąją — 600 ir trečiąją — 400. Rašinius reikia pristatyti "Metų" žurnalo redakcijai iki š. m. lapkričio 15 d. Konkurse kviečiami dalyvauti rašytojai, kritikai, teatralai, visi, kuriuos domina Balio Sruogos gyvenimas ir kūryba.

Panevėžio muzikinis teatras buvo suorganizuotas 1993 m. gruodžio 17 d., o pirmąjį savo darbo sezoną pradėjo 1995 m. rugsėjo 24 d. Franz Leharo operate "Linksmoji našlė". Jos premjerinį spektaklį panevėžiečiams paruošė rež. Vytautas Kupšys. Pagrindinius vaidmenis atliko Nijolė Garbaliauskienė, Antanas Petronis, Gediminas Stonys, Petras Kežys ir Algis Kochanauskas. Darbo pradžią suvėlino šiam teatrui paskirto pastato remontas, solistų, dainuoti galinčių aktorių ir instrumentalistų sutelkimas. Panevėžio muzikinio teatro vadovas ir dirigentas yra Vidmantas Kapučinskas. Laikydamasis ankstesnių tradicijų šis teatras žada remtis Panevėžio konservatorijos studentais. Dažnais atvejais spektakliai bus pakeičiami koncertais.

Tapybos klasiko dail. Leonardo Kazoko (1905-1981) parodą kauniečiams surengė Kauno paveikslų galerija. Gimimo devyniasdešimtmečiui skirtoje parodoje lankytojų laukė 62 prieškario laikotarpyje dail. L. Kazoko sukurti tapybos darbai. Kauno ir Paryžiaus meno mokyklų auklėtinis L. Kazokas labiausiai pasižymėjo nutapytais peizažais, natiurmortais, portretais. Net 168 dail. L. Kazoko tapybos darbus savo fonduose turi M. K. Čiurlionio dailės muziejus Kaune. Iš Kauno galerijos jo darbų paroda buvo perkelta Vilniun. Kritikai dail. L. Kazoką pagal jo kūrybinį tapybos stilių vadino formalistu, modernistu ir natūralistu. Pats dail. L. Kazokas sakydavo, kad jis tik nori būti suprastas parodų lankytojų. Jo parodos paveikslai iš Kauno buvo perkelti Vilniun ir, atrodo, bus nuvežti į kitus Lietuvos miestus.

Vokiečių rašytojas Thomas Mannas (1875-1955), literatūrinės 1929 m. Nobelio premijos laureatas, buvo susižavėjęs Kuršių nerija ir turėjo vasarnamį Nidoje. Dabar jame yra nuolatinė parodėlė, skirta Šveicarijoje mirusio rašytojo atminimui. Ją papildys ten atidarytas T. Manno kultūros centras. Jo steigėjai — Neringos miesto taryba, Klaipėdos universitetas, Lietuvos kultūros ministerija. Rūtos Peršonytės pranešimu "Lietuvos aide", be steigėjų, kuratoriumo tikrieji nariai yra T. Manno draugija, Atviros Lietuvos fondas, J. W. Goethe's institutas Rygoje, Vokietijos ambasada Lietuvoje, Luebecko Baltijos akademija. Malonia staigmena centro steigėjams tapo iš Vokietijos ambasadoriaus Reinharto Krausso gautas šimtas tūkstančių Vokietijos markių.

R. Peršonytė, "Lietuvos aido" atstovė, rašo: "Ambasadorius sakė, kad tie pinigai gauti iš Vokietijos darbininkų. Šios lėšos bus skirtos T. Mano vasarnamiui Nidoje restauruoti — pirmojo etapo darbams. Nuo Antrojo pasaulinio karo T. Mano vasarnamis nebuvo tinkamai restauruojamas. Vokietijos ambasados ir T. Mano kultūros centro sutartyje numatyta, kad iki 1996 m. sausio 20 d. su mažiausiomis sąnaudomis bus atlikti vasarnamio restauravimo darbai — atkurtos autentiškos verandos, durų, langų, grindų ir lubų konstrukcijos, pats vasarnamis pritaikytas Centro darbui ištisus metus, bus įrengtas šildymas, signalizacija. Restauravimo darbai jau vyksta. Kultūros ministras Juozas Nekrošius sakė, jog ateityje T. Mano kultūros centrą finansiškai rems ir Kultūros ministerija, Atviros Lietuvos fondas . . ." Neringoje š. m. lapkričio 4 d. buvo numatytas pirmasis kuratoriumo posėdis, turėjęs išrinkti jo pirmininką, patvirtinti T. Manno centro 1996 m. veiklos programą. Centras stengsis saugoti rašytojo T. Manno bei jo šeimos narių humanistinį palikimą, telkti lėšas jo kūrinių apsaugai.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	5.25%
180-364 d. term. ind.	5.50%
1 metų term. indėlius	5.50%
2 metų term. indėlius	5.75%
3 metų term. indėlius	6.00%
4 metų term. indėlius	6.25%
5 metų term. indėlius	6.50%
1 metų GIC-mėn.palūk.	5.50%
1 metų GIC-met. palūk.	5.75%
2 metų GIC-met. palūk.	6.00%
3 metų GIC-met. palūk.	6.25%
4 metų GIC-met. palūk.	6.50%
5 metų GIC-met. palūk.	7.00%
RRSP, RRIF ir OHOSP	4.25%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	5.75%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	6.00%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	6.25%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	6.50%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	7.00%
Taupomąją sąskaitą	3.75%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.50%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.25%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	4.00%

IMA UŽ:	
Asmenines paskolas nuo	8.50%
Sutarties paskolas nuo	8.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	8.00%
2 metų	8.00%
3 metų	8.00%
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	7.50%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 59 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING

Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS

Taisau visų rūšių

• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES • DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.

Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas, viryklas
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti R. Jareckui

tel. 416-370-3539Toronte

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

Countrywide

WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informacijų, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

4889 Dundas Street West, Suite 102,
Etobicoke, Ontario M9A 1B2

Tel. 416 767-9000 FAX 416 239-6228

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Dr. Gina J. Gincauskaitė

optometristė

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą

Tel. 416 532-7115

Susitarus priima pacientus ir vakarais

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę, visais atvejais prašau kreiptis į mane, skambinant bet kuriuo metu.

RE/MAX Above the Crowd!

1678 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)

TEODORAS STANULIS

RE/MAX West Realty Inc.

tel. **416 769-1616,** namų tel. **416 231-4937,**
nešioj. tel. **416 802-1029,** FAX **416 769-1524.**

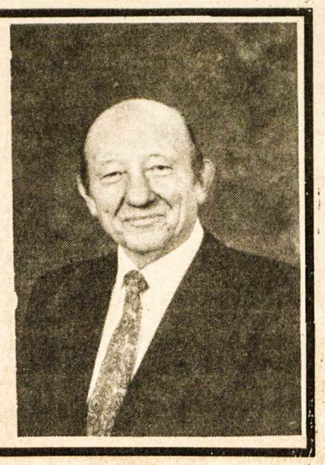

KIPLING-RATHBURN rajone parduodamas centrinio plano 3 miegamųjų "bungalow". Du dideli žaidimų kambariai, sklypas 49x125 pėdų. Jame 18 vaismedžių. Autobusas – tiesiai į Kiplingo požeminį, arti mokyklų ir parko. Tuoj pat galima užimti. Prašoma kaina $209,900.

SĄŽININGAS, GREITAS IR GARANTUOTAI MALONUS VISAPUSIŠKAS PATARNAVIMAS VISAIS PARDAVIMO-PIRKIMO REIKALAIS. NEMOKAMAS NAMŲ ĮVERTINIMAS

SPORTAS

Čikagos LFK "Lituanica" vyrų futbolo komandos vadovai, klubui minint 45 m. veiklos sukaktį. Iš kairės: J. Žukauskas, A. Glavinskas ir G. Bielskus
Nuotr. Ed. Šulaičio

Žvilgsnis į Čikagos "Lituanicos" futbolininkus

EDVARDAS ŠULAITIS

1994-95 metų sezonas klubui nebuvo labai geras, bet ir daug skųstis negalima. Po 1992 metų, kai buvo laimėtas Metropolitan lygos "major" divizijos meisterio vardas, tokių dienų nebėra. Tačiau klubo komandos dar vis aktyviai žaidžia ir laukia geresnių laikų.

Praėjusį sezoną turėtos 4 komandos: vyrų, veteranų, jaunių ir jaunučių. Vyrai žaidė "Metropolitan" lygos I divizijoje "raudonojoje" grupėje. Čia jie iš 16 rungtynių 6 laimėjo, 8 pralaimėjo ir 2 sužaidė lygiomis, surinkdami 14 taškų. Įvarčių santykis 30-41. Iš 6 šios grupės komandų užimta ketvirtoji vieta. Iš abiejų grupių komandų (iš viso 12 vienuolikių) mūsiškiams atiteko 7-ji vieta.

Geriausiai sekėsi klubo jaunių komandai, kuri ilgą laiką buvo pirmoje vietoje, tik į pirmenybių pabaigą, pralaimėjusi porą rungtynių, liko antrąja. Kiek blogiau sekėsi veteranams, tačiau jų sugebėjimus ir siekimus atitaisė pasiryžimas ir entuziazmas.

1995 m. pradžioje žaista ir "Indoor Soccer" pirmenybėse Villa Park, Il. Čia rungtyniauta "major" divizijoje ir pasitenkinta prieš paskutine – 9-ja vieta. Kadangi iš šios divizijos iškrenta dvi komandos, tai 1996 m. pradžioje ir salėje komanda rungtyniaus I-je divizijoje.

Kovo mėnesio pabaigoje įvyko metinis narių susirinkimas, kuriame išrinkta valdyba: A. Glavinskas (pirm.), G. Bielskus, L. Juraitis, J. Žukauskas, Ed. Šulaitis, B. Mikėnas, J. Zaksas ir V. Juodišius.

Liepos pabaigoje klubo futbolo komanda, kurią sudarė žaidėjai iš kitų miestų, jo taipgi dalis prisidėjo iš Lietuvos, dalyvavo V Pasaulio lietuvių sporto žaidynėse Lietuvoje. Čia ji pasirodė geriau negu tikėtasi ir veteranų grupėje laimėjo aukso medalius.

Grįžus iš Lietuvos, rugpjūčio mėn. viduryje klubas surengė futbolo turnyrą-gegužinę. Žaista Lemonte visą šeštadienio popietę, nes varžėsi 9 komandos vyrų ir veteranų grupėse.

Praėjusio rudens klubo pobūvis Lemonte buvo labai sėkmingas. Dalyvavo didelis būrys žmonių, buvo pagerbti klubui nusipelnę nariai H. Gavėnia ir Edv. Šulaitis. Šiemet panašus pobūvis įvyko lapkričio 18 d. Paminėta klubo 45 m. veiklos sukaktis. Pagerbti klubo steigėjai ir pirmininkai.

Klubo vadovybė didelį dėmesį skiria jauniesiems, kurie turėtų užimti pasitraukiančiųjų eiles. Tikimasi, jog klubas galės sulaukti 50-ties, o gal ir daugiau metų. Tik reikia tautiečių paramos ir pritarimo.

Klubo 45 metų sukakties proga buvo gauta daug sveikinimų iš žymių asmenų, jų tarpe Čikagos miesto burmistro Richard J. Daley, Pasaulio lietuvių bendruomenės pirm. Br. Nainio, JAV LB krašto valdybos vicepirm. sporto reikalams A. Rugieniaus ir kt.

Kas naujo Europoje?

Atrankinėse Europos vyrų rankinio pirmenybėse Lietuva nusileido Danijai 20:22 ir 20:24. Toje pačioje grupėje Vokietija pirmas rungtynes pralaimėjo prieš Šveicariją 16:23, antrame susitikime vokiečiai įveikė šveicarus 26:13. Prieš Alpių valstybę vokiečių rinktinėje geriausiai žaidė lietuvis V. Petkevičius (jis priėmė Vokietijos pilietybę), įmetęs 6 įvarčius. Lietuva atsisakė "namų" teisių, tad abejos rungtynės vyko Danijoje. Ir su šveicarais Lietuva abejas rungtynes žais Ciuriche. Po šių rungtynių pirmauja Danija. (Atsiprašau už ankstyvesnę klaidą – Švedijos nėra Lietuvos grupėje).

VALDAS IVANAUSKAS (kairėje), pagarsėjęs futbolininkas, žaidžia aukščiausioje Vokietijos futbolo lygoje, Hamburgo klube

Vokietijos aukščiausioje futbolo lygoje žaidžia Valdas Ivanauskas, žiniasklaidos ir žiūrovų vadinamas "Ivanu". Nuo sezono pradžios lietuvis neįkirto nė vieno įvarčio, ir Hamburgo klubo vadovybės buvo įtrauktas į parduodamų žaidėjų sąrašą. Treneris žinojo lietuvio vertę, tad prieš rungtynes patarė Valdui vėl rūkyti. Mat Valdas nuo praeitų metų neberūko, galvodamas, kad tai pasitarnaus geresniam jo žaidimui. Ir štai, lapkričio 3 d. Valdas rungtynėse prieš Leverkūzeno klubą įkirto pirmą ir lemiamą įvartį. Lietuvis su Bulgarijos rinktinės žaidėju Lečkovu priklausė geriausiems klubo futbolininkams. Sudarant tos savaitės Vokietijos aukščiausios futbolo lygos geriausių žaidėjų sudėtį, Valdas buvo įtrauktas į simbolinę rinktinę. Spaudos bendradarbių paklaustas, ar jis vėl pradėjo rūkyti, atsakė: paslaptiės – neišduosiu.

Antrosios Vokietijos futbolo lygos Mainco komandoje žaidžia lietuvių kilmės K. Norkus. Antroje lygoje minimas vartininkas Brazas.

Sutartį su Danijos futbolo klubais pasirašė Kauno "Inkaro" ir Lietuvos rinktinės saugas A. Skarbalius. Danijoje dar žaidžia Šuika ir Briaunys. **K.B.**

Maratono bėgikas

"Gimtasis kraštas" 42 nr. paskelbė straipsnį apie Auroroje, Ont. gyvenantį maratono bėgiką Vladą Kukoraitį. Rašoma, kad Vl. Kukoraitis Švedijos žvejų pagalba pabėgęs iš Lietuvos 1947 m. Dėl jo dingimo Įstricos kaime, Panevėžio rajone, buvusios nužudytos jo motina ir brolienė. Likusi sesuo dabar gyvenanti Panevėžyje. Pabėgėlis gyvenęs Anglijoje, o 1958 m. persikėlęs į Kanadą, dirbęs kasyklose ir kitus įvairius darbus. Šiuo metu – darbo saugos inžinierius, firmos "Aestiorum Consulting" prezidentas, vedęs italę, turi du sūnus, dvi dukras, tris vaikaičius ir penkias dukraites.

Jaunystėje Vladas bėgiodavo vidutinius nuotolius, žaisdavo futbolą, stalo tenisą. Maratoną bėgioja jau 14 metų. Rungtyniavo apie 20 kartų. Šiemet jis, jau 68 metų amžiaus, dalyvavo Vilniaus maratono varžybose, bėgęs pusę nuotolio – 21 km. Pasirašęs sutartį, tapo tarptautinio Vilniaus maratono įgaliotiniu Kanadoje ir JAV-bėse. Jo uždavinys – rūpintis šio maratono komerciniais, labdaros, šalpos, reklamos, kelionių rengimo reikalais. **Inf.**

Ateitininkų žinios

PriešKalėdinis moksleivių ateitininkų susirinkimas įvyko R. L. Kuliavų namuose lapkričio 10 d. dalyvavo 20 gimnazistų. Kun. E. Putrimas vadovavo diskusijoms apie skirtumus tarp lietuviškos ir nelietuviškos parapijos. Visus linksmino dainomis ir gitara Arūnas Radtkė.

Ateitininkų Kūčios – gruodžio 16 d., 4 v.p.p. Prisikėlimo parapijos salėje. Dalyvaus ir Hamiltono kuopa.

Kalėdinis bazaras Prisikėlimo parapijos salėje – lapkričio 25-26 d.d. Ateitininkai turės savo stalą, pardavinės kalėdinius sausainius, kuriuos iš anksto reikia pristatyti kun. E. Putrimui. Pelnas bus skiriamas paremti dalyvausiančius žiemos kursuose, kurie įvyks gruodžio 27 – sausio 1 d.d. Albion Hills Fields Centre. **Inf.**

Skautų veikla

• Lapkričio 14 d. "Rambynė" ir "Šatrijos" tuntų vadovų-vių posėdyje peržiūrėtas darbo planas, tęsiama registracija. Skautiškos Kūčios ruošiamos gruodžio 17 d. Prisikėlimo parapijos didžiojoje salėje. Tuntininkai prašo atnešti dėžutėse maisto – alkaniesiems. Žiemos iškylos vyks sausio 26-27 d.d. Gruodžio 23 d. vyr. skautės, sk. vyčiai, jūros budžiai ir gintarės organizuoja kalėdojimą. Bus aplankomi ir "Vilniaus" rūmų gyventojai. Apie rašinių konkursą ri knygos "Lietuviškoji skautybė" pranešimą padarė v.s. F. Mockus. Numatomi žiemos metu 2-jų dienų skiltininkų kursai. Juos pravesti bus kviečiami LSS instruktoriai iš Čikagos.

• Gautas a.a. Vl. Sližienės $10.000 palikimas, posėdyje dalyvaujant v.s. V. Skrinskui, "Rambyno" tuntininkui s. M. Rusinui, "Romuvos" valdybos pirm. j. ps. R. Sriubiškiui ir tuntų tėvų k-to pirm. ps. O. Narušienei, paskirstytas taip: $250 – velionės įamžinimui, knygai "Lietuviškoji skautija", po $1000 "Rambyno" ir "Šatrijos" tuntų veiklai ir likutis $7.750 "Romuvos" didžiojo pastato stogui. M.

PARCEL EXPRESS inc.

2100 Bloor St. W., Suite 6A
Toronto, Ontario M6S 4Y7

LIETUVOS skyrius MARGUTIS

Telefonas (416) 604-2538

DIRBAME: pirmadieniais-penktadieniais 10 v.r. – 6 v.v.
šeštadieniais 10 v.r. – 2 v.p.p.

Garantuojame greitą, pigų ir patikimą SIUNTINIŲ, AUTOMOBILIŲ ir US DOLERIŲ persiuntimą Jūsų giminėms ir draugams LIETUVOJE

MŪSŲ KAINOS TORONTE:

Persiuntimas laivu:
1 kubinė pėda **$7.50** plius $14 pristatymas
arba
1 kg **$1.49** plius $14 pristatymas

Persiuntimas lėktuvu:
1 kg **$3.99** plius $14 pristatymas

Pervedimas JAV dol.:
4% plius $14 pristatymas

Mūsų atstovas Vilniuje priima siuntinius ir juos pristato adresatams bet kurioje Lietuvos vietoje.
Siuntiniai nemuituojami. Kiekvienas siuntinys nemokamai apdraudžiamas $ 60.00 sumai.
Pageidaujant nemokamai paimame siuntinius iš Jūsų namų.

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	
5.25% už 90-179 dienų term. indėlius	
5.50% už 180-364 dienų term. indėlius	
5.50% už 1 m. term. indėlius	
5.75% už 2 m. term. indėlius	
6.00% už 3 m. term. indėlius	
6.25% už 4 m. term. indėlius	
6.50% už 5 m. term. indėlius	
5.50% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
5.75% už 1 m. GIC invest. pažym.	
6.00% už 2 m. GIC invest. pažym.	
6.25% už 3 m. GIC invest. pažym.	
6.50% už 4 m. GIC invest. pažym.	
7.00% už 5 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
5.75% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
6.00% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
6.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
6.50% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
7.00% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
4.00% už OHOSP (variable rate)	
3.75% už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
5.00% kasd. pal čekių sąsk. virš 50.000	
5.00% už Amerikos dol. 1 m. GIC	
4.00% už Amerikos dol.kasd.pal.sąsk. (US dol.Sav.Acc.).	

IMA:	
už asmenines paskolas nuo	8.25%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	7.50%
2 metų	7.50%
3 metų	7.75%
4 metų	7.75%
5 metų (fixed rate)	8.25%
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	7.50%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 103 milijonus dolerių

MasterCard *Kredito kortelė*

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki $2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki $30.000. Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.

*Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) į **LIETUVĄ** ir į kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS:

• Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.
• Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.-8 v.v.
• Šeštadieniais nuo 9 v.r.-1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

'SAMOGITIA' Knygų rišykla "SAMOGITIA"

meniškai įriša knygas bei žurnalus.

A. Plenys

3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

SPAUSTUVĖ PRINTING NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.

TEL. (416) 252-6741

66 Mimico Ave. Toronto Ont.

Savininkas Jurgis Kuliešius

Tony Genys Sutton GROUP

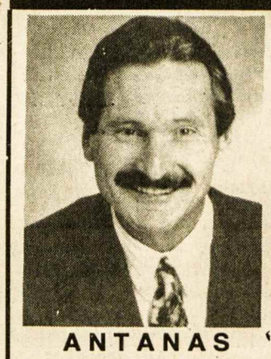

ANTANAS GENYS

PAŽADU JUMS
24 valandų

tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien

tel. **416 236-6000**

pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor

5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsikviečiant jūsų gimines iš Lietuvos. **Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. Reikalui esant atvažiuojame į namus. Per 7 darbo dienas jūsų giminėms Lietuvoje tiesiai į rankas perduodam amerikietiškus dolerius.**

KELIONĖS Į LIETUVĄ

visuomet geriausiomis kainomis per Amsterdamą, Berlyną, Frankfurtą, Helsinkį, Kopenhagą, Londoną, Paryžių, Prahą, Varšuvą arba per kitus jūsų pageidaujamus miestus ir įvairias oro linijas. Didelis pasirinkimas. *Labai greitai parvežam viešnagei jūsų gimines iš Lietuvos.*

****

DĖMESIO! NUPIGINTA:

VILNIUS - KAUNAS

Naujos rudens – žiemos sezono kainos –
$950 plius mokesčiai.

****

KELIONĖS Į VISUS KITUS KRAŠTUS.

TEIRAUKITĖS APIE ĮVAIRIUS BILIETŲ IŠPARDAVIMUS.

Dėl smulkesnės informacijos kreipkitės trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p. į Algį Medelį asmeniškai arba kasdien nuo 10 v.r. iki 6 v.v. į Mariją (angliškai, rusiškai arba lenkiškai).

UNITY TRAVEL, 1558 Bloor St. W.,
Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 416-538-6570
FAX 416-538-9657

ALGIS MEDELIS

Rašyti humoreskas pavojinga

Kaip ir visi normalūs žmonės, turėjau daug draugų. Bet...

Užsiplieskiau rašyti humoreskas. Ir, žinote, sėkmingai – jas pradėjo spausdinti laikraščiai.

Kai buvo išspausdinta pirmoji humoreska "Bailys", sutikę mane mano draugai – Jurgis, Martynas, Petras, Antanas, Saulius, ir Vincas sveikino, tapšnojo per petį ir sakė:

— Tai prisijuokėme beskaitydami... Turi humorui talentą... Rašyk ir toliau...

Tik Jonas po "Bailio" išspausdinimo pro mane gatvėje praūžė kaip tankas, į mane tik metęs piktą žvilgsnį ir neatsakęs į mano sveikinimąsi.

— Ko tas Jonas toks surūgęs? – klausiu draugus.

— Dar klausi... – juokiasi Antanas. — Pats "Bailyje" jį aprašei ir nori, kad tave myluotų? Bet taip jam ir reikia... Gerai... Gerai... Pataikei kaip kulka į širdį... Mirtinai...

— Tai, kad aš ne apie jį rašiau, – teisinuosi. — Kilo tokia mintis, ir parašiau... Čia gi literatūrinis kūrinys...

— Pasakas sek vaikams, – juokiasi vėl Antanas. — O humoreskas rašyk – gerai sekasi...

Kai spaudoje pasirodė mano "Nosis", suskambo mano buto telefonas. Skambino Antanas.

— Kodėl tau užkliuvo mano nosis? – piktai paklausė.

— Kaip suprasti? – nesusigaudžiau.

— Matyt, nenori suprasti, – vėl piktai tarė Antanas. — Manai, kad nesuprantu apie kieno nosį rašei? Chamas!.. – ir numetė ragelį.

Dabar jau ir Jonas, ir Antanas nebesisveikino su manimi. Tik Jurgis, Martynas, Petras, Vincas ir Saulius vis dar nesigailėjo panegirikų mano humoreskoms.

Po išspausdintos mano humoreskos "Minkšta kėdė" sutiktas Saulius drožtelėjo:

— Nori, kad trenkčiau į marmūzę?

— Už ką? – klausiu.

— Neapsimesk naivuoliu, – piktai ištarė Saulius. — Jeigu jau nebeturi apie ką rašyti, verčiau visai nerašyk!

Įsigijau tris priešus. Užtat liko keturi draugai. Neillgam...

Kai spaudoje pasirodė mano "Meškos paslauga", Martynas man taip pasakė:

— Esi kiaulė – ir tiek...

Dabar jau priešų skaičius viršijo draugų skaičių. Pradėjau bijoti, kad ir kitų galiu netekti, bet rašyti humoreskas buvo toks didelis noras... Juo labiau, kad likę draugai vis skatino mane energingiau imtis plunksnos.

Mano nuogąstavimai išsipildė. Po "Bambeklio" atkrito Jurgis. Kai buvo išspausdintas "Šėtono obuolys", amžinu priešu tapo Vincas, o po "Nepraustaburnio" su manimi jau nebesisveikino ir Petras.

Taigi, likau be draugų. O aš vis rašau humoreskas, o po kiekvienos jų išspausdinimo kas nors iš sutiktų pažįstamų ar mažiau pažįstamų man vis mosteli:

— Tai niekšas! Tave prikulti vertėtų...

Steponas Miltenis,
Raseiniai

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ

"PUNIA"

Atliekame visus lauko ir vidaus remonto darbus: • sienų • vandentiekio • elektros • keramikos plytelių • stiklo blokų • langų • dažymo ir kt. Įrengiame rūsius • vonias • pirtis • lauko verandas • įvažiavimo keliukus (driveways) iš susikabinusių (interlocking) plytų. Dengiame stogus. Skambinti Alvydui tel. 905-848-9628, 416-609-5108 (pager).

Toronto lietuvių tautinių šokių grupės "Atžalynas" mokytojos, ruošiančios savo jaunimą tautinių šokių šventei Čikagoje 1996 m. Iš kairės: T. Hurst, J. Macijauskaitė, V. Vitkūnaitė, K. Bonnier, D. Batraks Nuotr. B. Tarvydo

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

ti ministerio pirmininko raštinė. Jie taipgi norėjo geresnio specialaus paruošimo ministerio pirmininko apsaugos darbui. Tačiau ir šis pasiūlymas buvo atmestas. Esą automatinė sekimo aparatūra ilgus metus neturėjo ryškaus vaizdo galbūti dėl lėšas taupančios prastos kokybės arba nepakankamos priežiūros. Ekranuose nebuvo galima atskirti RCMP saugumiečio veido nuo galimo įsiveržėlio.

RCMP saugumiečiai nebuvo įsileisti rezidencijon ir supažindinti su jos vidumi. Esą dėl to jiems buvo sunku surasti ministerio pirmininko miegamąjį. Suimtasis kvebekietis A. Dallairas tiriamas psichiatrinėje ligoninėje, bet jau kaltinamas planuota žmogžudyste. Mat jis, paveiktas referendumo, galėjo galvoti ir apie ministerio pirm. J. Chretieno nužudymą. Juk Kvebeko separatistai referendumo vajuje J. Chretieną viešai vadino Kvebeko išdaviku.

Kvebeko referendumo problemas kanadiečiams padėjo užmiršti trijų pagrindinių veikėjų išvažiavimas iš Kanados praėjusią savaitę. Šiltu oru atsigaivinti po pralaimėto referendumo į JAV išvyko atsistatydinti įsipareigojęs premjeras ir separatistinės Kvebeko partijos vadas J. Parizeau, iš šių pareigų turintis pasitraukti iki 1995 m. paskutinės dienos. Jis turbūt pasitrauks anksčiau, kai bus surastas kitas jį pakeičiantis politikas.

Floridoje ir net Kalifornijoje buvo minimas su žmona ir dviem vaikais politinės sąžinės peržiūrą atliekantis Kvebeko bloko vadas L. Bouchardas, kviečiamas tapti separatistinės Kvebeko partijos vadu ir Kvebeko premjeru. Visi spėja, kad jis neįstengs atsispirti šiai politinei pagundai ir separatistų spaudimui. Oficialiai teigiama, kad L. Bouchardas dar nėra padaręs sprendimo. Dėl to, matyt, negarsinama jo atostogų vietovė. Tad žurnalistai mini Floridą, o vienas – Kaliforniją. Ir sprendimas, ir vietovė turėtų paaiškėti šią savaitę.

Medicinos seserims

Lietuvos sveikatos apsaugos srityje ir medicinos seserų profesijoje šiuo metu vyksta reikšmingi pasikeitimai.

Keletui JAV-bių med. seserų, kurios pastaruoju metu dirbo Lietuvoje, kilo mintis sudaryti grupę Šiaurės Amerikos lietuvaičių med. seserų, kurios domėtųsi bendradarbiavimu ir profesinių žinių pasidalinimu su Lietuvos sveikatos apsaugos ir slaugymo žmonėmis, kurios sutiktų teikti įvairią pagalbą savo kolegėms Lietuvoje, bendradarbiautų su Lietuvos med. seserimis.

Jeigu tuo domitės ir norite daugiau sužinoti apie šią grupę bei galimybes joje dalyvauti, kviečiame kreiptis: Dr. Violet H. Barkauskas, Associate Professor and Associate Dean, School of Nursing, The University of Michigan, 400 North Ingalls, Ann Arbor, Michigan 48109-0482, USA. Telephone numbers: work – 313-936-3631; home 313-994-0916; Fax – 313-936-3644; e-mail – vhbarkas @ umich.edu. **Inf.**

Trečiasis referendumo veikėjas, atstovaujantis federacinei Kanadai, yra jos ministeris pirm. J. Chretienas. Jam ilga darbo kelione tapo dalyvavimas Izraelio premjero Y. Rabino laidotuvėse, Britų bendruomenės vadų konferencijoje N. Zelandijos Aucklande, Azijos Pacifiko tautų lanko ekonominio bendradarbiavimo konferencijos posėdžiuose Japonijos Osakoje. Svarbus buvo ir Kanados ministerio pirm. J. Chretieno apsilankymas Australijos sostinėje Kanberoje. Tai buvo pirmas oficialus Kanados ministerio pirmininko vizitas Australijai po dvidešimt penkerių metų. Šią savaitę jie grįžta Kanadon, kur jų laukia vietinės ekonominės ir politinės problemos. **V.Kst.**

Metinė "TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" prenumerata oro paštu – 115 dolerių visuose pasaulio kraštuose, įskaitant ir Lietuvą.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 10 puslapių, reguliari metinė prenumerata – $40.00, rėmėjo – $50.00, garbės – $60.00
(JAV-se amerikietiškais)

Prašau siuntinėti "Tėviškės žiburius" ištisus metus šiam NAUJAM skaitytojui (metinė prenumerata $30.00)

Vardas, pavardė .....

Adresas .....

.....

.....

Siunčiu prenumeratą .....dol., **auką** ..... dol.

Laikraščio adresas:

"Tėviškės žiburiai"
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "Tėviškės žiburiai" siunčiami nemokamai keletą savaičių. Prašome pranešti tokių asmenų adresus. ***ADMINISTRACIJA***

AUDRA travel & CRUISES CORPORATION

Vienintelis Kanadoje lietuviškas kelionių biuras kviečia keliauti kartu!

NAUJOVĖS!

Bendradarbiaujame su valstybine Lietuvos oro linija LAL. Parduodame bilietus visiems LAL skrydžiams. Kviečiame naudotis **LAL** ir **AUDRA TRAVEL** paslaugomis!

Nuo šiol greitai, patogiai ir geriausiomis kainomis galite nuskristi į **VILNIŲ** per Paryžių arba Londoną AIR CANADA ir LAL oro linijomis. Trys skrydžiai per savaitę, 140 svarų nemokamo svorio. Skridimai ne tik iš Toronto, bet ir iš Montrealio, Vankuverio, Edmontono, Kalgario.

* * * * * * * * * * * * * * *

* Mūsų įstaigoje galite įsigyti bilietus skridimams su FINNAIR, LUFTHANSOS, KLM, ČEKŲ, LOT bei kitų bendrovių lėktuvais
* Sutvarkome iškvietimus
* Parūpiname vizas
* Parduodame pramogines keliones į šiltus kraštus:

Į Las Vegas – gruodžio 10, sekmadienį, 4 naktims "Bally" viešbutyje su kazino – kaina $346

Į Puerto Platą (Dominikos respublikoje) – 7 arba 14-ai parų su maistu ir nakvyne viešbučiuose

	Kaina 7 paroms	14 parų
"ESPLANADA"	$638	$978
"CAYACOA"	$678	$978
"GRAN BAHIA"	$718	$1058

Išskrenda pirmadieniais, lapkričio 27 d.; gruodžio 4, 11 ir 18 d.d.

"Seawind crown" laivu išplaukia sekmadieniais, lapkričio 26 ir gruodžio 10 dienomis, 7 dienoms kaina $896

Kviečiame naudotis mūsų lietuviško biuro paslaugomis

Tel. (416) 533-8443, FAX (416) 533-6279
1605 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada
Kelionių verslo registracijos nr. 2559030 (retail), nr. 2475066 (wholesale)

RE/MAX Above the Crowd!®

Juozas (Joseph) NORKUS

#1 KANADOJE

Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį.

Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.

RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6P 1A9

Skambinti bet kuriuo metu
įstaigos tel. 416 769-1616
namų 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

AMBER GLOBUS LTD.

2230 Lakeshore Boulevard West
Etobicoke, Ontario M8V 1A5 *(Humber Bay Plaza)*
Tel: (416) 255-8603 Fax: (416) 255-8220

Darbo laikas:
pirm. - penkt. **9 v.r. - 6 v.v.,** šešt. **10 v.r. - 4 v.p.p.**

Mūsų atstovai:
Hamiltone – Alfredas Zorkus, tel. (905) 522-9966
Montrealyje – Žaklina, Maris Kemzane, tel. (514) 637-9495

Šv. Kalėdų proga pradžiuginkite artimuosius Lietuvoje

ŠVENTINIS SIUNTINYS A

Svoris 30 kg. Kaina $185

1. Vaisiai – bananai, citrinos, mandarinai	2 kg
2. Konservuoti ananasai	(2) 508 g
3. Razinos	500 g
4. Migdolai	500 g
5. Šokoladiniai saldainiai	1 kg
6. Šveicariškas šokoladas	(5) 100 g
7. Šokoladinis gėrimas	(2) 100 g
8. Kava	(2) 300 g
9. Tirpi kava	200 g
10. Kavos balintojas	500 g
11. Cukrus	5 kg
12. Miltai	6 kg
13. Ryžiai	800 g
14. Sviestas	1 kg
15. Sūris	1 kg
16. Augalinis aliejus	1 l.
17. Aguoninis tortas	1 kg
18. Rūkyta nugarinė	2 kg
19. Rūkyta dešra	1 kg
20. Šprotai	(4) 250 g
21. Šampanas	2 but.

ŠVENTINIS SIUNTINYS B

Svoris 16 kg. Kaina $125

1. Vaisiai – bananai, citrinos, mandarinai	2 kg
2. Konservuoti ananasai	508 g
3. Razinos	250 g
4. Migdolai	200 g
5. Šokoladiniai saldainiai	500 g
6. Šveicariškas šokoladas	(2) 100 g
7. Šokoladinis gėrimas	(2) 100 g
8. Kava	300 g
9. Tirpi kava	200 g
10. Kavos balintojas	500 g
11. Cukrus	2 kg
12. Miltai	2 kg
13. Ryžiai	800 g
14. Sviestas	1 kg
15. Sūris	500 g
16. Augalinis aliejus	0.5 l.
17. Aguoninis tortas	1 kg
18. Rūkyta nugarinė	1 kg
19. Rūkyta dešra	500 g
20. Šprotai	(2) 250 g
21. Šampanas	1 but.

Galimi priedai prie siuntinių. Pristatymas – $15.

Siuntiniai laivu:
1 kubinė pėda – $8.00 plius $15 pristatymas
arba
1 kg – $1.50 plius $15 pristatymas

Siuntiniai lėktuvu:
1 kg – $5.50 plius $15 pristatymas
Siuntiniai išsiunčiami kas antrą savaitę.
Siuntiniai **nemuituojami.**

UŽSAKOME KELIONES Į LIETUVĄ IR IŠ LIETUVOS: nuo $1050

Pervedame pinigus – JAV arba Kanados $ $: 5% plius $15 pristatymas
Pigiausiomis kainomis persiunčiame automobilius ir kitus stambius krovinius į Baltijos šalis.
Siūlome paruoštus Kanados ir Vakarų Europos šalių produktų maisto siuntinius.

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, *B.Sc., R.M.T.*
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas *("Craniosacral Therapy")*
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, *D.S., D.D.S.*
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) **Tel.: 416 530-1070**

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, *D.D.S.*
Dr. S. DUBICKAS, *D.D.S.*
Dr. R. KARKA, *D.D.S. M.S. Dip. Orth.*
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.) Telefonas **416 763-5677**

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
27 John St., Second Floor, Weston, Ontario M9N 1J4 (arti Lawrence ir Weston Rd.)
Tel. 416 240-0594 (24 valandas)
FAX 416 248-5922

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, *B.Sc., LL.B.*
2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674
Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97
Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.

Nekilnojamas turtas
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas
– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Kalėdų eglutė mūsų mažiesiems Anapilyje bus gruodžio 10, sekmadienį, po 9.30 v.r. Mišių, kurios bus skirtos vaikučiams. Eglutę rengia mūsų parapijos jaunų šeimų sekcija. Dovanėlėms bei užkandžiams imama nuo kiekvienos šeimos po $10. Registruojami vaikai iki 12 m. amžiaus. Registracija vyksta sekmadieniais parapijos salėje iki gruodžio 3 d. Iš senelių bei kitų svečių prie įėjimo bus imama po $3 už užkandžius.

— Praėjusį sekmadienį, lapkričio 19, po 11 v.r. Mišių, pradėtos parapijos jaunimo choro repeticijos Anapilio salės antrame aukšte esančiame Vaikučių choro repeticijų kambaryje. Kviečiami jaunuoliai ir jaunuolės į tą chorą įsijungti.

— Parapijos klebonijoje jau registruojami vaikučiai Pirmajai Komunijai, kuri bus teikiama ateinantį pavasarį. Taipgi registruojamas jaunimas Sutvirtinimo sakramentui, kuris bus teikiamas rugsėjo pabaigoje per mūsų parapijos šventę.

— Vasario šešioliktosios gimnazijai vajus bus pravedamas Anapilyje gruodžio 10, sekmadienį, parapijos salėje. Čekius rašyti "KLB Vasario 16 gimnazija".

— Anapilio knygyne galima įsigyti: Los Angeles "Spindulio" vaizdajuostę "Mes dainuojame" ir muz. R. Kliorienės vadovaujamo Klivlando parapijos choro kalėdinių giesmių rinkinio garsajuostę arba CD plokštelę. Taipgi galima įsigyti kalėdinių sveikinimų atvirukų bei Kūčių plotkelių

— Anapilis ieško pirkimui vartoto šaldytuvo. Skambinti tel. 905 277-1270.

— Mišios lapkričio 26, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Edmundą Miliauską, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 2 v.p.p. už a.a. Vladą Daunecką.

Lietuvių namų žinios

— Sekmadienio, lapkričio 19, popietėje dalyvavo 160 asmenų. Svečių knygoje pasirašė Br. Zabulionis iš Southwald, Ont., dr. Alfonsas Eidintas, Lietuvos respublikos ambasadorius Kanadai, iš Vašingtono, DC, Jonas Paslauskas, Lietuvos ambasados reikalų patikėtinis Kanadoje iš Otavos. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos narys H. Sukauskas.

— LN valdybos posėdis įvyks lapkričio 29, trečiadienį, 7 v.v.

— LN narių metiniame susirinkime nebuvo valdybos rinkimų. Valdyba pakviesta aklamaciniu būdu; nebuvo sudarytas kandidatų sąrašas. Valdyba savo nuožiūra pakvietė Henriką Sukauską užimti valdybos nario pareigas.

— Nauja LN narė — Daiva Krivaitė.

— Gruodžio 5, antradienį, 2.30 v.p.p. seklyčioje šaukiami LN ligonių lankytojai pasitarti dėl lankymo Kalėdų laikotarpiu.

— LN valdyba kviečia visus LN darbuotojus, Bingo savanorius, moterų, vyrų būrelių narius, socialinės tarnybos bei kultūrinės komisijos atstovus gruodžio 13, trečiadienį, 7 v.v. į kalėdinį pobūvį, kuris įvyks "Lokio" svetainėje.

— Gruodžio 31 d., LN visuomeninės veiklos k-tas rengia Naujųjų metų sutikimą Vytauto Didžiojo menėje. Dėl išsamesnės informacijos bei stalų rezervacijos kreiptis į LN administraciją tel. 416 532-3311 arba skambinti T. Stanuliui dienos metu tel. 416 769-1616, vakarais tel. 416 231-4937.

— LN kultūrinė komisija turi įvairių lietuviškų vaizdajuosčių (kasečių) — filmų vaikams, lietuviškų estrados bei etnografinių koncertų, archyvinės medžiagos apie įžymius Lietuvos žmones, spektaklių. Teirautis tel. (416) 762-5419.

A. a. Vytauto Balčiūno vienerių metų mirties prisiminimui Genovaitė Gaižutienė Anapilio keltuvo vajui aukojo $25.

Anapilio keltuvo vajui aukojo: $1,000 — KLK moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyrius; $100 — P. A. Augaičiai, E. Ališauskienė, G. L. Kurpiai. Iš viso keltuvui yra suaukota $43,758.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $200 — A. Pyragis; $100 — P. Kondrotas. A. a. Aleksandros Morkūnienės laidotuvių proga aukojo: $25 — A. G. Cibai; $20 — Z. Čečkauskas, P. Z. Sakalai.

REIKALINGA auklė 2 vaikams 6 dienas per savaitę, kuri atliktų ir namų ruošos darbus. Turi šiek tiek kalbėti angliškai arba rusiškai. Skambinti tel. 905 889-5373.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Tęsiasi registracija į uždaras moterų rekolekcijas, kurias organizuoja KLKMD Prisikėlimo parapijos skyrius. Kviečiamos dalyvauti parapijos ir Toronto apylinkių moterys. Visais klausimais kreiptis į skyriaus pirmininkęIreną Vibrienę tel. 762-8414. Rekolekcijos vyks gruodžio 8-10 d.d. augustinijonų vienuolyne Marylake, King City, Ont. Jas praves kun. Julius Sasnauskas, OFM.

— Praėjusią savaitę pakrikštytas Deborah ir Vyto Žulių sūnus Alex James.

— "Volungės" choras rengia Advento susikaupimą bei kalėdinių giesmių koncertą, pavadintą "Skamba angelų giesmė". Koncertas įvyks gruodžio 11, sekmadienį, 4 v.p.p.

— KLK moterų draugijos Prisikėlimo parapijos skyriaus metinė šventė įvyks gruodžio 3, sekmadienį, po 11.30 v.r. Mišių Parodų salėje. Bus agapė ir speciali programa.

— Kalėdinė mugė didžiojoje parapijos salėje veiks dvi dienas: lapkričio 25, šeštadienį, nuo 10 v.r. iki 4 v.p.p. ir lapkričio 26, sekmadienį, nuo 9 v.r. iki paskutinių Mišių pabaigos. Asmenys, norintys pardavinėti savo prekes, už $25 galės išsinuomoti staliuką. Daugiau informacijos teirautis pas D. Danaitytę tel. 905 624-3296 ar V. Juzukonytę tel. 236-0848.

— Mišios lapkričio 26, sekmadienį, 8.15 v.r. — už a.a. Mariją ir Tadą Normantus; 9.15 v.r. — už a.a. Vytautą Vingelį; 10.15 v.r. — už Vėlinių novenai pavestus mirusius, a.a. Otoną Tamošauską ir a.a. Alvidorą Giedraitienę; 11.30 v.r. — už parapiją ir visus parapijiečius.

Lietuvos ambasada

— Laikinasis reikalų patikėtinis J. Paslauskas lapkričio 3 – 5 d.d. lankėsi Toronte, kur dalyvavo KLB suvažiavime, perdavė Lietuvos premjero sveikinimus, atsakinėjo į klausimus.

— Lapkričio 6 – 8 d.d. jis lankėsi Halifakse, kur Dalhousie universitete dalyvavo Kanados Tarptautinio vystymo agentūros pasitarimuose. Susitiko su šios programos organizatoriais bei klausytojais iš Baltijos valstybių. Ten būdamas, susitiko ir su Taikos palaikymo dalinių rengimo mokomojo centro profesoriumi Ian McAllister bei su Kanados užsienio reikalų ir tarptautinės prekybos departamento Baltijos padalinio pareigūne Karen Matthias.

— Lapkričio 9 d. J. Paslauskas buvo priimtas Kanados užsienio reikalų pasekretoriaus Europos reikalams Jean Pierre Juneau. Aptarti svarbiausi Lietuvos užsienio politikos bei saugumo užtikrinimo Europoje klausimai. **Inf.**

A. a. Vytauto Balčiūno vienerių metų mirties prisiminimui žmona Genovaitė "Tėviškės žiburiams" aukojo $50.

Kiauklių šventovės statybai aukojo: $100 — J. Rovas, J. A. Mačiukai; $50 — J. N. Budriai.

Tremtinių grįžimo fondui aukojo: **a.a. Jono Stankaičio** atminimu:i $50 — Lietuvių tautodailės institutas; $20 — A. A. Vaitoniai; **a.a. Stefanijos Vaitekūnienės** atminimui: $10 — T. Renkauskienė; **a.a. Birutės Vaitiekūnienės** vienerių mirties metinių sukakčiai paminėti: $20 — S. V. Liuimos, J. Z. Mažonai, G. A. Tarvydai, J. B. Tamulioniai; $10 — J. Pacevičienė, L. Daunienė, A. Puterienė, G. Balčiūnienė, A. Ledienė, J. B. Danaičiai, E. G. Kuchalskiai; $5 — E. Senkuvienė. Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja KLK moterų draugijos centro valdyba.

Patikslinimas. Mykolo Gegužio padėkoje, išspausdintoje "TŽ" 46 nr., yra netikslumas: operacija buvo padaryta rugsėjo 25 d.

NAUJOVĖ! Pirmas CD vaikams lietuvių kalba. Puiki dovana Kalėdų ar bet kokia kita proga. Šiuo metu galima įsigyti Romualdo Zablecko išleistą lietuvių liaudies dainų albumą vaikams "Išėjo tėvelis į mišką". Gerai žinomos dainos suskambo visiškai naujai, tad yra smagios klausytis ne tik vaikams, bet ir suaugusiems. Įrašas darytas Colorado valstijoje, o albumas spausdintas Kanadoje. Norintys įsigyti albumą prašomi čekį arba "money order" siųsti adresu: Romas Home Studio, 1327 SW 22nd St. Loveland, CO 80537. 1 CD kaina – $10 (amer.), 1 audio kasetės – $6 (amer.) arba $14 (amer.) už abu. $2.50 (amer.) pridėti už persiuntimą. Dėl užsakymų didesniu kiekiu skambinti telefonu 970 663-4684 – geriausiai po 6 val. vak.

"Ilgiausių metų" poetui dr. HENRIKUI NAGIUI montrealiečių pobūvyje, kurį surengė 1995.X.20 Akademinis sambūris jo 75 metų amžiaus proga Nuotr. G. Bijūnienės

Naujų Metų Sutikimas

gruodžio 31, sekmadienį, 7 val. vakaro, Vytauto Didžiojo menėje.

- *Šilta vakarienė su vynu* • *Šaltų užkandžių bufetas*
- *Naujųjų metų sutikimas su šampanu*
- *Gros "Good Time Boys" orkestras*
- *Veiks baras* • *Stalai numeruoti.* Vietos rezervuojamos iš anksto.

Bilietai parduodami LN raštinėje, tel. 416 532-3311, sekmadienio popietėse arba pas T. Stanulį tel. 416 769-1616. ĮĖJIMAS – $50 asmeniui. *Nuoširdžiai kviečiame sutikti 1996-tuosius Naujuosius metus Lietuvių namuose.*

Toronto Lietuvių namų valdyba ir visuomeninės veiklos komitetas

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" administracija prieškalėdiniame laikotarpyje bus atidaryta nuo lapkričio 19 d., sekmadieniais po 9.30 v.r. pamaldų iki maždaug 1 v.p.p. Bus galima sutvarkyti prenumeratas, sumokėti skolas, įteikti kalėdinius sveikinimus, užsakyti "TŽ" kaip dovaną savo bičiuliams.

KVIEČIAME!

Baigiasi 1995 metai, baigiasi ir daugelio "TŽ" skaitytojų prenumerata. Kviečiame ją atnaujinti ir sutikti Naujus metus su atnaujinta prenumerata, kurios kaina – $40.00, oro paštu – $115.00, rėmėjo – $50.00, garbės – $60.00. Naujiems skaitytojams, užsisakantiems "TŽ" pirmą kartą – $30.00. Norintiems susipažinti su "TŽ" savaitraščiu, siunčiame nemokamai keletą numerių. "TŽ" yra gera kalėdinė dovana giminėms, bičiuliams įvairiuose kraštuose, įskaitant Lietuvą. Dabar laikas užsakyti jiems "TŽ".

Administracija

Kalėdiniai sveikinimai

Jau planuojamas kalėdinis "TŽ" numeris, kuris išeis gruodžio 12 d. **Visa medžiaga, skirta šiam numeriui, laukiama iki gruodžio 7 d.** Kalėdinius sveikinimus kviečiame siųsti dar prieš šią datą, kad spaustuvė galėtų juos laiku paruošti. Yra dvejopi sveikinimai – bendras ir atskiri, asmeniniai. Į bendrąjį sveikinimą įrašomi visi tie, kurie pareiškia tokį norą ir atsiunčia auką "TŽ". Asmeniniai bei atskirieji sveikinimai yra rėminiai. Jų kaina pagal užimamą plotą. Jais daugiausia naudojasi parapijos, organizacijos, institucijos ir pavieniai asmenys. Sveikinimas per laikraštį šiuo metu yra geriausias būdas pasiekti savo artimuosius ne tik išeivijoje, bet ir Lietuvoje. Tuo būdu išvengiama atvirukų siuntinėjimo, kuris pareikalauja daug laiko ir išlaidų.

Vietoj kalėdinių sveikinimų atvirukais įsirašė į bendrą sveikinimą ir paaukojo "Tėviškės žiburiams": **$100** — Sofija ir Stasys Rakščiai, Stoney Creek, Ont.; **$50** — Antanas Bumbulis ir dukros; **$40** — Alvina ir Vladas Ramanauskai; **$35** — Pajauta ir Algis Kaziliai; **$30** — Ona Jakimavičienė, Marytė Genčiuvienė; **$25** — Marija ir Pranas Šiūliai, Hamilton, Ont., Alfonsas Marcis, Joana Valiukienė, Bronė Žiobienė, V. V. Augėnai, Genė ir Eugenijus Kuchalskiai; **$20** — Mykolas Regina, Liudas ir Genė Vyšniauskai, Vytautas, Ona Marcinkevičiai ir šeima, Danguolė Radzevičienė, Genovaitė Sprainaitienė, Jonas ir Petronelė Vėgeliai, Ona Dementavičienė ir sūnus Vidas, Adelė Dobienė, Marija ir Simas Gudaičiai, Mykolas ir Olga Krivickai, Oakville, Ont., G. ir B. Trinkų šeima; **$15** — Birutė ir Matas-Zigas Romeikos.

• Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?

Lietuvos kariuomenės atkūrimo šventės minėjimas įvyks sekmadienį, lapkričio 26, 2.30 v.p.p. Toronto lietuvių namuose. Toronto Vl. Pūtvio šaulių kuopa kviečia visus dalyvauti.

KLB TORONTO APYLINKĖS VALDYBA PRANEŠA, kad Kanados lietuvių dienos numatomos surengti 1996 m. Padėkos savaitgalį (spalio 11-14 d.d.) Toronte. Šį renginį aptarti šaukiamas visuotinis susirinkimas lapkričio 28, 7.30 v.v. Lietuvių namų Gedimino menėje (3 aukšte). Rengėjai kviečia dalyvauti KLB Toronto apylinkės tarybą, krašto tarybą ir valdybą, parapijų ir organizacijų pirmininkus, visus, turinčius patyrimo organizuoti Lietuvių dienas bei galinčius ir norinčius kuo nors prisidėti prie šio didelio renginio. Inf.

Toronto lietuvių filatelistų ir numizmatikų draugija rengia parodą gruodžio 3 d. Prisikėlimo parapijos parodų salėje. Lankymo valandos — 10 v.r. — 2 v.p.p. Parodoje bus rodomi Lietuvos, Klaipėdos krašto ir Vokietijoje, lietuvių stovyklose išleisti pašto ženklai. A. Suprono rinkinys "Pašto istorija ant vokų ir ženkluose" buvo rodomas Vilniuje ir apdovanotas aukso medaliu. Parodoje bus pardavinėjami suvenyriniai vokai, išleisti draugijos įvairioms istorinėms datoms paminėti. Tie vokai labai populiarūs Lietuvoje, ir yra lietuvių filatelistų renkami.

Filatelistų dr-ja taipgi prašo gautus ant laiškų pašto ženklus atiduoti filatelistams. Draugija iš savo atsargų Vaikų šventės metu spalio 14-15 d.d. vaikams išdalino apie 1 kg pašto ženklų ir kalbino jaunimą domėtis filatelija. Su voko dalimi nuplėštus pašto ženklus siųsti šiuo adresu: Toronto lietuvių filatelistų draugija, 78 Caines Ave., Willowdale, Ont., Canada M2R 2L3. Sekmadieniais galima paduoti St. Prakapui, Prisikėlimo parapijos knygyne. **A. Laurinaitis**

Vasario 16 gimnazijai Winnipego, Man. rėmėjų būrelis aukojo po $20 – A. Balčiūnienė, prel. J. Bertašius, J. Bežys, E. Bugailiškis, E. Fedaras, J. Grabys, V. Januška, E. Kalasauskas, J. Mikalauskienė, A. Razmienė, E. Šarauskienė, T. Timmerman, V. Zavedskienė. Iš viso surinkta $260. Aukas atsiuntė Teklė Timmermanienė. Nuoširdus ačiū visiems aukotojams.

Dana Sakienė, Aušra Karkienė,
KLB švietimo komisijos narės
Vasario 16 gimnazijai remti

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 905 272-8323.

Dr. Alfonsas Eidintas, Lietuvos ambasadorius JAV-bėms ir Kanadai, lydimas Lietuvos garbės konsulo H. Lapo, ambasados reikalų patikėtinio Jono Paslausko ir KLB krašto valdybos pirm. Algirdo Vaičiūno, praeitą sekmadienį, lapkričio 19 d. lankėsi Toronto Lietuvių namuose ir 2 v.p.p. padarė pranešimą dviem šimtam Toronto lietuvių, susirinkusių Mindaugo menėje.

Susirinkimą įžanginiu žodžiu pradėjo KLB valdybos pirm. A. Vaičiūnas, paryškindamas išeivijos lūkesčius ir nuotaikas. Ambasadorius savo pranešime palietė Lietuvos praeitį ir pastangas kovoje už nepriklausomybę. Po kalbos atsakinėjo į daugybę klausimų, kurie dėl laiko stokos negalėjo būti atsakyti. Po susirinkimo prie kavutės pasidalinta įspūdžiais. Vakare ambasadorius išskrido atgal į Vašingtoną.

Lapkričio 16 d. Otavoje jis dalyvavo ambasados patalpų atidaryme, lapkričio 18 d. aplankė Toronto Maironio mokyklą ir Anapilį, lydimas Lietuvos ambasados Kanadai patikėtinio Jono Paslausko, garbės konsulo inž. Hario Lapo ir Kazio Deksnio. Vakare ji dalyvavo Hamiltono šaulių surengtame Lietuvos kairiuomenės įsteigimo metinių minėjime ir pasakė pagrindinę kalbą. **Inf.**

Kanados lietuvių katalikų centras, kurį sudaro organizacijos ir parapijos, remia tikinčiųjų veiklą Lietuvoje lėšomis. Remiamųjų tarpe yra ir Telšių vyskupijos Dvasinės pagalbos jaunimui centras Klaipėdoje, kurio sumanytojas ir steigėjas yra torontietis kun. E. Putrimas. KLK centras gavo šį laišką iš Klaipėdos: "Virš šimto vaikų dėkingi už Jūsų paramą DPJC vasaros stovyklai". Pasirašė Vasaros stovyklos vaikai ir vadovai.

Gauta žinia, kad Adomo Jakšto spaustuvėje Kaišiadoryse išleistas naujausias torontiečio rašytojo Juozo Kralikausko romanas "Mindaugas". Pirmieji jo egzemplioriai jau išsiųsti, bet Toronto dar nepasiekė. Lietuvos savaitraštyje "Literatūra ir menas" buvo įdėta J. Kralikausko nuotrauka su linkėjimu — "Ilgiausių metų!" Nepažymėta, kad tas linkėjimas siejamas su rašytojo 85-rių metų amžiaus sukaktimi. Prie šio linkėjimo jungiasi ir "Tėviškės žiburiai", kuriems rašytojas J. Kralikauskas yra talkinęs savo raštais kaip bendradarbis ir rėmėjas.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku. tel. 503-1687.

MONTREALQUE

Vėlinių dienos vakare Aušros Vartų šventovėje buvo gražiai prisiminti mirusieji. Mišias aukojo klebonas kun. Juozas Aranauskas, SJ, kun. Kazimieras Ambrasas, SJ, ir iš Lietuvos atvykęs kun. Izidorius Sadauskas, SDB. Pamokslą pasakė klebonas. Parapijos choras ir sol. Antanas Keblys pagiedojo po kelias giesmes. Vargonais pritarė muz. Aleksandras Stankevičius. Po Mišių buvo sugiedota "Libera". Į pamaldas prisirinko nemažas būrys tikinčiųjų.

Seselė Paulė, atlikusi dviejų mėnesių įsipareigojimą Lietuvoje, grįžo į Montrealį. Atsivežė daug įspūdžių ir vaizdajuostę iš katalikiško kultūros centro šventinimo iškilmių Kaune. Tas centras pastatytas Nekaltai Pradėtosios Švč. Mergelės Marijos vienuolijos rūpesčiu. Seselei Paulei grįžus, seselė Judita išvyko į Torontą, o seselė Palmira kuriam laikui pasilieka Montrealyje.

Jonas Paslauskas, Lietuvos ambasados Otavoje reikalų patikėtinis per KLB krašto tarybos suvažiavimą Toronte susitikęs su Arūnu Staškevičium, teigiamai atsiliepė į pakvietimą ir mielai sutiko dalyvauti Vasario 16-osios minėjime Montrealyje. **B.S.**

Kvietimas slidinėtojams. Kadaise daugybė lietuvių studentų ir studenčių suvažiuodavo į St. Donat miestelį paslidinėti per Kalėdų atostogas. Dieną slidinėdavo nuo baltų, apsnigtų kalnų, o vakare visi šokdavo ir dainuodavo. Šiemet mes norime vėl suruošti šiems "veteranams" ir jų šeimoms žiemos stovyklą. Ji vyktų nuo gruodžio 29 iki sausio 1 d. Manoir des Laurentides viešbutyje Saint Dondt, Que. Kaina – $229 asmeniui ("double occupancy"). Už ją gaunama trijų naktų nakvynė, dviejų dienų slidinėjimo bilietas, trys vakarienės ir treji pusryčiai. Vaikams, atvykstantiems su tėvais, kainos labai žemos: iki 5 m. amžiaus viskas nemokamai, 6-14 m. amžiaus $89. Prisijunkite prie mūsų, ir atšveskime kartu Naujus metus. Informaciją galima gauti ir registruotis pas Rytį ir Viliją Bulotus, 4550 Miller, Montreal, Que. H3W 2E3; tel. 514 344-8256. Užsiregistruoti reikia prieš gruodžio 1 d. Registracijos mokestis $50 asmeniui arba $100 šeimai. **R.B.**

40 LITAS
Montrealio lietuvių kredito unija
1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8
Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Namai - Automobiliai - Prekyba - Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRAKA, A.I.B.
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

KĘSTAS
Projektuoju ir gaminu paminklus,
darau skulptūras, portretus, bareljefus iš įvairių medžiagų (granito, vario, plieno, molio, medžio) pagal užsakovo pageidavimus.
Skambinti telefonu 905 643-4990 Kęstučiui Keparučiui.
Adresas: 1053 Barton St. E., Winona, Ontario L8E 5H1

KAIRYS BALTIC EXPEDITING
Mes patarnaujame pristatydami Jūsų artimiesiems maisto komplektus, sudarytus Lietuvoje. Pristatymas į namus nuo 7-14 dienų po Jūsų čekio gavimo. Jums atsiųsime Lietuvoje pasirašytą pakvitavimą.
ŠVENTINIS SIUNTINYS nr. 4 – $97.00

Dešra rūkyta	2 kg	Riešutai skard. sūdyti	400 gr
Sūris olandiškas	1 kg	Medus	500 gr
Kava malta FOLGERS	360 gr	Prieskoniai	200 gr
Majonezas	200 gr	Aliejus augalinis	2 lt
Mėsos kons. kap. kumpis	500 gr	Cukrus	2 kg
Silkė marinuota	360 gr	Miltai	5 kg
Šprotai aliej. (4 dėž.)	640 gr	Ryžiai	2 kg
Vištienos sultinys	240 gr	Makaronai	1 kg

PRIEDAS nr. 95 – 14 – – – – $30.50: cukrus 10 kg, miltai 10 kg, aliejus 1 kg.
Kainos yra su pristatymu. Rašykite ar skambinkite dėl pilno sąrašo:
Genė ir Vytas Kairiai, 517 Fruitland Rd., Stoney Creek, Ont. L8E 5A6.
Tel. 905 643-3334

Ieškome anykštėnų

Norime sudaryti visų Kanadoje gyvenančių ANYKŠTĖNŲ sąrašą. Anykštėnais laikytini visi Anykščiuose arba jų plačioje apylinkėje gyvenę ar mokęsi asmenys bei jų vaikai, vaikaičiai ir jų vaikai. Todėl prašome atsiųsti savo vardą, pavardę bei adresą ir registruotis pas Bronių Staškevičių, 667 Allard Ave., Verdun, Que. H4H 2C4. Šis sąrašas bus naudingas norint susirišti su jumis visais Anykščių reikalais. **B.S.**

Prof. Romas Vaštokas, torontietis, didesnę laiko dalį praleidžia Vilniuje, kur darbuojasi kaip Kanados urbanistikos instituto Vilniaus skyriaus vadovas. Apie jo veiklą išspausdino ilgoką Rusnės Marčėnaitės straipsnį "Lietuvos rytas" 1995 m. lapkričio 14 d. laidoje. Jame pabrėžiama mintis, kad miestas priklauso ne vyriausybei, ne savivaldybei, o piliečiams. Dėl to jo gerove turi rūpintis visi. Straipsnyje išryškinta Kanados vyriausybės parama Vilniaus miesto planavimui. Numatyta išleisti knygą lietuvių ir anglų kalbomis "Vilniaus vizija — 2015". Įdėta ir prof. R. Vaštoko nuotrauka.

PASVEIKINKIME ASMENIŠKAI–LIETUVIŠKAI. Tradiciniai Kalėdų ir Naujų metų sveikinimai ir linkėjimai tikrai pasieks mūsų gimines ir draugus, išsiblaškiusius visame pasaulyje. Dar ne per vėlu įsigyti gražių sveikinimo atvirukų lietuvių kalba. Jų didelį pasirinkimą rasite
ANAPILIO KNYGYNE

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 626-2099, fax (416) 626-4770 Toronte.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.
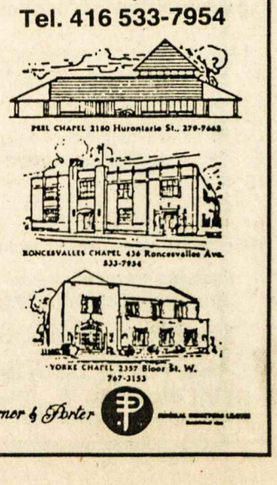
Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 416 533-7954